

502416

TÁJÉKOZTATÓ

MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ÉPÍTÉSÉRE
ÉS BERENDEZÉSÉRE

IRTA

SZALAY IMRE

A M. NEMZ. MÚZEUM IGAZGATÓJA; A MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK H. ORSZ. FŐFELÜGYELŐJE

Országos Széchényi Könyvtár

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA

1909

502416

TÁJÉKOZTATÓ

MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ÉPÍTÉSÉRE ÉS BERENDEZÉSÉRE

★

IRTA

SZALAY IMRE

A M. NEMZ. MÚZEUM IGAZGATÓJA; A MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK H. ORSZ. FŐFELÜGYELŐJE

BUDAPEST

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA

1909

N. libr.
990i

502.416

M. N. MUSEUM KÖNYVTÁRA
& nyomat. társaság.
1910. év. 7. sz.

BEVEZETÉS.

A Klobusiczky-ház
Eperjesen.

MÚZEUMI ÜGYÜNK országszerte fejlődik. Alig van város a vidéken, amelyben könyvtár vagy múzeum már nem lenne, vagy ahol még nincs, ilyennek létesítése érdekében mozgalom ne indult volna meg.

A szerény kezdet, mihelyt feléje fordul a helyi érdeklődés, csakhamar izmosodik, s érezhetővé válik a helyszüke: a könyvtár nem fér már el egy-két szekrényben, sűrű használata könnyű áttekinthetést s olvasószobát, a rendszer nélkül összehalmozott gyűjteménytárgyak rendszeres felállítást igényelnek, de úgy, hogy mindezek a muzeologia követelményeinek biztonság és használhatóság szempontjából megfeleljenek.

Vessünk egy pillantást a külföldre és azonnal szemünkbe fog ötleni, mily nagy súlyt helyeznek a kulturállamok muzeális ügyeik gondozására és fejlesztésére. Ott már a köztudatba ment át, hogy a múzeumok manapság nemcsak történelmi emlékek

letéteményesei, hanem izlésnemesítő, ismeretterjesztő hatásuknál fogva fontos közgazdasági tényezők is. Ideje tehát, hogy vidéki múzeumainkat mi is eme czélok érdekében karoljuk fel és hasznosítsuk.

Ezek a szempontok vezérelték a Múzeumok és Könyvtárak Országos Főfelügyelőségét, midőn kézikönyvei sorozatába a jelen művet is felvette, hogy útmutatással szolgáljon, gyakorlati tanácsokat adjon múzeumi építkezések vagy helyiségek beosztása, bútorozása s kezelése körül.

Kétségkívül az idők folyamán még sok kérdés fog felmerülni, amelyekre a jelen mű keretében kimerítő választ nem találunk, sőt bizonyos, hogy lesznek olyan kérdések is, amelyek itt egyáltalán nem érintettek. A legjobb mester, a gyakorlati élet, fogja ezeket felvetni, de a mutatkozó hiányok mértékére szolgáljon, hogy e mű közrebocsátásával a kezdet nehézségeivel kellett megküzdőnünk.

Talán az is fel fog tűnni, hogy az itt közölt normál tervekhez normál költségvetéseket s árjegyzékeket nem csatoltunk, ez azonban még a középárasoknak is vidékek s időszakok szerint való nagy különbözősége, a munkabérek s az anyagok árának folytonos hullámzása mellett előnytelen és kivihetetlen volna.

Minden vidéki múzeum rendeltetése: első sorban annak a vidéknek, amelyre működési köre kiterjed, történelmi multját és jelenét, természeti gazdagságát feltüntetni s ez úton, nevezetesen pedig a vele kapcsolatos könyvtár segítségével, az általános közművelődést terjesztetni, a lakosoknak szűkebb hazájuk iránt érzett szeretetét s kegyeletét fokozni s közvetíteni a szellemi és anyagi vagyonosodás emelkedését.

A múzeum, mai felfogás szerint, már nem ritkaságok s látványosságok halmaza, hanem tudományszakok szerint beosztott és szemléltetve oktató rendszeres gyűjtemény, amely ugyanazt a szolgálatot teszi, mint a könyvek az ismeretek terjesztésére, gyakorlati példákkal illusztrálva az illető területnek, amelyre kiterjed, történelmi, művészi, iparos, néprajzi multját és jelenét és természeti gazdagságait.

Nincs vidék az országban, amelyhez történelmi emlék ne fűződne; ezeket az emlékeket könyveink megőrkítik, képeink illusztrálják, történelmi emléktárgyaink megelevenítik és lelki szemeink előtt felvonultatják mindama korszakok eseményeit és művelődési momentumait, amelyeket hazánk földjének lakói a történelem előtti időktől kezdve napjainkig átéltek. E mellett természeti kincsekkel bővelkedő hazánkban számos területet találunk, amelynek ebbeli gazdagsága még kihasználva nincs, s ha ezeket felkutatjuk és megfelelően tájékoztató magyarázó szöveggel közszemlére állítjuk ki, iparosainknak módot nyújtunk arra, hogy külföldről vagy távoli vidékről szerzett anyag helyett azokat használhassák fel. *) A múzeumok tehát manapság nemcsak a tudományokat fejlesztik s ápolják a hazafias érzést, hanem a közvagyonosodás előmozdításában is fontos tényezők.

Eme czélt azonban csakis rendszeres gyűjtés és felállítás segítségével érjük el.

Ami a gyűjtést illeti, óvakodnunk kell mindenekelőtt attól, hogy válogatás nélkül, mindent összeszedjünk a múzeum számára. Az ily módon összehordott lom közművelődési szempontból semmi hasznot sem hajt, legfeljebb csak a gyűjtemény tudományos színvonalát és szépségét szállítja le. Ezeket az elveket ugyan könnyű kimondani, de nehéz betartani, — nehéz kiváltképpen múzeum létesítésekor, ahol minden a közönség érdeklődésének bevonásán s azon mulik, hogy a jóakarató adakozókat adományuk visszautasításával meg ne sértsük.

Közismeretűek mindamaz, a háztartásokban feleslegesekké vagy éppen alkalmatlanokká vált tárgyak (hibás porcellánok, a tenger termékei, értéktelen könyvek stb.), amelyek semmi helyi vonatkozással, tudományos vagy művészi beccsel sem bírnak s múzeumalapításkor vagy hurczolkodás idején kerülnek közgyűjteményekbe.

Az efféle adományok elkerülhetők amaz, alapszabályszerűleg kimondandó elv felállításával, hogy tudományos vagy műbecscsel egyáltalán nem bíró tárgyakat a múzeum nem köteles elfogadni. Ha ennek daczára ilyennemű tárgyak elfogadása elkerülhetetlen, összesítsük azokat kegyeleti ajándékok gyűjtőneve alatt egy elkülönített csoportban.

*) A magyarázó szöveg ipari szempontból is nyújtson rövid tájékoztatást. Péld.: Homokkő, a bánya megnevezése, mi módon juthatni oda, mennyibe kerül a szállítás a legközelebbi vasúti vagy gőzhajó-állomáshoz; mekkora méretekben fejthetők az egyes tömbök, minő a szilárdsága, mi az ára köbméterenként, megrendeléssel kihez kell fordulni, mily czélokra alkalmas (építkezésre, burkolásra, szobrászati czélokra stb.).

Nem egyszer történt már azonban, hogy éppen ily úton kiváló érdekű és igaz műbecsrel bíró tárgyak kerültek közgyűjteményeinkbe, ezért másrészt óvakodjunk az ajándékok könnyelmű visszautasításától is.

A gyűjtendő tárgyak stíljét illetőleg — ami természetesen csak régiségekre s a képző- és iparművészet termékeire alkalmazható — csak annyit jegyzünk meg, hogy minden kornak meg van a maga jellegzetes stílusa, amely az ama korban élt emberek izléséből s életszükségletéből, a multak változott követelményeiből fejlődött ki, minden stíl a saját korának hű tükré, mindegyiknek meg van tehát a maga társadalomtörténeti alapja s a maga jogosultsága; épp oly hibás volna tehát például csupa góth, renaissance vagy barokstíliú emléket gyűjteni, mint az iparművészet vagy képzőművészet terén kizárólag a legmodernebb, úgynevezett secessió-stíli termékeinek helyt adni.

Múzeumi gyűjteménynél általános elvül tűzzük ki, hogy az lehetőleg helyi viszonyoknak megfelelő célzt szolgáljon s hogy ne a mennyiség, hanem a minőség szabja meg a gyűjtemény értékét. A helyi érdek lehet az általános közművelődési cél előmozdítása mellett történelmi, régészeti, néprajzi, háziipari, műipari irányú, de irányulhat az illető vidék természeti kincseinek sikerebb kiaknázására is; a földolog, hogy speciális feladatot tűzzön maga elé s eme célját működésében folyton szem előtt tartsa. Mily tanulságos volna például a körmöczbányai ú. n. Mária királyné házá, amely városi tulajdont képez és szép famennyezetes szobával bír, minden helyiségében, még meglevő régi bútorokkal s házi eszközökkel felszerelni s ezzel a felső vidék régi polgári házának berendezését bemutatni, vagy a pozsonyi primási palota nagytermét jelen alakjában, csak kissé felrissítve megnyitni és egy-két termét, az esztergomi primási palotában még meglevő eredeti bútorokkal berendezni s mint a hazai nagyúri fényűzés példáit menteni meg az utókor számára. Ilyen minták, amelyek hazai földben gyökereznek, hajtának egészséges sarjat, ilyenek lelkesítenek követésre, ilyenek szolgálnak mindenki által megérthető példával s mozdítják elő a multak iránt való kegyeletet, a jelen jó izlését, míveltségét és közvagyonosodását; egyszóval a múzeumok ily módon teljesítik fontos missiójukat.

A múzeumi gyűjteménytárgyak felállítását kétségtelenül bizonyos fokig befolyásolja s korlátozza a rendelkezésre álló helyiségek terjedelme s beosztása; az adott határok között azonban szigorúan tartjuk szem előtt a gyűjteményeknek osztályonkint való elrendezését s az osztályokon belül a tárgyaknak kronologikus és rend-

szeres csoportosítását. A múzeumok szemléltető anyaga csak így hat egyuttal oktatólag. Persze, a gyakorlatban ennek is meg van a maga speciális akadályja akkor, amikor nagylelkű adakozók egész gyűjteményt ajándékoznak oly feltétellel, hogy az nevük alatt egyesítve őriztessék. Ha az ajándékozó rá nem vehető, hogy tárgyai az őket megillető csoportokba osztassanak be, nem marad más hátra, mint az elénk szabott feltételt elfogadni. Ujabban ezt a kikötést sok, főleg külföldi múzeum magára nézve csak 50 év tartamára tekinti kötelezőnek.

Dióhéjban összegeztük a múzeumok és könyvtárak mai tudományos, közművelődési és közgazdasági jelentőségét; mi természetesebb tehát, mint az, hogy ilynemű kulturális központok elhelyezése és felszerelése különös gondoskodásunk tárgyát kell hogy képezze.

Az építkezés sorrendjét követve, jelen mű első szakasza a múzeumépületet és berendezését, második része pedig annak bútorozását tárgyalja.

* * *

El nem mulaszthatjuk e munka megjelenése alkalmából őszinte köszönetünket kifejezni mindazoknak, akik szívesek voltak feladatunkban szakszerű felvilágosításaikkal és tanácsukkal támogatni. Hálásan emlékezünk vissza, azóta, fájdalom, elhunyt jeles munkatársunkra, Czigler Győző műegyetemi tanárra, aki szokott önzetlen készségével bocsátotta a normál alaprajz-terveket a Főfelügyelőség rendelkezésére; meleg elismerés illeti Lacher Károly urat, a gráci steier múzeum műtörténelmi osztályának azóta már szintén elhunyt érdemes igazgatóját, amiért szíves volt saját rendszerű gyűjteménytartóinak rajzait közzététel végett nekünk megküldeni; említés nélkül nem hagyhatjuk továbbá szakfelügyelőnket, Dr. Hüttl Dezső műépítész és Mihalik József előadó orsz. felügyelő urat: szeretetreméltó utmutásuknak és hozzájárulásuknak művünk nem egy szakszerű tanácssal és illusztrációval történt gazdagodását köszönjük. De meleg elismerésünk illeti a Schlick-féle vasöntöde gyári vezetőségét is, amely a Dr. Erdélyi Pál-féle szabadalmazott vasszerkezetű könyvvállványoknak rajzával s a Michl Alajos asztalosmunkák gyára czéget, úgy nemkülönben Csányi Károly iparműv. múzeumi igazgatóőr és Lack János építész urakat, akik bútorrajzokkal, berendezési és szerkezeti rajzokkal, végül Divald Kornél urat, ki fényképfelvételekkel járult illusztrációinkhoz.

I.

ÉPÜLETRAJZOK.

Z IDEMELLÉKELT I—IV. számú Táblákon látható alaprajzok irányítóul szolgáljanak a múzeumi épületek czélszerű beosztására s nevezetesen arra is, mi módon lehessen múzeumi épületet a gyűjtemények növekvő igényeihez mérten toldás útján kibővíteni. Csupán alaprajzokat azért adtunk, hogy a beosztás szemmel tartásával mindenütt, ahol új épület emeléséről van szó, a tervezőnek szabad keze legyen az épület külsejének megszerkesztésére, nevezetesen, hogy annak valamely helyi vonatkozást adhasson. Ez a helyi vonatkozás legczélszerűbben nyilvánulhat valamely, az illető vidéken, elmúlt századokból átvett s meghonosodott építkezési modorban. Egész épületet utánozni a legkritikább esetben lehet; elég akár csak egy-egy ajtó, ablak, zárt erkély, oszlop, párkány s egyéb jellegzetes épületrész vagy díszítmény alkalmazása is, amely akár eredetiben, akár másolatban vehető az ottani vidék valamely régi várából vagy épületéről. (V. Tábla 1—7 sz.) Ha ez bármely okból keresztülvihető nem volna, törekedjünk legalább arra, hogy az épület külsőleg is a tudományoknak szentelt jellegét tüntesse fel. (VII. Tábla 4. sz.) Ez igen szerencsésen kidomborítható az által is, ha az illető épület magán hordja nemzeti vagy helyi jellegét, avagy a múzeum jellegét megadó gyűjtemény anyagához külsőleg is alkalmazkodik. (VI. Tábla 1—6. sz.) Lehetőleg kerüljük azt, hogy a vidéki múzeumok épületei külső alakjukban egyhangú egyformaságot mutassanak, amely miatt első tekintetre iskola, kórház, törvényszék, megyeház, városház, kaszárnya, casino épületek országszerte divatozó átlagos alakjuk szerint egymással bizvást összecserélhetők. Távol álljon tőlünk elitélő kritikát gyakorolni oly esetekben, amidőn még, az itt hangoztatott figyelmeztetések hiányában, az illető tényezők lelkes együttműködéssel ilyen általános jelenkori jellegű, de jellemző vonatkozással nem bíró múzeumi épületeket emeltek. Hisz a kormány is teljes mértékben elismerte az építetők áldozatkész érdemeit, amidőn azokat hathatós hozzájárulásával segítette. A fejlődés, az első kezdet nehézségeit legyőzve, könnyen létesíthet ma már czélszerűbbet, jobbat, jellemzőbbet.

A múzeum helyi emlékek gyűjtőhelye, a művelődés középpontja, ezért helyi jelleggel és célját kifejező külsővel kell bírnia, bármily szerény alakban s bármely irányban nyilvánuljon is az, költségkimélt szempontjából. Kétségtelen, hogy történelmi emlékek legszebben, legigazabban a koruknak megfelelő környezetben hatnak, példa erre az ezredéves orsz. kiállításunk történelmi főcsoportja volt s pompás példák a müncheni Bayrisches National Museum és a zürichi Schweizerisches Landes Museum a különböző korszakokat külsőleg s belsőleg egyesítő alakjukban (VII. Tábla 1—3. sz.); éppen ez okból oly városokban, ahol jellegzetes régi épületek állanak rendelkezésre, mint Bártfán a Sárosvármegyei Múzeum céljait szolgáló régi városháza, Kolozsvárott Mátyás király szülőháza, amelyben az Erdélyi Kárpátgyűjteményét őrzik,

vagy például Selmecezbányán az Óvár, Besztercebányán az ú. n. Mátyásház, Szamosujvárott a Lászlóffy-család ősi háza, Déván a „Magna Curia“, (VII. Tábla 5—6. és VIII. Tábla 1—2., 4. és 7. sz.) eltekinthetünk a jelenkori muzeologia igényeinek szoros szemmel tartásától, hisz ott maga az épület történelmi emlék létére becses múzeumi tárgy s egyuttal legvonzóbb kerete a benne elhelyezett gyűjteménynek. Így látjuk ezt a nagy kulturáلامokban is. Hogy csak két példát említsünk: a párisi Musée de Clunyben, vagy a nürnbergi Germanisches National-Museumban megmérhetetlen értékű kincseket helyeztek el régi kolostorokban s azok egykori kápolnáiban. (VIII. Tábla 3. és 5. sz.) Szerényebb méretekben tünteti fel ezt az elvet a zárai Museo San Donato (VIII. Tábla 6. sz.), amely a hasonnevű felhagyott templomban igen szerencsésen s vonzó alakban helyezte el régi emlékeit.

Ott, a hol múzeumi gyűjtemények bérházakban helyeztetnek el, ezek az esztetikai szempontok önként értetőleg háttérbe szorulnak; ott csakis a lakás kibérlésekor kell az általános használati és biztonsági elveket szem előtt tartanunk.

Midőn új építkezésről van szó, az épület *helyének megválasztásánál* az első és fő elv az legyen, hogy a múzeum a városi forgalom középpontjára, vagy annak útjába essék. Múzeumnak s könyvtárnak úgy kell elhelyezve lennie, hogy abba úgyszólván bele botoljék mindenki, hogy használhassa az is, a kinek csak félóra szabad ideje van. Erre a központi fekvésre a bérhelyiségeknél is nagy figyelemmel kell lenni; a főforgalmon kívül vagy attól éppen távol, vagy félreeső utcában elhelyezett múzeumot s könyvtárt a közönség gyéren látogatja. Talán helyén való itt felemlíteni, hogy tapasztalás szerint a közönségnek főképen női részét fészélyezi a látogatásban, ha múzeum hivatali épületben, pl. megyeházán, városházán vagy pedig iskolában nyert elhelyezést. Ennek azonban még az a hátránya is lehet, sőt több esetben már volt is, hogy a más czélt szolgáló épületbe beépített múzeumi tőkének megfelelő múzeumi helyiségek terjedeleme szerinti meghatározása, különösen ha az illető közhivatal vagy tanintézet saját helyiségeiben már szorong, a legkellemetlenebb controversiákra ad okot.

A múzeumi építkezésre kiszemelt *talaj* száraz legyen. Nedves talaj vagy posványos álló víz a közelben, a múzeumok és könyvtárak két nagy ellenségének, a rozsdának s penésznek valódi megalágyai. Építkezésre a kavics-, homok- vagy agyagos talaj legjobb; meredekebb hegyoldalon, ahol földcsuszamlások miatt sokszor támasztófalat kell alkalmazni vagy forrást levezetni, sziklás talajon, vagy régi nagy kőfalak helyén építkezni már csak az alapozás költséges volta miatt sem tanácsos. *Az épület szabadon álljon*: ezt követelik első sorban a tűz- és vagyonbiztonsági tekintetek, de követeli a világosság és a szabad levegőzés is. Ami különösen a világosságot illeti, olyan

helyeken, ahol utcák szegélyezik az épületet, minimális utca-szélességnek 12 métert szoktunk venni, a hol ez a szélesség nincs meg, az épületet beljebb állítjuk s kertszegélylyel látjuk el, azzal pedig, hogy ebben az ilyenféle kertben levő fácskát, virágot vagy bokrot öntözéssel frissen tartjuk, senki se higgye, hogy nedves talajt teremtünk, mert csak az a nedves talaj, amelynek alapja ingoványos. Kertszegélynél csak azt tartjuk szem előtt, hogy közvetlenül az épületfalak mellett ne legyen ültetvény.

Az épület külseje egyszerű legyen, de, a hogy már fentebb mondtuk, jellegzetes. A vakolat, minthogy örökös javítással jár, nem célszerű; ha azonban elkerülhetetlen, használjunk legalább kőpor- vagy cementvakolatot, amely a közönséges vakolatnál hasonlíthatatlanul tartósabb, ezt nem is kell bemeszelní, mert pár év alatt a terméskőhöz hasonló színűvé lesz; legjobb persze a kő-burkolat, talán nem is oly drága ott, a hol az illető községnek kőbányája van; nagyon ajánlatos a finom (ú. n. facon-) téglaburkolat, igaz, hogy felével drágább a vakolatnál, de mivel soha sem kell javítani, mégis csak ez a legolcsóbb. Ott, a hol a facon-tégla nagyon sokba kerülne, még a válogatott téglá is megfelel. Téglaburkolatba egyformán jól illenek az akár kőből, akár égetett agyagból, nevezetesen pyrogranitból vagy mázas fayenceből készült ajtó- és ablakkeretek. Nem célszerűek, mert sötétítenek, a túlságosan előálló ereszek és ablakpárkányok, de ép oly hibás és dísztelen amaz építkezés, a mely minden ereszt s ablakpárkányt elhagy s az ablakokat s falakat az időjárás viszontagságainak teljesen védtelenül kiteszi. Olyan az, mint a lapos arc, a melyen nem nőtt szemöldök.

Az épület belső beosztására nézve irányításul szolgáljanak az I—IV. Táblákon látható alaprajzok; ismételjük: csakis irányításul szolgáljanak azok főleg abból az okból, hogy fogalmat alkothassunk magunknak egy múzeumi épület célszerű beosztásáról. Senki se képzelje tehát, hogy ezzel a beosztással megdönthetetlen szabályt akarunk alkotni, sőt ellenkezőleg, azokon a helyhez s viszonyokhoz mért minden célszerű változtatást örömmel fogunk üdvözölni, csupán abból a szempontból indultunk ki, hogy sokkal könnyebb az adott eszmét módosítani, mint egészen újat kovácsolni.

A gyűjteményeknek túlnyomóan legnagyobb része szerény kezdetből indul ki, rendszerint azonban, ha már egyszer valamely múzeum vagy könyvtár megnyit s a közönség használatának átadatott, gyorsan gyarapszik; ezért kell az épületeknek olyan beosztással birniok, hogy azok a használatban levő helyiségek megbolygatása nélkül toldás útján legyenek a növekvő igényeknek megfelelően bővíthetők.

Általános szabály, hogy minden múzeumi vagy könyvtári épület alapinczézzé legyen. Ez első sorban az épület szárazsága érdekében kívánatos, de meg a souterrain nagyon alkalmas a központi fűtés, a laboratórium s a minden gyűjteményben bőven előforduló kiselejtett tárgyak, sőt az egyoldali világítás mellett igen előnyösen felállítható emlékkövek, végül a szolgálakás elhelyezésére is. A souterrain természetesen magas földszintet igényel, ami közgyűjteménynél egyébként is elengedhetetlen; tegyük még hozzá, hogy az épületnek biztonság szempontjából lehetőleg csak egy bejáróajtaja legyen; külön bejáró csakis a lakásokhoz vezessen. Ez utóbbiak minél kisebb számban legyenek; elég, ha a kapus vagy felügyelő szolgál, s amennyiben a viszonyok ezt elkerülhetetlenné tennék, egy tisztviselő lakik az épületben. A lakások legyenek a gyűjteményes helyiségektől teljesen elkülönítve, ezt egyaránt megkívánja a gyűjteményt látogatók s a bennlakók kényelme, úgyszintén az ez utóbbiaknál előfordulható ragályos betegségektől való védekezés szüksége. Gyűjteményes helyiségekben minden körülmények között kerülendő a látogatókra zavarólag ható házi lárma, konyhaszag s a t.

Hét méternél mélyebb termek — hacsak az illető épületnek szokatlanul nagy ablakai nincsenek — a nappali világítás szempontjából, de meg a szerkezet drágaságánál fogva sem ajánlatosak, viszont az akadálytalan közlekedés megköveteli, hogy a folyosók, a melyek képek s laposabb tárgyak felfüggesztésére, sőt szükség esetében kisebb mélységű szekrények elhelyezésére is alkalmasak, két és fél méternél szűkebbek ne legyenek.

A termek magassága legkevesebb $4\frac{1}{2}$ —5 méter legyen, ezt megkívánja a levegőnek a látogatottság folytán történni szokott gyors elhasználása, e mellett azonban nagyon ajánlatos az ablakokon elzárható szellőző-készülékeket alkalmazni (IX. Tábla 1. és 2. sz.). Az ajtók lehetnek a válaszfalak közepén, de jobb ha, ahogy a IV. sz. Táblán látható, sokkal közelebb vannak az ablakfalakhoz, mert tudvalevő, hogy az ablak és válaszfal közötti sarok mindig sötét, ezt ajtónyílásra felhasználni annyival célszerűbb, mert ily úton a legjobb világítású oldalfal területe is megfelelően nagyobbodik. Nagyon célszerűek, mert a nyitott ajtószárny árnyékot vet, a tolható ajtók (IX. Tábla 3. sz.), ezek vastag falaknál magában a falban, 18 centiméternél nem vastagabb falakon azonban kívülről futnak. Az ablakfal melletti ajtónyílásoknál csak egyszárnyu tolóajtók alkalmazandók.

A kiállítási termek és helyiségek színét és díszítését illetőleg tartjuk szem előtt, hogy azoknak falai s mennyezete a lehető legegyszerűbben, patron vagy egyéb cifraság elhagyásával, tehát valamely világosabb ú. n. közömbös színnel legyenek egyszínre kifestve, — kivételt csak a képtári terem képezzen, amelynek előnyös a sötét alapszín; — kerüljünk a kiállítási helyiségekben mindent, ami a szemléltre zavarólag hat vagy figyelmét elvonja. — Ez a szempont olyankor, amidőn mennyezet, faldíszítés, ajtóburkolat s a t. kiállítási tárgyat képeznek, elesik.

Nagyon fontos kérdés a gyűjteményeknél a nappali világítás. Olyan legyen ez, hogy minden tárgyat jól lássunk még borús napokon is, de viszont a világítás oly erős se legyen, hogy szemünket kápráztassa vagy a tárgyaknak ártson. Általában felülvilágítást és oldalvilágítást különböztetünk meg. A felülvilágítást leginkább képtárakban szokták alkalmazni; nagy előnye, hogy a helyiségnek mind a négy falát fel lehet használni képek felfüggesztésére, csak arra kell ügyelni, hogy az üveggel fedett felülvilágító terület akkora legyen, hogy a világosság beesési szöge képet ne érintsen, mert különben a visszaverődés folytán a kép fénylik. A mi klimatikus viszonyaink között azonban, ahol a hó fekvé marad, a felülvilágító ablakok tisztántartása, lesőprése, rendkívül sok bajt és költséget okoz; a vastag hórétég a helyiséget teljesen elsötétíti, korom-, por- stb. réteg lényegesen elhomályosítja. Ezenkívül kettős ablakfedelet kell alkalmazni, nehogy a hőmérséklet különbsége folytán, képződő párák az üvegről lecsapegjenek.

Az oldalvilágítást ablakok közvetítik. Az ablakok lehetőleg széles téglalakúak legyenek és jól záródjanak; befelé nyíló külső ablakoknál az esővíz majdnem mindig becsorog, ezért ajánlatosabbak a kifelé nyílóak. Amint azonban az ablakok egyrészt a termek megvilágítására szolgálják, úgy másrészt az azokon beáradó világosság vajmi sok gyűjteménytárgy ártalmára van. Szövetek, festékek, papírok, szárított növények, állatok, sok fatárgy, egyszóval az állat- és növényvilág termékeiből előállított tárgyak, sőt némely ásványok is elfakulnak nemcsak a napsugár, de már az erős nappali világosság behatása alatt is. Ezért, s a látogató közönség kényelmére, az ablakokat fehér vászon-függönyökkel szükséges ellátni, fehérrel pedig azért, hogy az esetre, ha nyitási órák alatt kell azokat leereszteni, a látogatóközönség a gyűjtemények vagy könyvtár használatában még abban az esetben se legyen lényegesen akadályozva, ha a nap egy-egy percze felhők mögé buvik. Leg-

czélszerűbbek ama függönyök, amelyek *alulról felfelé is huzhatók* (X. Tábla 1. és 2. sz.), mert ezek segítségével magas oldalvilágítást is kaphatunk, ami főleg irodában, rajzolásnál s a képgyűjteményekben nagyon kívánatos. Képgyűjteményekben, a hol nincs felső világítás, magas oldalvilágítás lévén kívánatos, az ablakoknak az egész ablak középmagasságáig fehér festéssel való bemázolásával, vagy a fentemlített s alulról felfelé is huzható függönyökkel segítünk magunkon. A látogatás és a szükséges szellőztetés idejét kivéve, az ablakok mindenkor lefüggönyözve tartandók.

Az *ablakok* ezenkívül biztonság szempontjából is figyelmünk tárgyát kell hogy képezzék, kiváltképen áll ez a földszinti ablakokra; legjobb ezeket vasráccsal ellátni, a melynek közei azonban oly szűkek legyenek, hogy azok között még gyermek se bujthasson át. Ott, a hol vasrácsok nem alkalmazhatók, legalább keresztbe fektetett vasrúddal elzárható ablaktáblák legyenek (X. Tábla 3. sz.). A vasrács azonban ajánlatosabb, először azért, mert az ablaktáblát naponként nagyon pontosan s lelkiismeretesen el kell zárni, de a legpontosabb elzárás mellett is vajmi könnyen nyitva felejtenek egy-egy ablaktáblát s ekkor illuzóriussá válik az egész épület biztonsága, másrészt pedig azért, mert ráccsalan földszinti ablakoknak szellőztetés céljából csak felső szárnyait tanácsos napközben kinyitni. Éjjel az összes ablakok feltétlenül zárva legyenek.

Ismételten felmerült már az a nézet, hogy az ú. n. facon-vasba illesztett öntött üvegtáblákkal az ember kettős célját ér el, a mennyeiben ablak és vasrács is; az ilyen üvegezés azonban inkább csak műhelyben vagy gyári telepen alkalmas, esztétikailag nem szép, a félig átlátszó öntött üveg borús napokon nem bocsát be elég világosságot, minthogy pedig ilyen ablakokon csak egyes kis ablakfiókok nyithatók, a szellőzést hiányosan szolgálják, nehezen tisztíthatók s mert duplán alig alkalmazhatók, télen folyton izzadnak és csurognak, egyszóval nem ajánlatosak.

Tapasztalás bizonyítja, hogy az ablakok kitámasztására szolgáló vaskapcsok, főleg ha sietünk az ablakot becsukni, megakadnak s bezúzzák az üvegtáblát, ezért az *alsó vaskapocs* ajánlatos (XI. Tábla 1—2. sz.).

Ahogy alaprajzainkon látható, a *lépcsőházat* mindenkor úgy kell alkalmazni, hogy az a gyűjteményes termék sorozatát meg ne szakítsa; erre az épület udvara legalkalmasabb. A lépcsőház mintegy függelékét képezvén az épületnek, az illemhelyek legczélszerűbben ebben a függelékben helyezhetők el és pedig önként értetőleg elkülönítve, a lépcsőház egyik oldalán a férfiak, másik oldalán a nők számára; az illemhelyek jól szellőzve, vízzel, olajjal, vagy turfával szagtalanítva legyenek; padlózatuk, tisztántarthatás végett, teljesen összeálló, hézag nélküli anyagból, tehát dolomentből, terazzóból, vagy legalább cementből legyen.

Fűtésre legjobb, mert legkevésbé tűzveszélyes is, a melegvíz-fűtés, vagy az alacsony nyomású gőzfűtés, a melynek központi kályhája a pinczében igen czélszerűen helyezhető el, a melegítő csövek, ú. n. kigyózó-csövek (XI. Tábla 3. sz.), az ablakmélyedésekbe, vagy olyan sarkokba helyezendők, amelyek rossz világításuknál fogva kiállítási czélokra kevésbé alkalmasak, képtári helyiségekben pedig, minthogy a kisugárzó meleg a festményeknek nagyon árt, mindenkor a terem közepére állítandók; ilyen kigyózó fűtőcsöveket burkolattal ellátni teljesen felesleges, ez csak sok meleget emészt s a tisztántartást nehezíti. A kigyózó fűtőcsövek elzáró készüléke levehető legyen, mert a látogató közönség kíváncsiságából forgatni szokta azt s ezzel vagy elzárja a meleget, vagy a cső a szükségesnél több meleget áraszt. Ha a melegítő csöveket a padlóba mélyítjük, ennek előnye: a hőség egyenletesebb terjedése, hátránya: hogy alig kerülhető el, hogy bútorok vagy gyűjteménytárgyak itt-ott a csővezetékre ne kerüljenek, ami a gyűjteménytárgyakra káros befolyással lehet; ilyen

esetekben a megfelelő helyeken fafedőlapokkal védekezzünk. Elkerülhetetlen továbbá, hogy a csővezeték fedő vasrácsra át por és szemét ne hulljon a forró vascsövekre, ami sokszor kellemetlen szagot terjeszt, de meg örökös tisztogatással is jár. — Ott, ahol középponti fűtés nem alkalmazható, tűzbiztonság és tisztaság szempontjából legajánlatosabbak a *kivülről fűlő* vas töltőkályhák (XI. Tábla 4. sz.).

Tapasztalat szerint a fűtőtestek, — s ott, a hol a ventiláló készülék a kürtőkbe vezetett szelelő-lyukakból áll, ezek is — rendszerint a legalkalmatlanabb helyeken: hosszabb falak közepén, vagy a sarkoktól oly távol állítatnak fel, illetőleg vágatnak, hogy különben jól használható területek válnak hasznavehetetlenné; fűtőtest fölé vagy közvetlen közelébe ugyanis képet, szövött vagy fatárgyat függeszteni nem lehet, minthogy a kisugárzó nagy meleg, még ha ellenzővel mérsékeljük is, a tárgyakat megromítja s koromporral vonja be, ha pedig akár a fűtőtestet, akár a szelelőlyukat elállítjuk, rendeltetésének meg nem felel.

A *hivatali helyiségek estéli világítása* az irodán kívül leginkább csak az olvasó- és rajzó-terekben, az azokhoz vezető külső helyiségekben s legfeljebb még a könyvtárban szükséges, mert az olvasó s rajzó közönség az, a mely napi rendes munkája után az esti órákban szokott az olvasó- s rajzterekben dolgozni, vagy komolyabb szórakozást keresni. A világító-berendezésnél első és főtekintet a tűzveszély elkerülése legyen; különösen áll ez az elektromos világításra, a melynek rövid zárlatai már rendkívül sok és pótolhatatlan kárt okoztak. Ez okból az elektromos vezeték *mindenkor falon* s ott is lehetőleg kívülről vezetendő, de sohasem faburkolaton, szekrényen, vagy bármi más gyúlékony anyagon, ezenfelül a vezető-sodrony biztonsági, ú. n. Bergmann-csövekbe helyezendő, a drótkötések forrasztandók, vagy szorító-csavarokkal erősítendő egymáshoz. Nem ajánlatos az egymásba font vezeték, — különösen pedig az ú. n. lapos zsinórok; a kikapcsolók porcellán szigetelő aljzatra legyenek szerelve; a főkapcsoló táblát s illetőleg az ezt magában foglaló faliszekrényét teljesen izolálva — esetleg kőtáblára szerelve — kell a falra erősíteni. A vezeték-biztosítók (ólombiztosítók) ellenőrző csavarokkal látandók el, mindenkor tűzbiztos aljzatra szerelendők s az ólombiztosítéknak nem szabad erősebbnek lennie a drót vezető képességénél.

Az elektromos lámpák legczélszerűbben a terem mennyezetéről függenek le; ívlámpáknál legjobb a lámpa alá fényes pléhtölcsért alkalmazni, amely a fehérre mázolt mennyezetre reflectálhassa a világítást, ha pedig könyvtárban *gázlángok* vannak, ezek biztosító *drótkosárba* foglalandók. Ott, a hol a könyvtári gyűjtemény lámpákkal nincs ellátva, az olvasó előre kéri ki a használni szándékolt könyvet, a melyet a könyvtárnok a nappali órákban kikészíthet az estéli használatra.

A gyűjtemények szemlélését felette kellemetlenül befolyásolja a *por*, mely azokat ellepi, sőt sok esetben meg is rongja, eltávolítása pedig temérdek fáradsággal, sokszor a tárgy épségének veszélyeztetésével jár, poros gyűjtemény pedig mindenkor az elhanyagoltság képét nyújtja. Ezért kell a gyűjtemény-szekrények pormentes záródására legnagyobb súlyt fektetnünk; — erről más helyütt: a bútoroknál lesz szó.

Legtöbb por a gyűjtemények látogatása idején s a helyiségek tisztításakor a *padlóból* száll fel; a padló minőségére és szerkezetére tehát különös gondot kell fordítanunk. Alkalmazzunk, hacsak lehet, hézagmentes sima padlót linoleummal, dolomentel vagy xylolith-tal bevonva. Igen alkalmas, de már költségesebb a keményfa parkett-padló s e részben legjobb, de természetesen legdrágább is az aszfaltba fektetett parkett. Nagyon fontos a padló tartóssága szempontjából a padló alját képező réteg megválogatása; a termőföld (humus) és a nem tiszta agyagos homok, mint amelyek

a nedvességet magukba szívják, esetleg fagombát is termelnek s ez úton előmozdítják a padlódeszka rothadását és porladását, feltétlenül mellőzendők, ellenben dezinficiáló és konzerváló hatásánál fogva padlóaljnak ajánlatos a minden építkezésnél előforduló meszes habarcs, kőpor és téglatörmelék, a száraz homok, továbbá a gyáraknál mindenütt kapható kőszénsalak (Lösch). A keményfa parkettpadlót, hogy idő előtt el ne pusztuljon, lehetőleg havonként tanácsos viaszkozni, minden nyitás után pedig felkefélni és legalább kétszer évenként beereszteni, ami egy bizonyos fokig meggátolja a por felszállását s megakadályozza a padló összeszáradását, illetőleg a hézagok s repedések, vagyis porlerakódó helyek képződését. Az épület külső helyiségeinek padlózására, amilyenek az előcsarnok, folyosók, laboratórium, souterrain s a t., legjobb s legszebb is a keramitlapokból összeállított burkolat, utána következik a terrazzo, végül, ha erre nem futja, a cementburkolat. Mind a három anyagnak az a nagy előnye, hogy lerakva egy összefüggő egészet képez s így könnyen s alaposan tisztán tartható.

Egyáltalán a tisztaság és rend eléggé nem ajánlható a közgyűjteményeknél, akár a külső csínt, akár a közegészségügyi szempontot vesszük. Fentebb említettük már, mily káros befolyással van a por a gyűjteményekre s hogy takarítás közben mennyi por száll fel a padlóból; ezt elkerülendő, hintsük be a padlót söpréskor nedves fűrészporral, puhafa padlónál söpréskor ajánlatos az Ibis-porral való behintés is és a pormentesítő fénymázzal való bevonás. El ne mulasszuk söprés után, vagy még jobb nyitás előtt, a gyűjteményes szekrényeket s ablakjaikat tisztára letöröl-

tetni. Tisztaság szempontjából igen ajánlatos, főleg a folyosófalakat, vállmagasságig olajfestékkel bemázoltatni, mert ez egyszerű lemosással mindig tisztán tartható. A terrazzo padlóburkolatot akkor tartjuk legtovább épségben, ha söprés és illetőleg a felmosás után időnként, például két hónapban egyszer, lenmagolajos ronggyal törülgetjük meg.

A keményfapadlóra az olvasóhelyiségek átjáró részeiben a szükséges csend kedvéért nagyon czélszerű linoleum futókárpitot helyezni; ezt könyvkötő csirizzel ragasztjuk le, de csak feltétlenül sima padlón alkalmazhatjuk, különben megtörik; a linoleum nedves törölővel naponként felmosható a nélkül, hogy ez annak ártana. Nagyon czélszerűen alkalmazható a linoleum a lépcsőkön is, ha az egyes lépcsőfokokra ragasztjuk azok nagyságához mért szelvényekben; ez különösen nedves időben a sikos kőlépcsőkön való csuszástól óv meg.

Végezetül még egy gyakorlati tanácsot: építkezéseknél a vállalkozóval szemben biztosítékának kiadására mindenkor *három évi jótállási határidőt* kössünk ki. Új építkezésnél az első pár év alatt rendszerint a falak süppedése folytán repedések s egyéb kisebb hiányok állanak elő, de megeshetik az is, hogy elkorhad a gerendázat, mindeme hiányokat pedig a jótállási határidőn belül az építésznek a biztosítékból s illetőleg sajátjából kell helyreállítania. Bútoroknál egy évi jótállás is elég, mert ez alatt az idő alatt is elválik, reped-e, vetemedik vagy összehúzódik-e s egyáltalán egészséges-e az asztalos által használt fa.

II.

BÚTOROK.

SEMMI KÉTSÉG, hogy a gyűjteménytárgyakat akkor látjuk legjobban, ha kezünkbe vehetjük, minden oldalra forgathatjuk, egy szóval azoknak minden részét alaposan szemügyre vehetjük; nyilvános gyűjteményben azonban ez lehetetlen. A tárgyak *épsége s biztonsága* követeli, hogy zár alatt legyenek, de úgy, hogy minél több világosságot kapjanak s *minél több oldalról legyenek láthatók*. Ezt tartva szem előtt, minden múzeumi szekrény főkelléke, hogy előlapja és oldalfalai, sőt lehetőleg a teteje is — a szabadon állónak természetesen minden oldala — be legyen üvegezve s az üveglapok foglalata oly vékony legyen, a milyennek csak a biztonság, illetőleg az üvegtábla súlya engedi. Gyűjteményes szekrényekre tehát mindenképp felett teljesen száraz, olyan fát kell használni, amely meg nem vetemedik, különben elreped az üvegtábla és örökös baj van az ajtókkal s fiókokkal. Legajánlatosabb a tölgy, a kiválóatott egyenes rostú vörösfenyő, a lúczfenyő; legtartósabb, legbiztosabb s e mellett legvékonyabb persze a vaskeret, aki pénzzel győzi, legjobban teszi, ha ilyent rendel, — minthogy azonban a vas a hőfok arányában tágul vagy összehúzódik, nehogy az üvegtáblák itt is repedjenek, ezeknek szabad rést (Spielraum) kell engedni, amelyet legcélszerűbb szublimáttal átáztatott nemez-csíkkal kitölteni.

A *szekrénynek* mint kizárólag a gyűjteménytárgyak megóvására szolgáló bútornak, teljesen *alárendelt* szerepet kell a gyűjteménytárgyakkal szemben játszania; alakja lehetőleg egyszerű, színe fel nem tűnő legyen.

A tárgyak legjobban *láthatók* 1 méter és 1.80 méter magasság, vagyis a közép magasságú ember szemének felfelé s lefelé vont látószögei között. Természetesen óriási helypazarlás volna csak eme határok között állítani ki tárgyakat, ezért erre a célra rendszeren az 50 % és két méter közötti teret szoktuk felhasználni. A fal mellé való szekrények külső átlagos magassága 2.50 méter legyen, míg a tárlók asztal magasságnál valamivel magasabban (85 %) legajánlatosabbak; ez a szabály könyvpolcokra természetesen nem áll, mert azokról, kivéve ott, a hol az ú. n. raktárrendszer van alkalmazásban, a magasabban elhelyezett könyveket lépcsőfok vagy létra segítségével szokás levenni.

A kiállított tárgyak *természetes romlásának* megakadályozására is szolgálnak a szekrények; a romlást előidéző hatással bírnak: a napfény, a rozstda és penész, a por, a moly és egyéb kártékony férgek. A *nap* fakóvá teszi a szöveteket, a festékek nagy részét s a legtöbb állati és növényi tárgyat; első és fővédelmük az épületeknél már említett fehérített vászon ablakfüggöny, kényesebb színű tárgyaknál tanácsos a szekrényeket külsőleg rákapcsolható zöld függőnnyel borítani, amelyet csak nyitás idején távolítunk el. A *rozstda* és *penész* a nedves levegő káros következménye, mihelyt mutatkozik, gondosan eltávolítandó, nehogy terjedjen; az ilyen

szekrénybe néhány csésze aljában oltatlan meszet tegyünk, ha a mész széthull, jele, hogy nedvességgel telítve van s frissel cserélendő ki. Mivel pedig a legszárazabb fa is bizonyos zsugorodásnak van kitéve, de meg az ajtók és üvegkeretek a legritkább esetben záródnak hermetikus pontossággal, emez ajtó- s ablakréseken keresztül a *por* nagyon könnyen lepi el a szekrények belsejét, hogy tehát a pornak a szekrényekbe hatolását a lehetőségig megakadályozzuk, az üvegkereteknek és ajtóknak lehetőleg kettős profiljuk legyen, az ajtók pedig a szekrény egész szélességében nyiljanak. Ez utóbbi a pormentesség mellett még az ú. n. holsarkoktól is megóv, ami főleg fiókos szekrényeknél nagy helykimélest jelent; ez azonban csak ott lehetséges, ahol nem illesztetnek a szekrények szorosán egymás mellé; az üvegkeretnél és ajtónyílásnál mindamellett elkerülhetetlen hézagokat, 2 pro mille corrosiv szublimát-oldattal mérgezett újjnyi szélesre vágott vastag barchetcsíkokkal kell kibélelni; ez a kibélelés úgy történik, hogy a barchetcsíkot enyvvvel a nyílás belső oldalára ragasztjuk. (XII. és XIII. Tábla). A mérgezés, amelyet célszerű kétfévenként ismételni, azért elengedhetetlen, mert barchetba is, enyvbe is nagyon könnyen beleesik a *moly*, míg a rovargyűjteményeket pusztító *anthrenus* ellen legjobban az véd meg, ha a rovarfiókokat cédrusfából készítjük. Ahol ez nem lehetséges, megteszi az apró, tüllzsákocskába burkolt s a fiók belső sarkába szegezett naftalin vagy apró üvegcsékbe tett Mirban-olaj vagy bükkfa-creosot is, amely szerek a molyrágásnak kitett tárgyakat tartalmazó szekrényekben is ajánlatosak. Ugyancsak porvédő és tisztasági szempontból nagyon kívánatos, hogy a szekrények alacsony *lábakon álljanak*, így az alattuk összegyűlő por könnyen eltávolítható. Ha pedig földig érő lábazzal bírnak a szekrények, nehogy tisztogatás, főleg padlóbeeresztés közben vagy a látogatóközönség lábbelije által ezek a lábzatok elpiszkíttassanak és kopjanak, nagyon célszerű a szekrények alját 8—10 % széles, lehetőleg sötét színű linoleumcsíkkal födni, amely magába a falábazatba nagyon könnyen be is ereszthető.

A mi már most a *vagyonsbiztonság* kérdéséről van szó, ennek kelléke jó zár, erős üveglapok s azok kereteinek ellentállóképessége. Őrizkedjünk az átlagos almárjonzáraktól, a melyeket bármely meggörbített vasszöggel is felnyithat akárki; használjunk lehetőleg ú. n. angol vagy cassazárakat, amelyeket álkulccsal nem egykönnyen lehet felnyitni, ilyen záraknál megengedhető, sőt végtelenül kényelmes is, ha egy kulcs zárja valamennyi zárat. Hosszabb tárlóknál ajánlatos, hogy mindkét végén legyen zár; különös figyelem fordítandó arra, hogy a tárló fedelébe beeresztett része a zárnak jól meg legyen erősítve.

Nagyon fontos s a kiállított tárgyak tetszetős szemléletére elkerülhetetlen a szekrények *külső s belső színezése*. Legcélszerűbb, ha a szekrényeket *külsőleg*

egyszerű dió-, mahagoni- vagy tölgyoszínre brunolinozzuk, ez t. i. a fa szövetét is át engedi látszani, miért is a fát utánozó mázolásnál sokkal szebb és olcsóbb is s ami a fő, kopás esetén könnyen javítható. Ha mázolásról van szó, legszebb a fekete, amelyet egy vékony piros vagy kék csikkal lehet élénkíteni. A szekrény *belseje* mindenkor valamely közömbös, tehát pl. szürkés vagy zöldes kőszínű legyen, amelytől a tárgyak kellemesen elütnek; arany, ezüst, réztárgyak meggyszínű, sötétzöld vagy sötétkék alapon előnyösen állíthatók ki.

Szekrények *üvegezésére* legszebb, de legdrágább is a tükörüveg; ezt bármely méretben egy darabból lehet alkalmazni s vastagságánál fogva legtöbb biztonságot is nyújt; hátránya azonban nagy súlya, amely külön erősített foglalatot igényel és erős tükröződése, úgy hogy a szemlélő mindig magát is látja benne, ami zavarólag hat; ezért gyűjteményszekrények beüvegezésére rendszerint redő- és hullámentes belga solin-üvegtáblákat szoktunk használni. Szekrényajtókat, főleg ha nagyobbak, vagy ha vastagabb üvegtábláik folytán súlyosabbak, olyankor, amikor a szekrényekben rakogatunk, nagyon célszerű ajtótamasztókkal biztosítani netáni kiszakadás ellen. (XXIX. Tábla 4., 5. és 6. sz.)

Múzeumi gyűjteményszekrények, ahogy említve volt, 2 méter 50 $\frac{1}{2}$ magas és 1 méter 50 $\frac{1}{2}$ szélességben ajánlatosak leginkább. A XIV. Tábla 1—3. rajza az előlnézetet, oldalnézetet és a szerkezetet tünteti fel. A polczokat egyszerű fogas fa-támasztók is tarthatják, ahol vasszerkezet alkalmaztatik, természetesen vastámasztók (XIV. Tábla 4—5. sz.) tartják a polczokat, amelyek lehetnek deszkák vagy vastag öntöttüveg táblák. Ott, ahol egységes gyűjteménycsoport van a szekrényben elhelyezve, nagyon csinos és az alsóbb polczok tárgyainak megvilágítására nagyon előnyös, ha a felső polczok a legkeskenyebbek és fokozatosan szélesbednek. Amennyiben ezek a szekrények vagy a következőkben felsoroltak egészen szabadon állanak, kettőt háttal egymáshoz támasztva állítunk fel.

Előfordul, hogy néha félmagas szekrényekre van szükség, a milyeneknek rajzát a XV. Táblán adjuk. Ezek, ha szabadon állanak, mind a négy oldaluk üvegezve legyen.

Nagyobb terjedelmű, ú. n. atlasz-formájú, főleg illusztrált művek, fényképek, képes ábrázolások, czinkographiai dúcok, még be nem osztott gyűjteménytárgyak és sok más egyéb múzeumi tárgy elhelyezésére különösen alkalmasak az ú. n. angol-fiókos szekrények (XVI. Tábla 1—3. sz.), amelyeknek ajtai belülről a fiókokban elhelyezett tárgyak nagyobb súlyára való tekintettel, igen célszerű ú. n. vezető léccel vannak ellátva. Az ilyfajta szekrények teteje asztalnak vagy kiállítási czélokra is használható.

Szövetek, himzések, egyházi öltönyök, továbbá egészen lapos tárgysorozatok számára rendkívül alkalmasak a csak 11 $\frac{1}{2}$ és illetőleg dupla méretben 22 $\frac{1}{2}$ mély szekrények (XVII. Tábla 1—3. sz.), amelyekben, ha szabadon állíthatók, két oldalról lehet ilyenmű tárgyakat kiállítani. Csekély mélységükre való tekintettel azonban azokat biztonság kedvéért a padlóba kell erősíteni; ha csak egyoldalasan készítjük, 12 $\frac{1}{2}$ mélységüknél fogva, a folyosók falához támasztva, kitűnően alkalmazhatók. Ugyanez a szerkezet falra függeszthető alakban is készülhet, természetesen csak egyoldalasan. Az ilyen falon függő lapos szekrény bizonyos fokig hasonló mélyített képkerethez. (XVIII. Tábla 1—3. sz.)

A múzeumi szekrények közül megemlíti még a növénytári szekrényt (XIX. Tábla 1—3. sz.), amely előlnézetében mutatja annak belső beosztását, az ajtó üvegei alá alkalmazandók a szekrényben foglalt gyűjtemény csoportjainak kartonokra erősített főbb képviselői.

Az ú. n. ásványtári szekrények (XX. Tábla 1—3. sz.) felső, kiállítási részében jut teljes érvényre az általunk már említett elv, amelynél fogva a legfelsőbb polcz a legkeskenyebb s lefelé haladtukban a polczok fokozatosan szélesbednek s ezzel egyúttal az alsó polczok világítását el nem rontják. Itt a szekrény külső alakja is követi a polczok meneteles alakját. Az ásványtári szekrények fiókjai ép úgy, mint minden egyéb gyűjteményes szekrény, amelynek alja zárt szekrényt képez, aki nem állított gyűjteményanyag elhelyezésére szolgálnak. Az ásványgyűjtemények rendkívül nagy súlyára való tekintettel, e gyűjtemény szekrényeinek fiókjai lehetőleg keményfából legyenek és pontosan járjanak, ami egyúttal a por ellen való védekezést is megkönnyíti.

Könyvtári czélokra rendkívül nagy helykímélést jelent az ú. n. raktárrendszer szerint való felállítás, amelynek keresztmetszetét adjuk. E szerkezet emeletei oly magasságúak, hogy bármely könyvet létra vagy zsámoly nélkül érhetünk el. Nagyság és beosztás dolgában képünk (XXI. Tábla) tájékoztat. Az ilyen vasállvány felállításánál leginkább arra kell figyelemmel lenni, hogy állvány az ablak elé ne kerüljön, mert különben a könyvtár-helyiséget elsötétítjük.

Ott, ahol a raktárrendszer szerint való felállítás akár a meglévő könyvanyag csekélyisége, akár költség hiánya miatt nem időszerű, nyitott fa-könyvtárszekrények is megfelelőek, amelyeknek alja a nagyobb foliánsokra való tekintettel mélyebb legyen; semmiesetre sem szükséges azonban, hogy ez a mélység a könyvpolczok felső részén 35, aljában 45 $\frac{1}{2}$ -nél több legyen, mert két sorban elhelyezett könyvek közül a hátsó sorban levőkhöz nehéz a hozzáférés (XXII. Tábla 1., 2. sz.). A könyvállvány alját albumok, térképek, metszetek számára is be lehet rendezni a XVI. táblán látható rendszer szerint. A könyvállványnál még egyszerűbb és még olcsóbb a könyvpolcz (XXII. Tábla 3. sz.). Önként értetik, hogy a könyvtárhelyiség átjáróul nem szolgálhat, annak elkülönített, elzárható helyiségnek kell lennie, az állványok és ill. polczok nyitott voltára való tekintettel. Levéltári czélokra a fiókos levéltári szekrények szolgálnak. (XXIII. Tábla 1—5. sz.)

Olynemű tárgyak szemléltetésére, amelynek különösen erősebb világítást és közelebbi megtekintést igényelnek, mint pl. apróbb régiségek, iparművészeti és természetrajzi tárgyak, rendkívül alkalmasak a szabadon álló, ú. n. lábas szekrények. (XXIV. Tábla 1—4. sz.)

Az ilyen üveges szekrényekbe fakoczkákon, vagy téglalakú fatömböcskéken, szükség esetén szivarskatulyákon is állíthatjuk ki a tárgyakat, ha azokat lépcsőzetesen összeállítjuk s az egészet megfelelő egyszínű szövettel takarjuk le. Amennyiben állandó állványokat akarunk, igen csinosak a XXXII. Táblán 4. szám alatt látható zsámolyszerű, egymásra rakható állványok, amelyeket azonban ajánlatos vörösfenyőből, vagy tölgyfából készíttetni.

Olcsóságánál, gyakorlati használhatóságánál, könnyű kivihetőségénél és biztonságánál fogva különösen ajánlatos a néhai Lacher Károly, a gráci Steyer-Múzeum műtörténelmi osztálya volt igazgatójának útmutatása szerint szerkesztett szekrény, amely nem egyéb egy fapadnál, amelyre az ú. n. könyökvasakból összeállított szekrény van ráerősítve. (XXV. Tábla 1., 2. sz.)

A szabadon álló lábas szekrényekhez sokban hasonló célú szolgálnak a tárlók, amelyek szintén lehetnek lábas tárlók, vagy olyanok, amelyeknek alja a ki nem állított gyűjtemény elzárására szolgál. (XXVI. Tábla 1., 2., 3. sz.) Éremgyűjteményre használni szokott tárlóknál legcsinosabb, ha a kiállításra szánt részt valamely erősebb, de az alappal egyenlő színű leszegezett zsinórral négyzetekre osztjuk, míg az érmek

tudományos elraktározására szolgáló fiókok fapálczikák segélyével, $5\frac{1}{2}$ vagy $7\frac{1}{2}$ q_m -nyi négyzetes rekeszcsékkre osztandók, mélységük azonban $1\frac{1}{2}$ q_m -nél több ne legyen. Az alsó részükben a gyűjteménytárgyak megőrzésére szolgáló tárlók, amelyek egyszersmind nagy helykímélést jelentenek, a legkülönbözőbb múzeumi czélokra használhatók, ez csakis beosztásuktól függ. Ásványtárlók pl. lépcsőzetesen osztandók be, rovar- és lepkegyűjtemények kiállítására szolgálóknál, amely utóbbiak a közönséges tárlóknál magasabbak legyenek, olyformán osztandók be, hogy a tárló aljában levő gyűjteményes fiókok épen a kiállításra szolgáló részbe beleilljenek s ilyképen könnyen felcserélhetők legyenek. (XXVII. Tábla 1., 2., 3. sz., XXVIII. Tábla 1., 2., 3. sz. és XXIX. Tábla 1., 2., 3. sz.)

Képeket nem czélszerű szegre függeszteni, nehogy helyváltoztatás alkalmával a lyukas falak kijavitása nagyobb alkalmatlanságot okozzon, nevezetesen pedig az el nem talált alapszín miatt zavaró foltok támadjanak. Ezért a képeket hevedereken vagy sárgaréz lánczokon a fal felső részébe erősített vasrúdra függesztjük olyképen, hogy a hevedert vagy lánczot a rúdra és a kép függesztő karikájára horoggal erősítjük rá.

Számos olyan tárgy van, amelyeket alkalmas tartókon kell felállítanunk, hogy azok céljuknak megfelelő elhelyezést nyerjenek. Kivánatos ez nemcsak helykímélés, hanem a felállítás szépsége és a tárgyak használatának könnyebb megérthetése szempontjából is.

Puskákat, lándzsákat, alabárdokat s egyéb ilyenmő hosszabb tárgyat legjobban fegyverállványra állíthatunk, amelynek alsó részét gyűjteménytárgyak megőrzésére szánt szekrényvel is elláthatunk. (XXX. Tábla 1—6. sz.)

Himzések, képek, ideiglenes kiállítási tárgyak stb. vendégfalakon állíthatók ki. (XXXI. Tábla 1—3. sz.)

Képek s metszetek kiállítására használhatunk tárlókat, helykímélés, különösen pedig elfakulás ellen való védelem szempontjából azonban nagyon ajánlatosak a forgatható állványok. (XXXII. Tábla 1—3. sz.)

Lakatok, kulcsok, ajtóvasalások s egyéb ilyenmő tárgyak a falra erősíthető fatáblácskákön igen czélszerűen helyezhetők el, ezek a táblácskák az őket körülvevő

keretből egyenként kivehetők s ezúton az egyes tárgyak kiemelése nélkül, mintául vagy lerajzolásra használhatók. Eme nagyon gyakorlati táblák is néhai Lacher Károlynak, a gráci Steyer-Múzeum műtörténelmi csoportja igazgatójának tervei szerint készültek. (XXXIV. Tábla 1—4. sz.)

Zászlókat úgy kell függeszteni, hogy azoknak mindkét oldala látható legyen. (XXXIII. Tábla 1—2. sz.) Vízszintesen is függeszthetjük a mennyezetről. A falra azonban, eltekintve attól, hogy könnyen nedvességet vonhatnak magukba, már csak azért is czélszerűtlen őket szegezni vagy alkalmazni, mert csak egy oldalról láthatjuk a zászlókat.

Násfák, fülbevalók s minden egyéb függeszthető ékszerek, órák és általában véve olyan kisebb tárgyak kiállítására, amelyeknek mindkét oldalát érdemes látni, ú. n. óra- vagy ékszertartót használunk (XVIII. Tábla 4. sz.). Sisak, süveg, kucsma, kalap vagy fejkötő s a t. felállítására szolgál a sisak- vagy fejkötő-tartó (XVIII. Tábla 5. sz.), amelyet vaspántból szokás összeállítani. — Teljes vértet számára a vértet-állvány, teljes öltözetnek a ruhatartó való (XVIII. Tábla 7., 8. sz.), a ruhatartó, ha szükséges, kalap- vagy fejkötő-tartóval egészíthető ki. Egyes ruhadarabokat, főleg misemondó-ruhákat ruhafogasra akasztunk (XVIII. Tábla 9. sz.), nyeregnek a nyereg-tartó való. (XVIII. Tábla 6. sz.)

A porcellán-csészéket és azok alját rendszerint úgy állítjuk ki, ahogy azokat mindennapi használatban látjuk; ha azonban akár diszítésük, akár gyári jegyük külön figyelmet érdemel, ennek a két szempontnak a kedvéért kis drótállványokra is tehetjük azokat (XXXIII. Tábla 4., 5. sz.). Tányérok, tálakat, zsinigre vagy drótra erősített pléhkapcsos tartó segélyével függesztünk falra. (XXXIII. Tábla 6., 7. sz.)

Egészen apró tárgyak, különösen drágakövek, poralakú ásványok s a t. kiállítására üvegeszékét vagy ha ilyenek nincsenek, zsebóra-üvegeket használunk. (XXXII. Tábla 5. sz.) Pipákat felállítva czélszerű kiállítani. (XXXIII. Tábla 3. sz.)

Olyan esetekben, amidőn ajtóval nem zárhatunk el valamely rendezés alatt álló gyűjteményrészt, nagyon czélszerűen alkalmazhatunk kihúzható elzáró korlátot, amelynek rajzát a XXXV. Táblán adjuk.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

502.416

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

MÚZEUMI ÉS KÖNYVTÁRI KÉZIKÖNYVEK

KÖZREBOCSÁTJA

A MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ORSZÁGOS FŐFELÜGYELŐSÉGE

III.

SZALAY IMRE

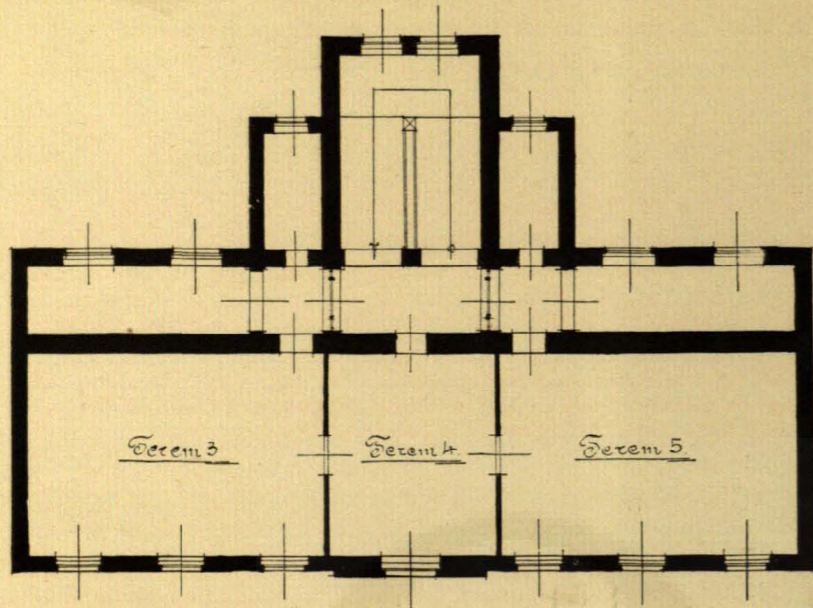
TÁJÉKOZTATÓ MÚZEUMOK ÉS KÖNYVTÁRAK ÉPÍTÉSÉRE ÉS BERENDEZÉSÉRE

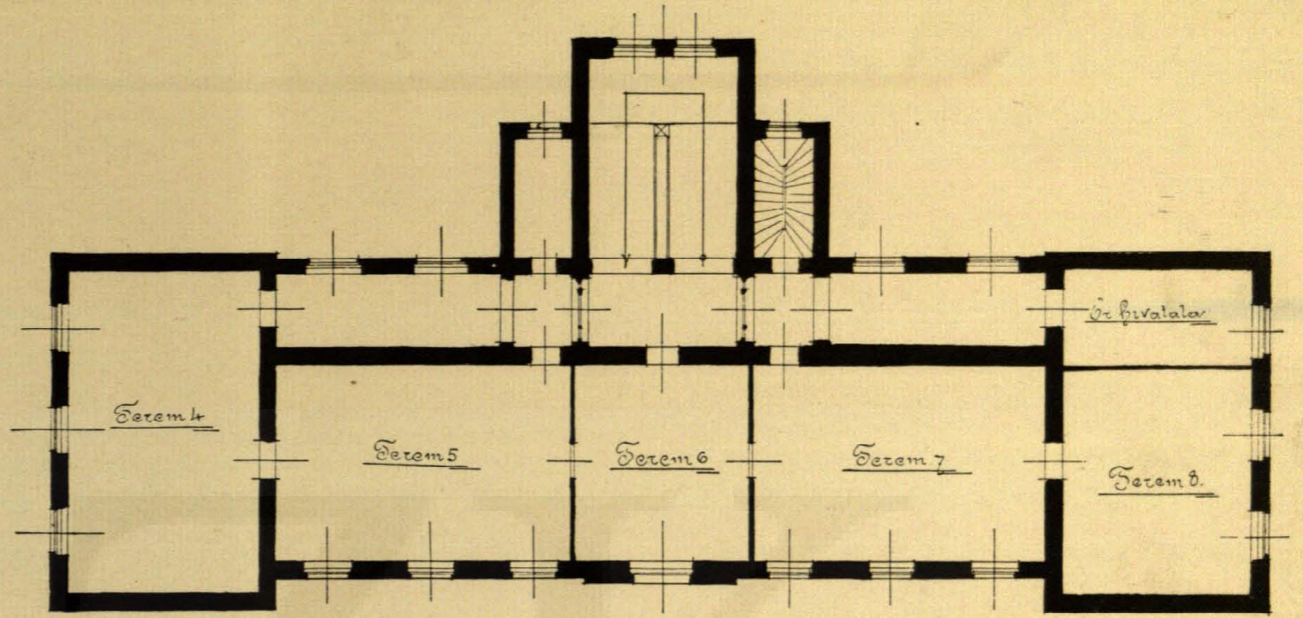
BUDAPEST

AZ ATHENAEUM IRODALMI ÉS NYOMDAI RÉSZVÉNYTÁRSULAT KÖNYVNYOMDÁJA

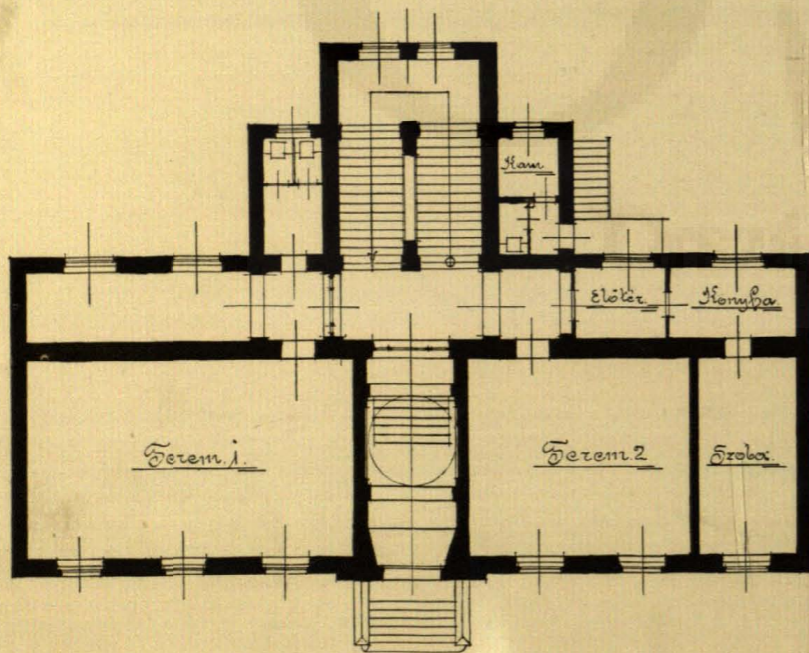
1909

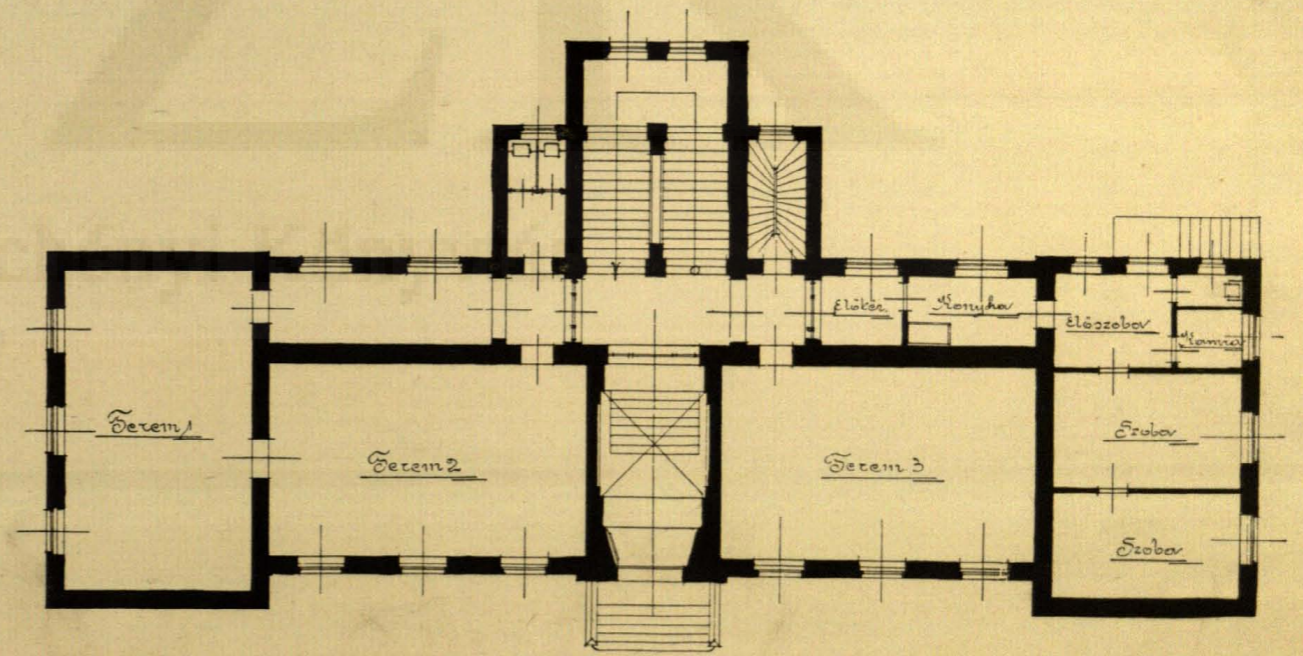
I. Emelet.

I. Emelet.

Földszint.

Földszint.

MÚZEUMI ÉPÜLET ALAPRAJZA 5 TEREMMEL.

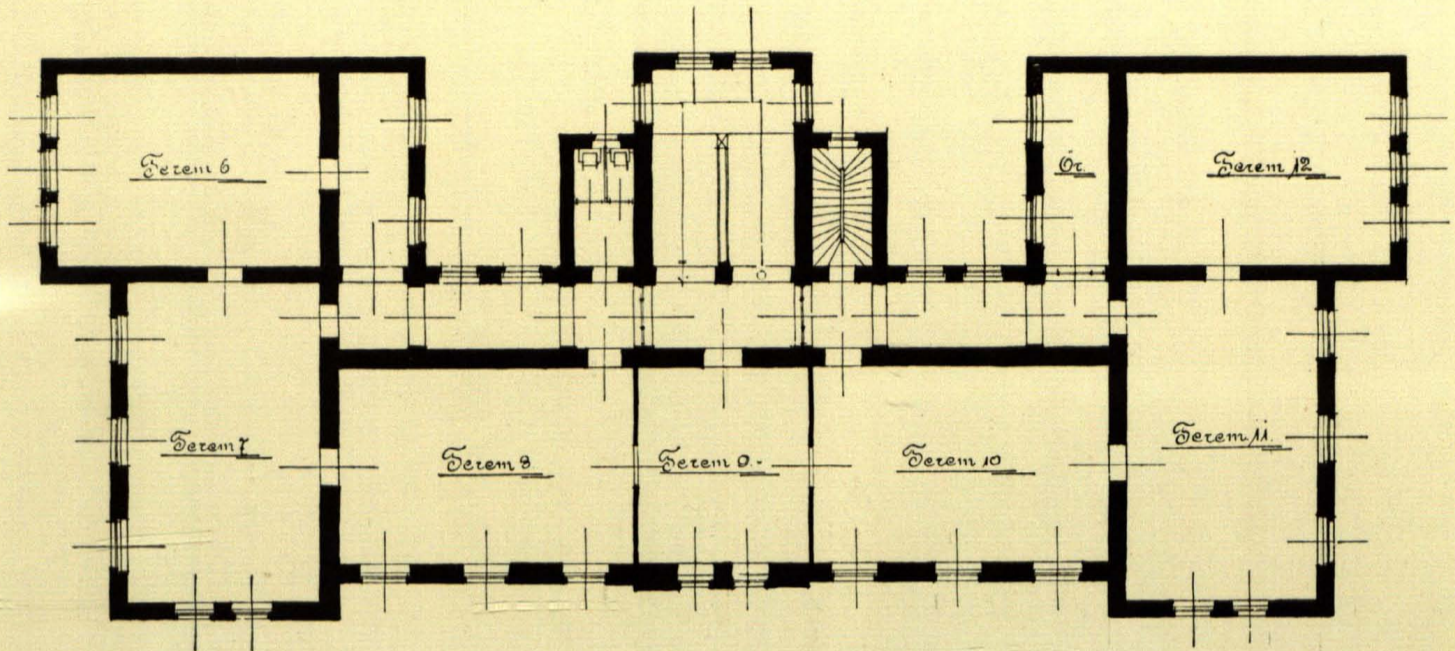
MÚZEUMI ÉPÜLET ALAPRAJZA 8 TEREMMEL.

OSZK

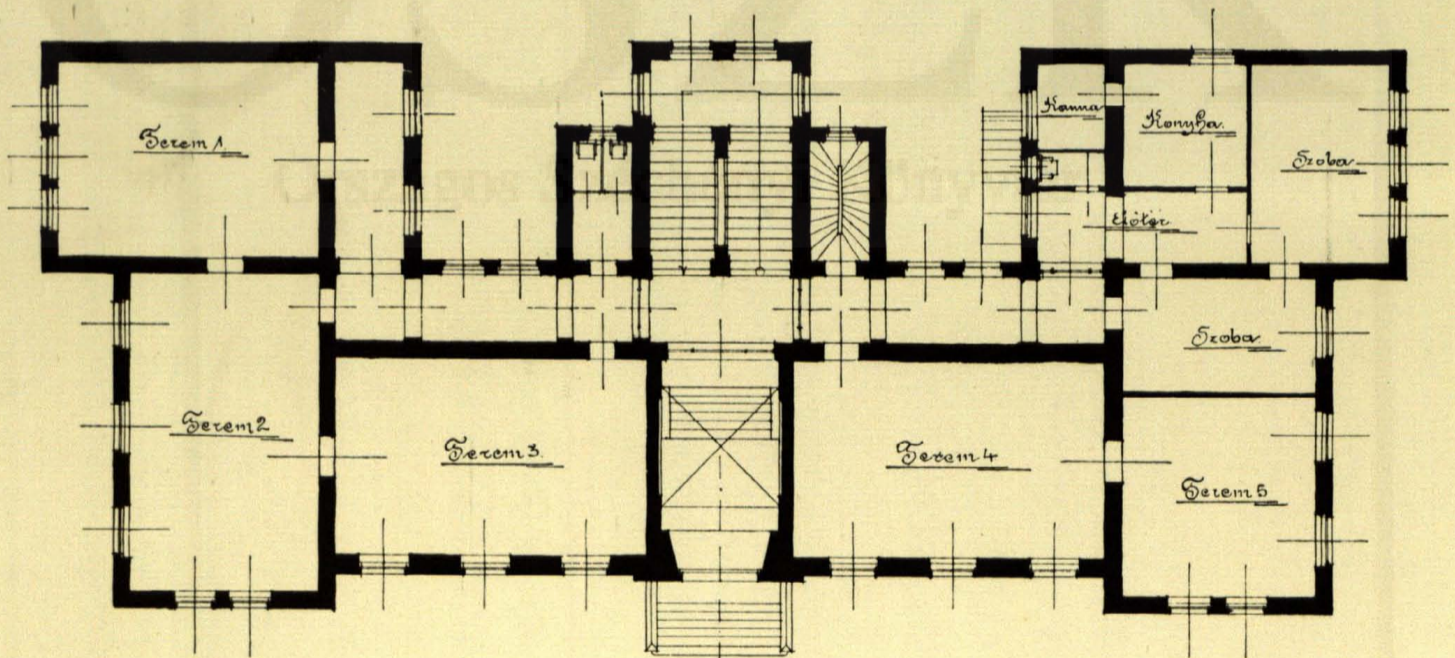

Országos Széchényi Könyvtár

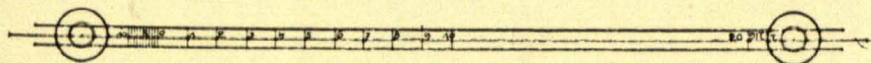
II. Tábla.

I. emelet.

Földszint.

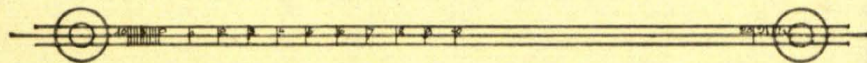
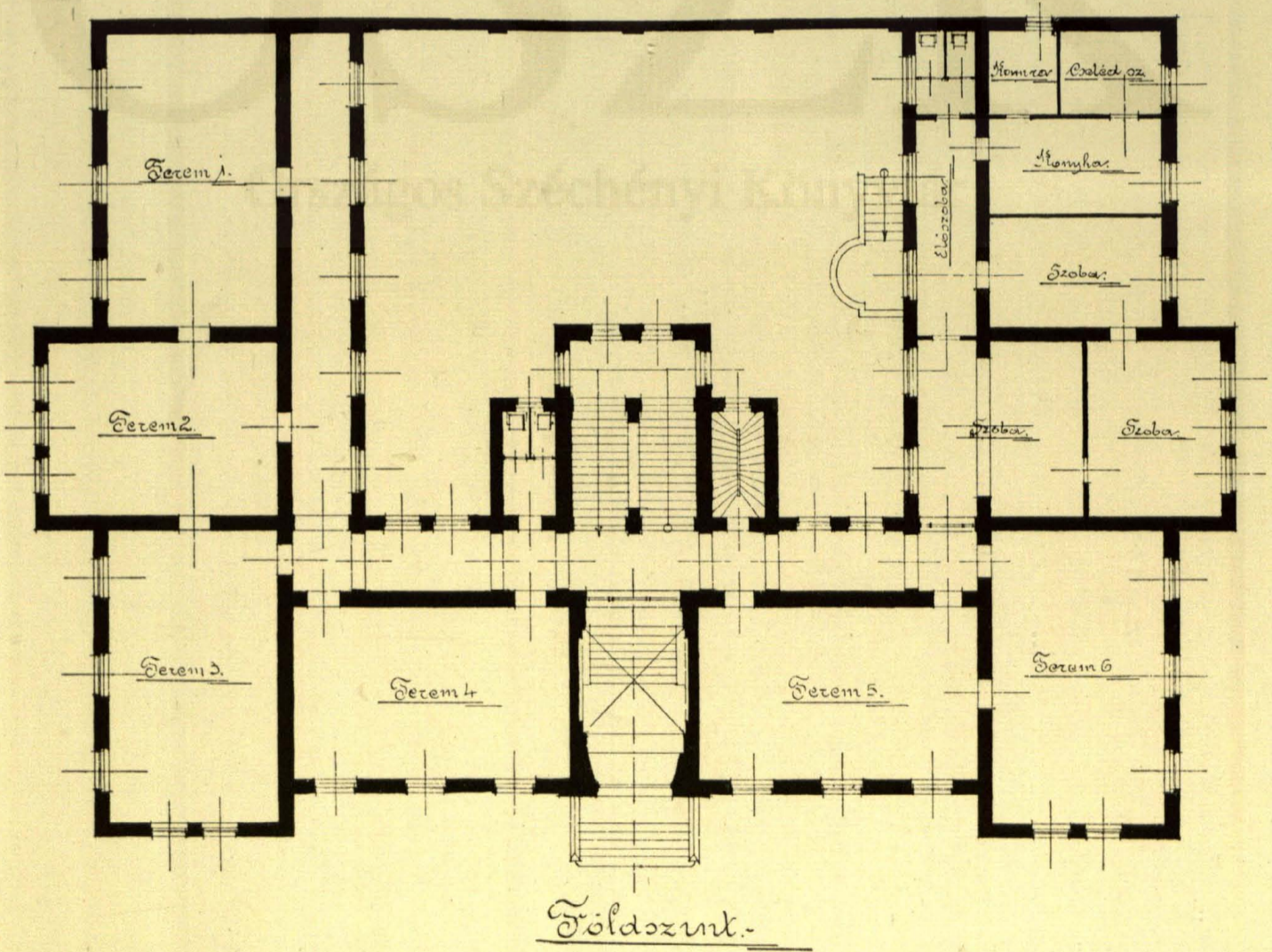
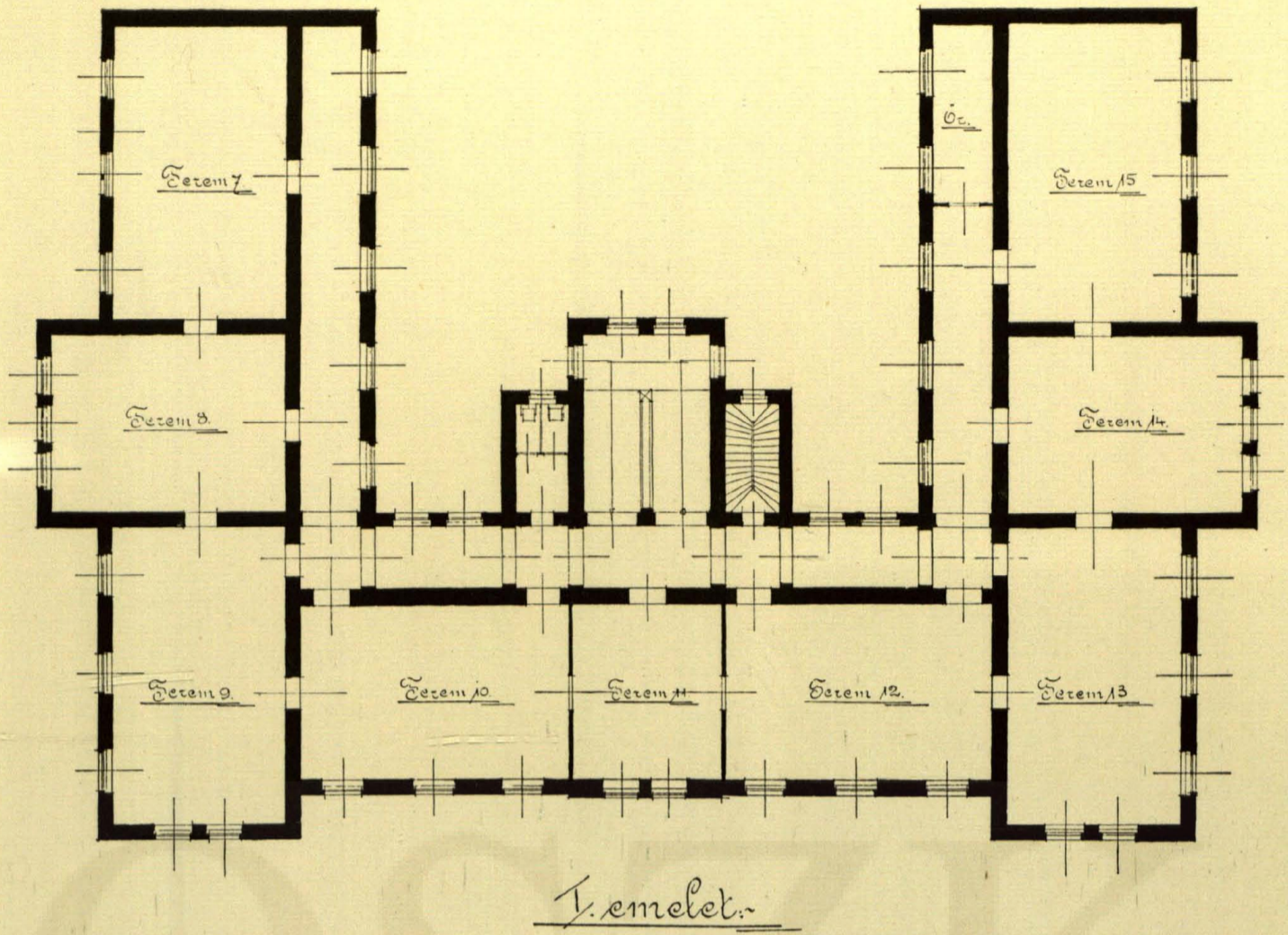
MÚZEUMI ÉPÜLET ALAPRAJZA 12 TEREMMEL.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

III. Tábla.

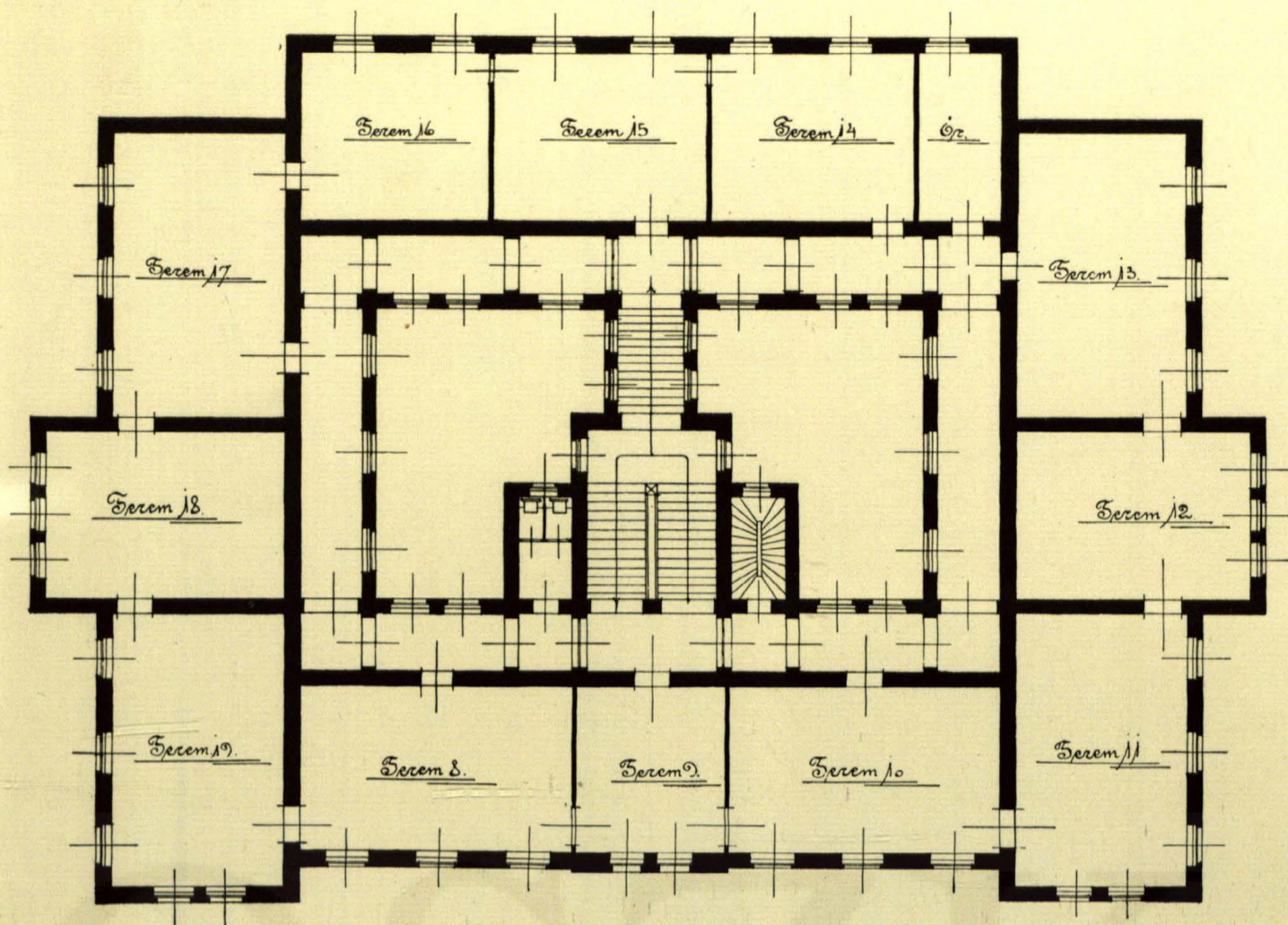
MÚZEUMI ÉPÜLET ALAPRAJZA 15 TEREMMEL.

OSZK

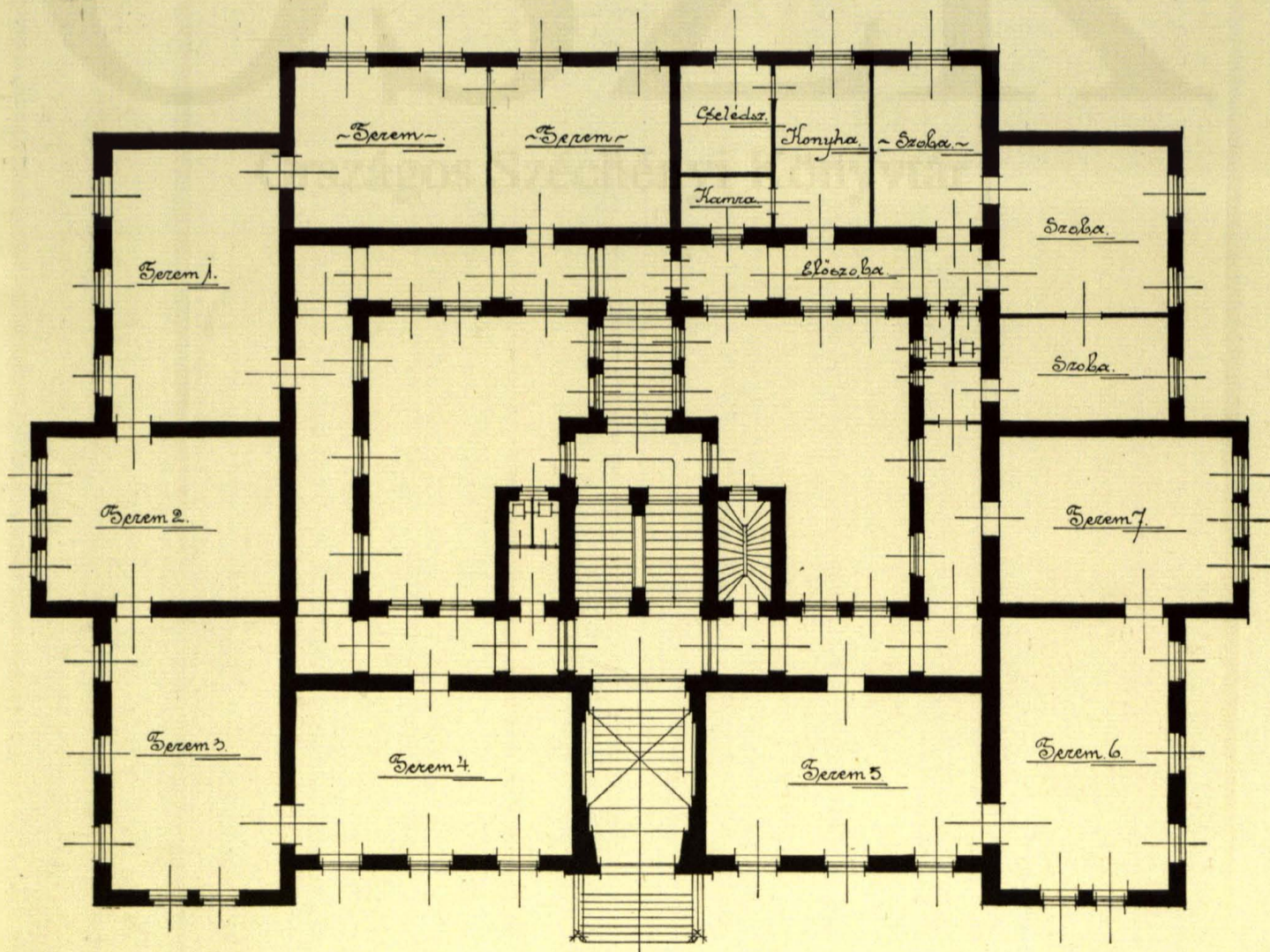

Országos Széchényi Könyvtár

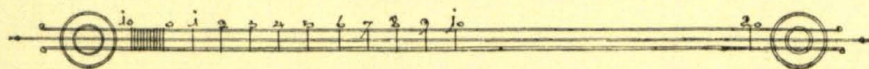
IV. Tábla.

I. emelet

Földszint

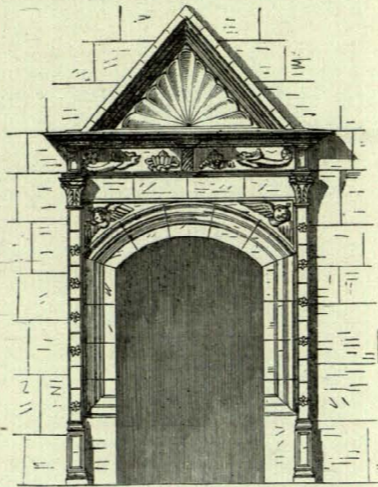
OSZK

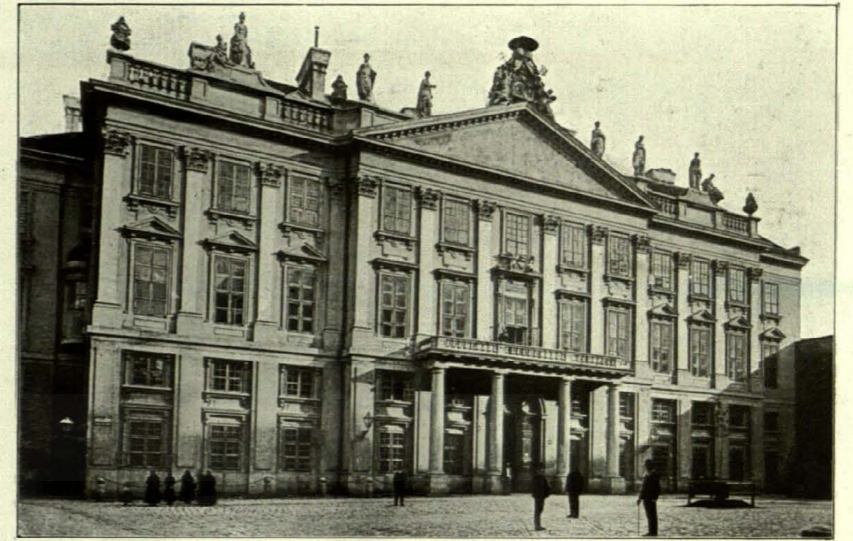
Országos Széchényi Könyvtár

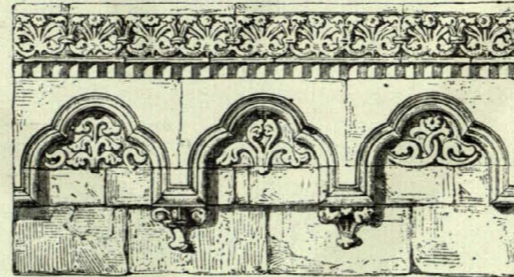
1

5

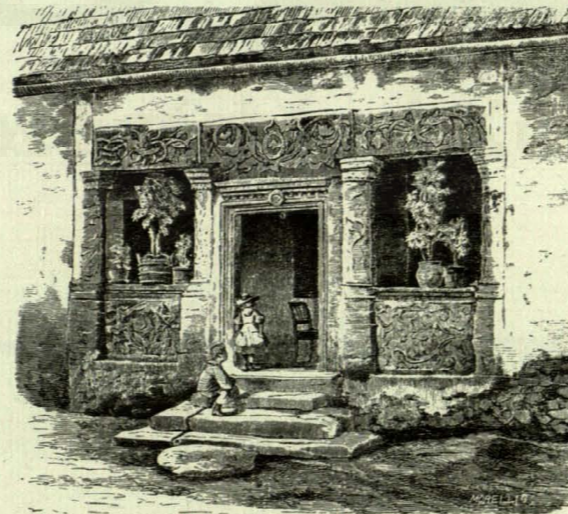
3

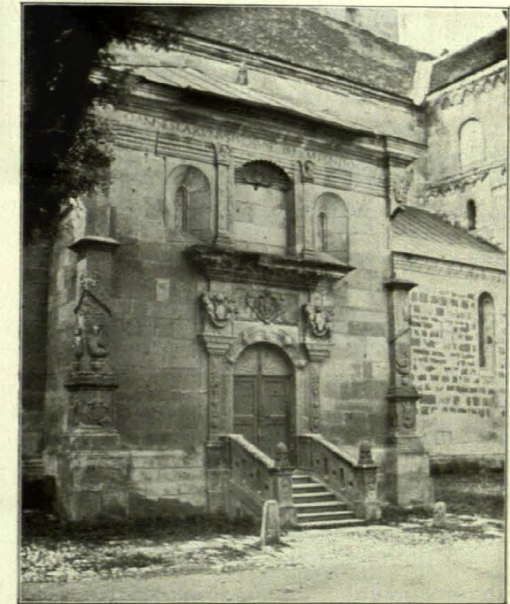
6

2

7

4

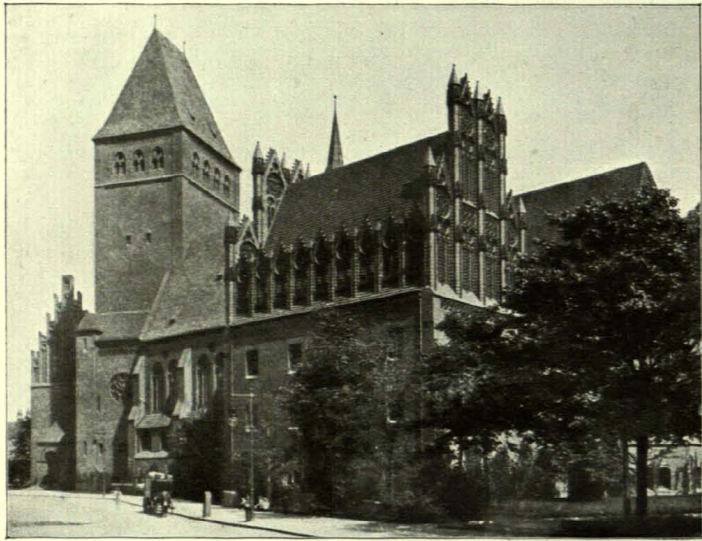
1. Az eperjesi Rákóczi-ház, és 2. A lőcsei Thurzó-ház, jellegzetes ú. n. felsőmagyarországi renaissance díszítésükkel. — 3. A barok stílusú pozsonyi egykori primatialis palota. — 4. A gyulafejérvári székesegyház olasz renaissance stílusban épült északi előcsarnoka. — 5. A pozsonyi székesegyház szent Anna-kápolnájának déli kapuja. — 6. Díszítési részletek a jaáki (Vas vm.) román stílusú templom apsisán. — 7. A Domokos-kúriának pitvara Kis-Borosnyón (Háromszék vm.)

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

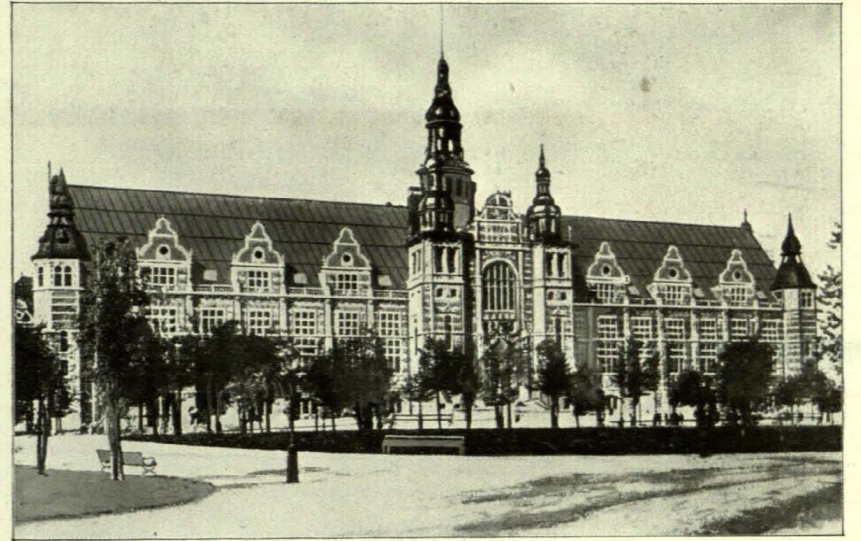
VI. Tábla.

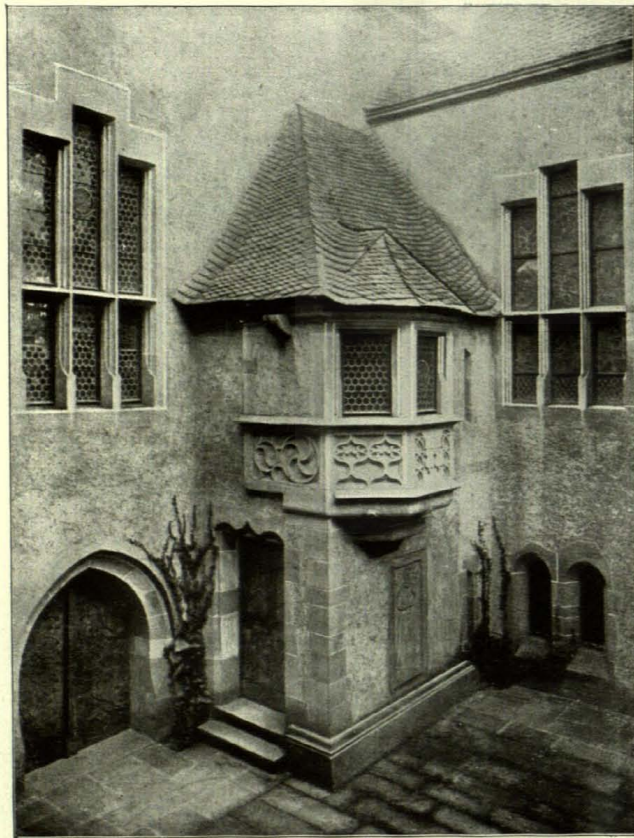
1

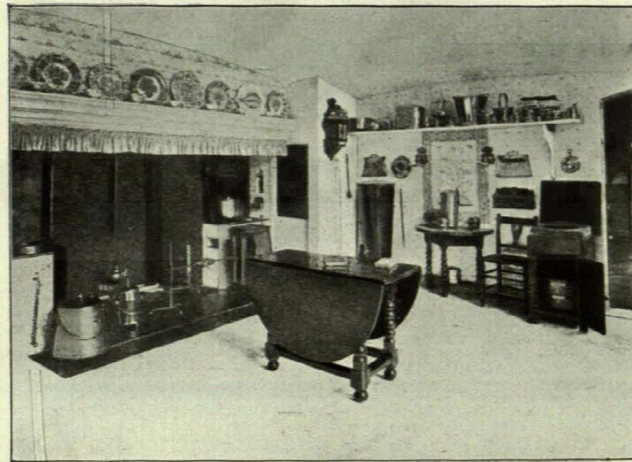
2

3

4

5

6

1. A berlini Märkisches Provinzial-Museum látképe. — 2. A berlini Märkisches Provinzial-Museum egyik terme czéhemlékekkel. — 3. A stockholmi Nordiska Museet látképe. — 4. A darmstadti Grossherzoglich Hessisches Landesmuseum középkori udvarrészlete. — 5. XVII. századbeli hollandi konyha az amsterdami városi múzeumban. — 6. A christianiai Kunstindustri-Museum lépcsőháza.

OSZK

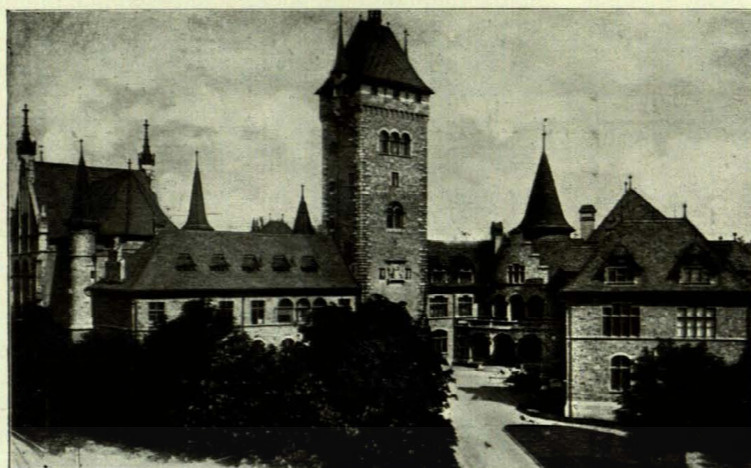

Országos Széchényi Könyvtár

VII. Tábla.

1

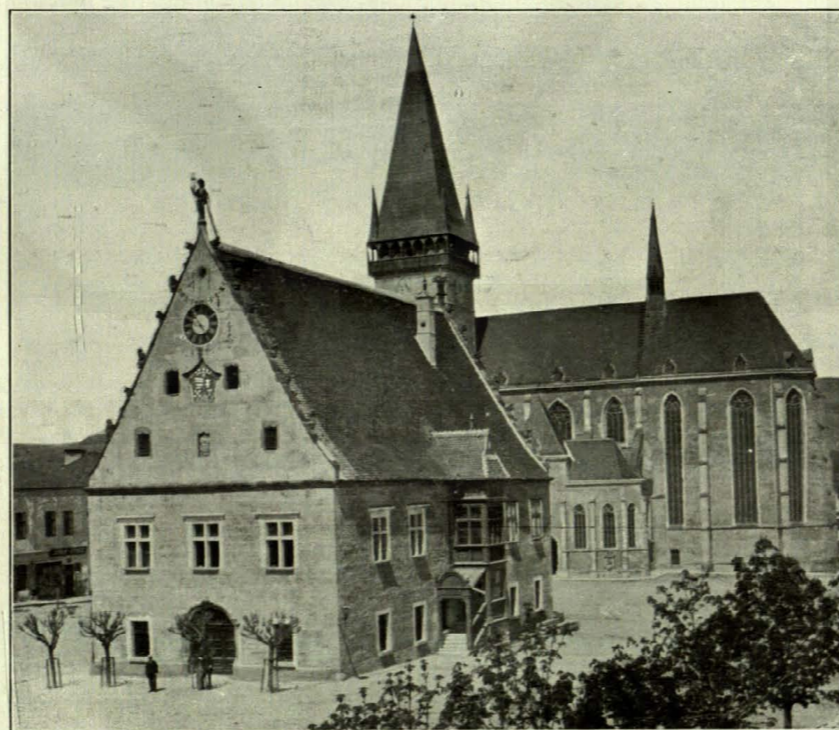
2

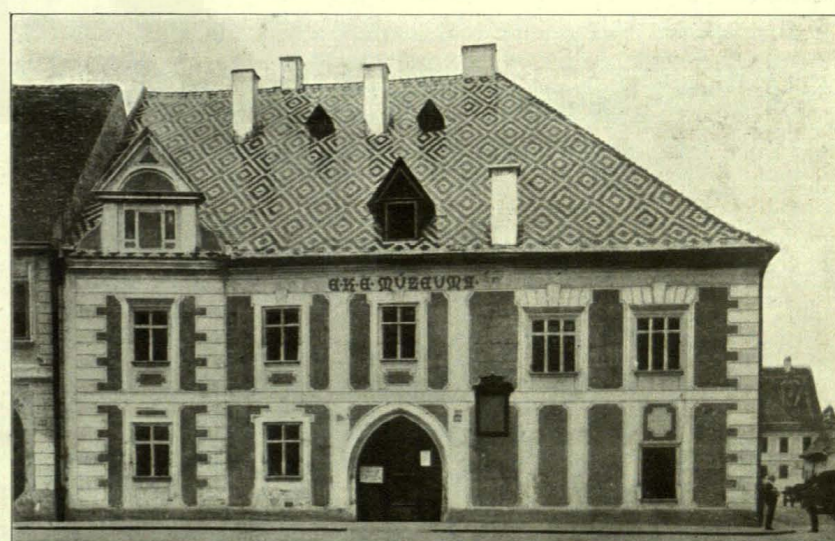
3

4

5

6

1. A budapesti ezredéves országos kiállítás történelmi főcsoportjának épületei. — 2. A zürichi Schweizerisches Landesmuseum épülete. — 3. A müncheni Bayrisches Nationalmuseum épülete. — 4. A Sopronvármegyei és Városi Múzeum épülete. — 5. A régi városa Bártfán, melyben a Sárosvármegyei Múzeum nyert elhelyezést. — 6. Mátyás király szülőháza Kolozsvárott, melyben az Erdélyi Kárpát-Egyesület Múzeuma nyert elhelyezést.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

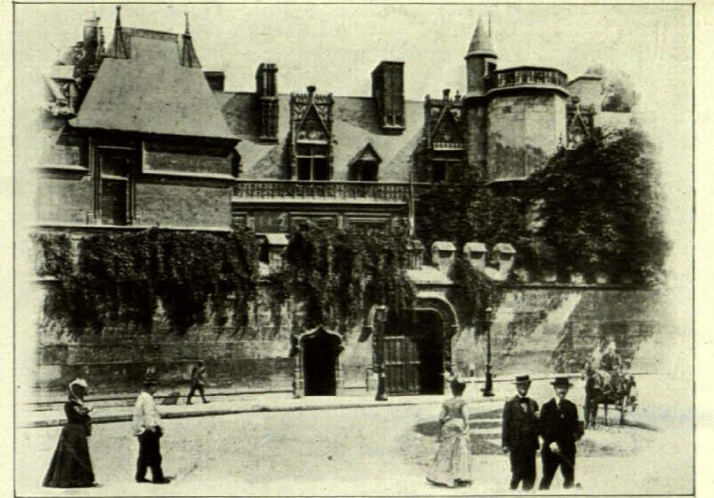
VIII. Tábla.

1

2

3

6

4

5

7

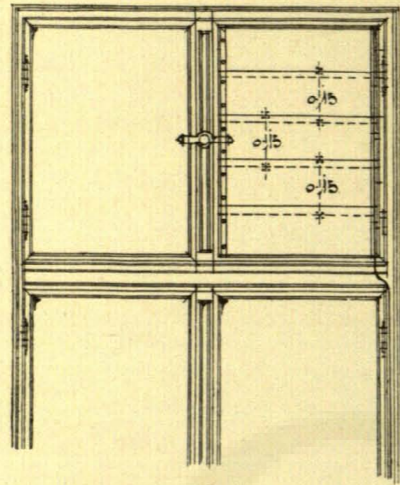
1. A Lászlóffy-család ősi háza Szamosújvárott, melyben az Örmény Múzeum nyert elhelyezést. — 2. A selmecbányai Óvár, melyben a Városi Múzeum nyert elhelyezést. — 3. A párisi Musée de Cluny épülete. — 4. A besztercebányai ú. n. Matyásház, melyben a Városi Múzeum nyert elhelyezést. — 5. A nürnbergi Germanisches Nationalmuseum egykori karthausi kápolnája. — 6. A múzeummá átalakított San-Donato templom belseje Zarában. — 7. A „Magna Curia“ épülete Déván.

OSZK

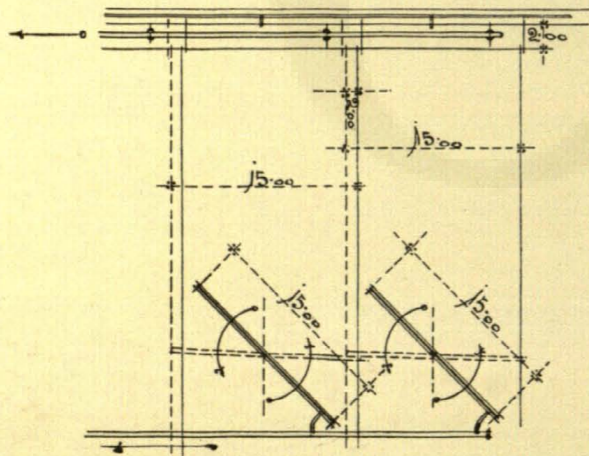

Országos Széchényi Könyvtár

1. A kötet a Magyar Nemzeti Széchényi Könyvtár tulajdonát képezi. A kötet a Magyar Nemzeti Széchényi Könyvtár részére készült. A kötet a Magyar Nemzeti Széchényi Könyvtár részére készült. A kötet a Magyar Nemzeti Széchényi Könyvtár részére készült.

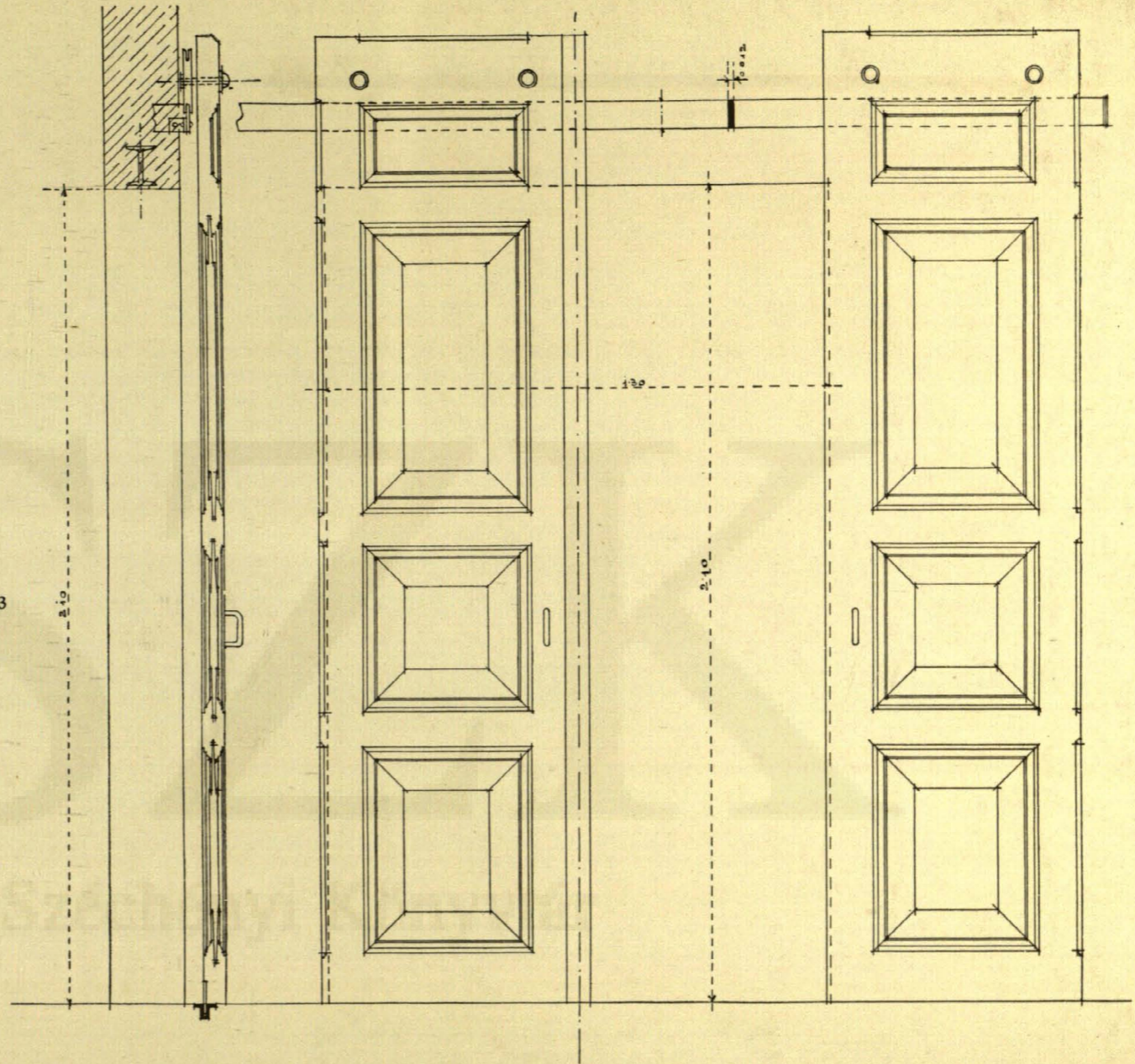

1

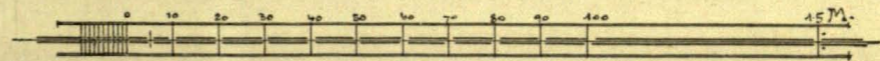
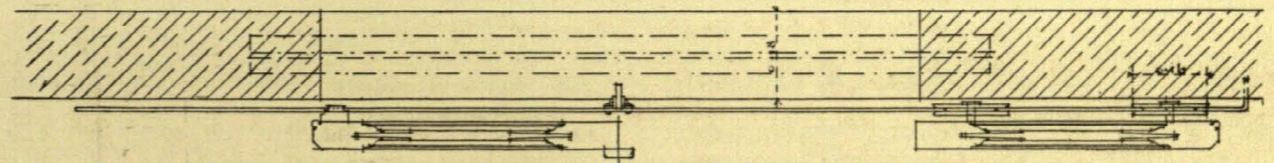

2

1. és 2. Ablakon alkalmazható szellőző-készülékek szerkezete.
3. Oldaltolható ajtó szerkezete.

3

OSZK

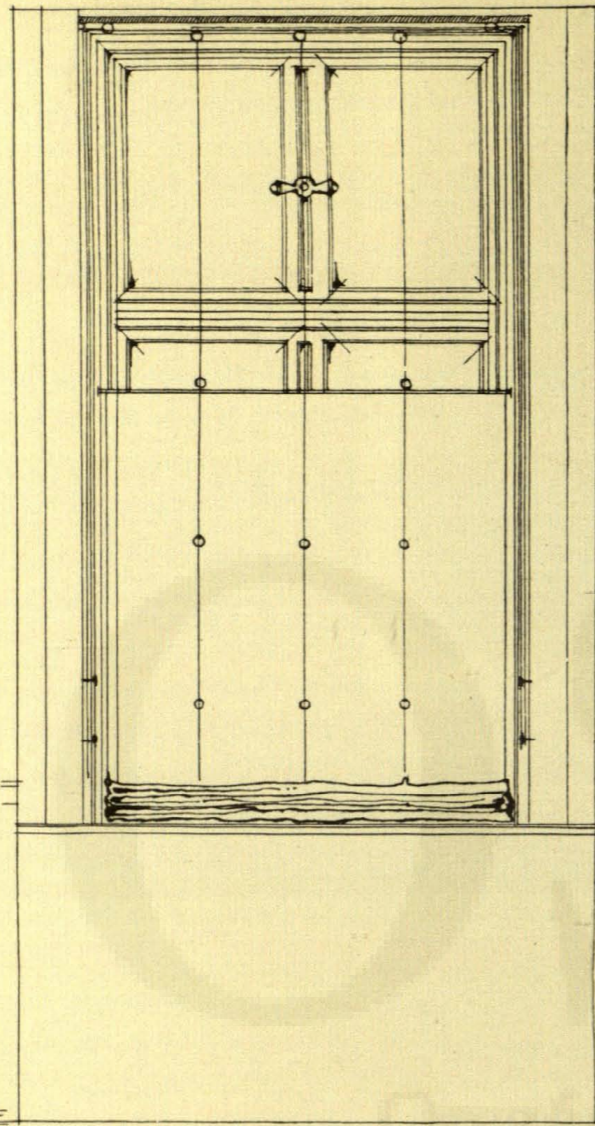

Országos Széchényi Könyvtár

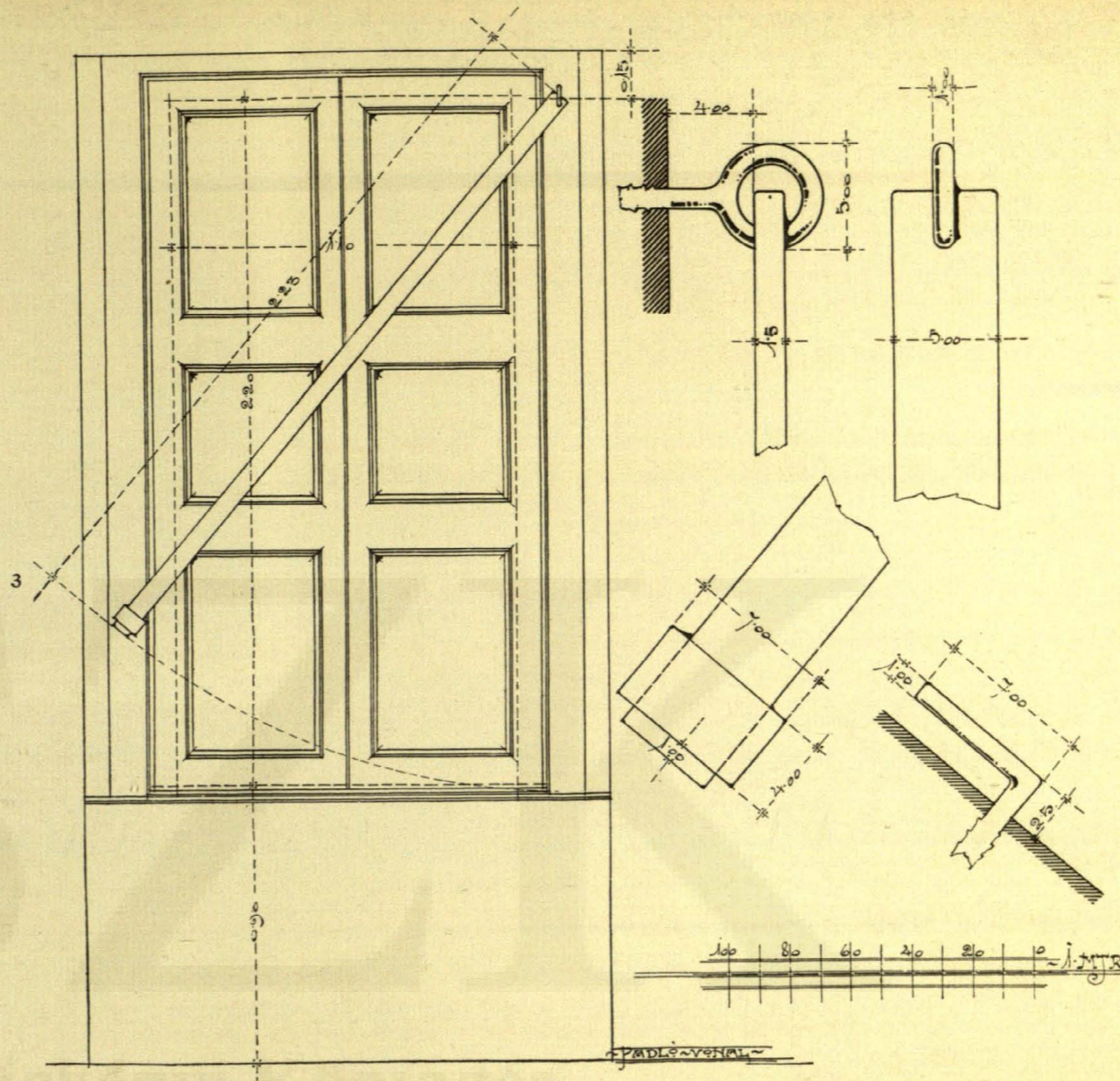
X. Tábla.

LEC
3/60

1

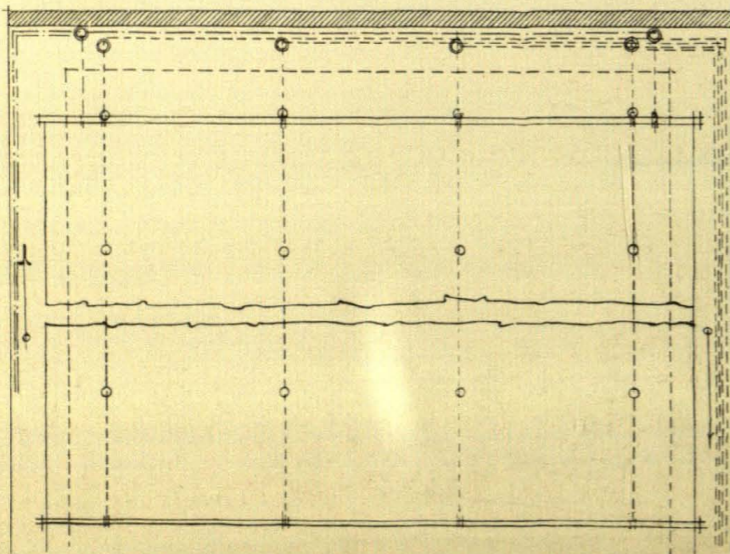
SPADLÓVONAL

100 80 60 40 20 0 = 1 MTR

SPADLÓVONAL

2

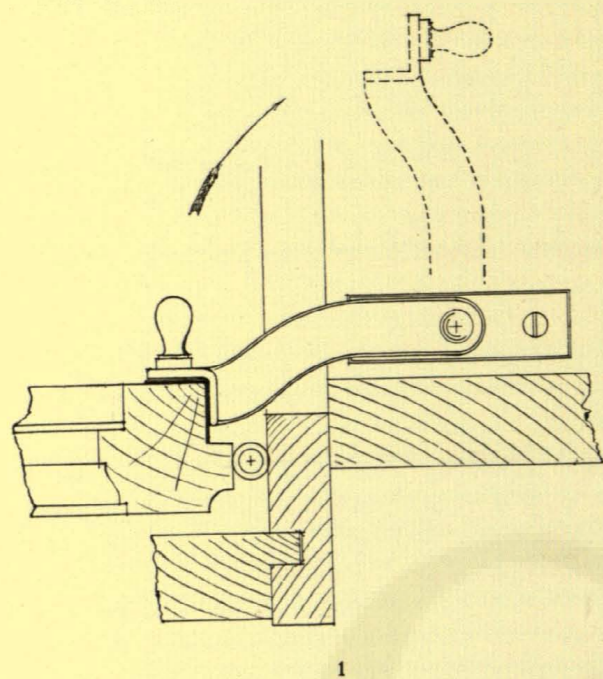
1. és 2. Alulról felfelé is húzható ablakfüggönyök.
3. Keresztbe fektetett vasrúddal elzárható ablaktáblák szerkezete.

OSZK

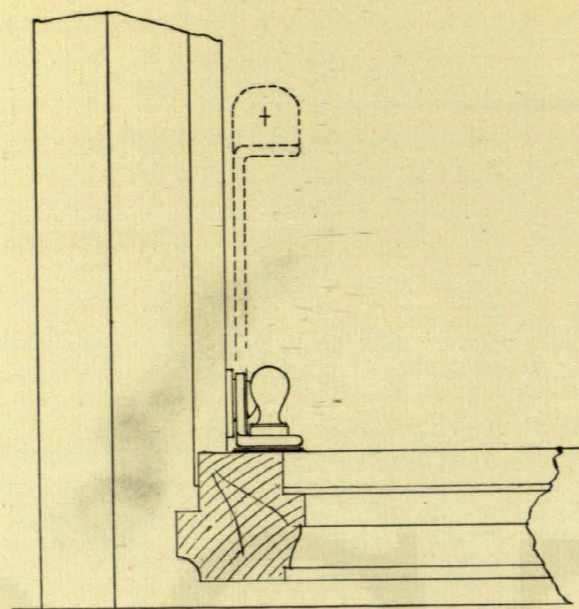

Országos Széchényi Könyvtár

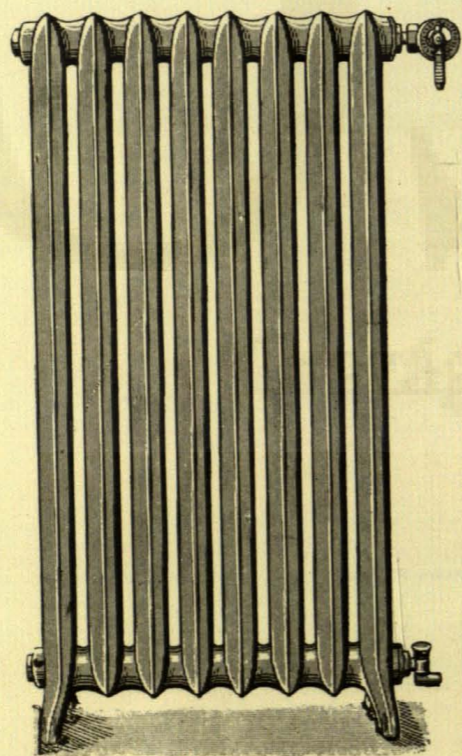
XI. Tábla.

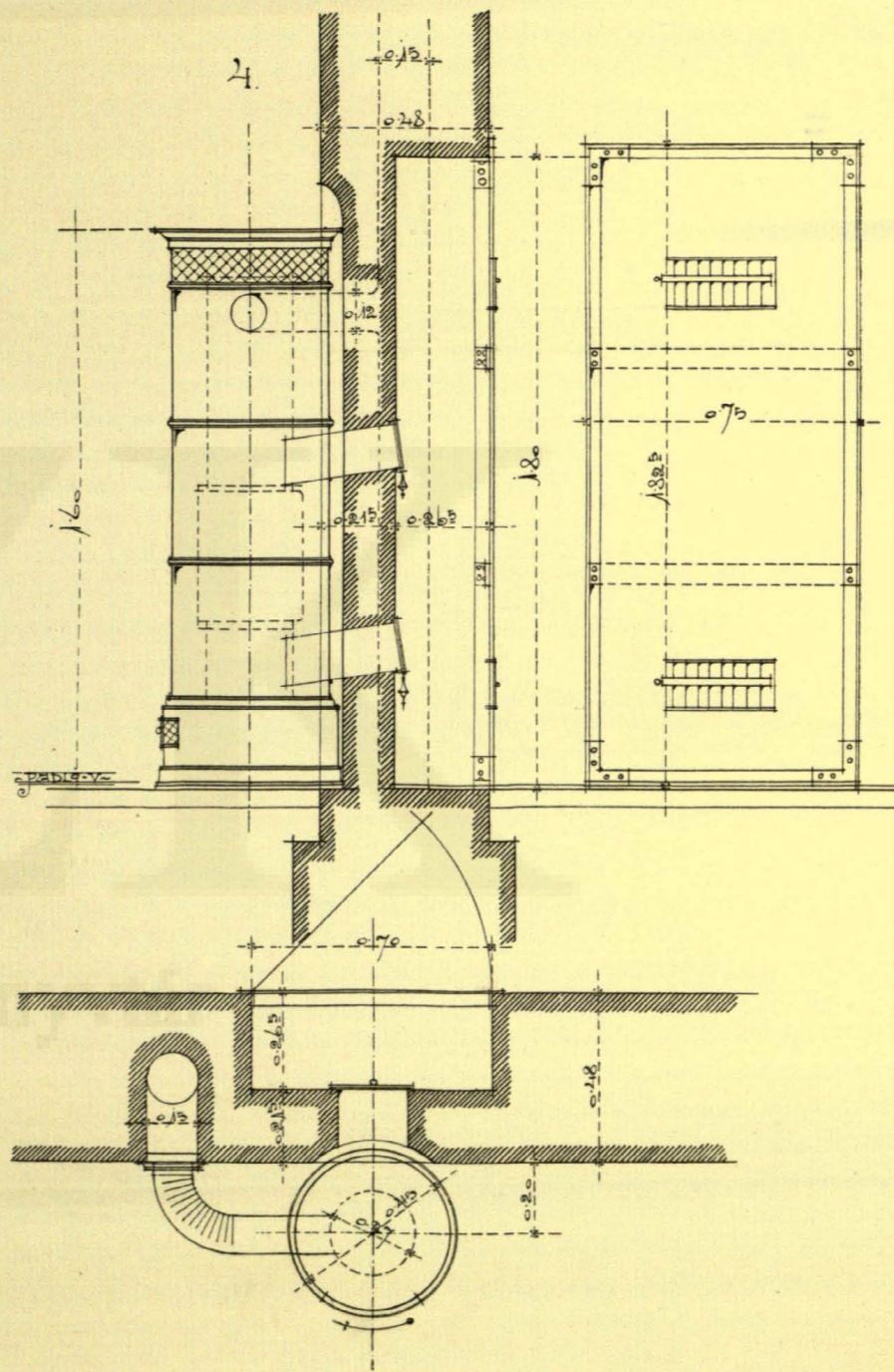
1

2

3

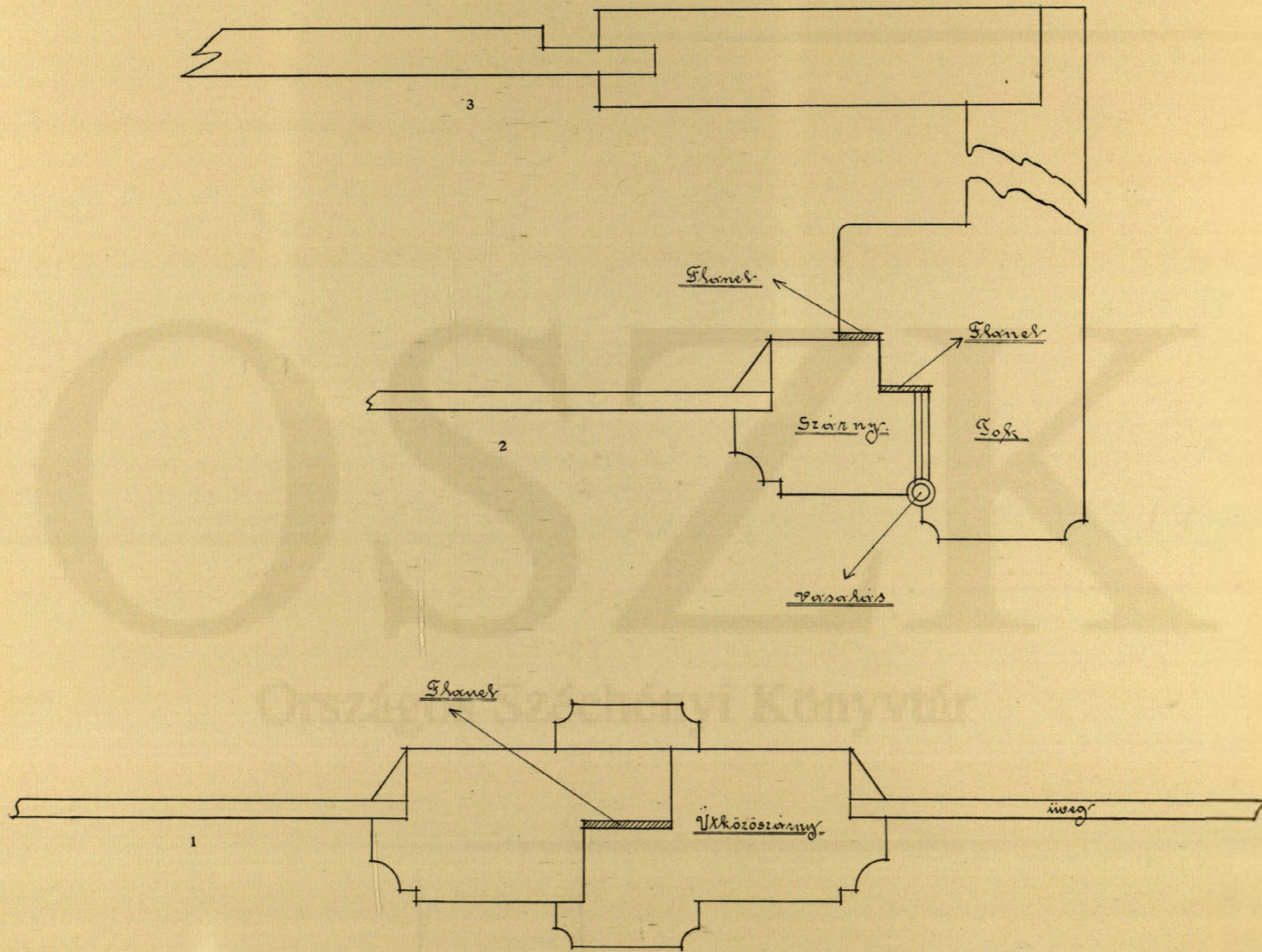
4

1—2. Ablakot alul támasztó vaskapocs. — 3. Kigyózó fűtőcsövek. — 4. Kívülről fűlő vastöltőkályha szerkezete.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

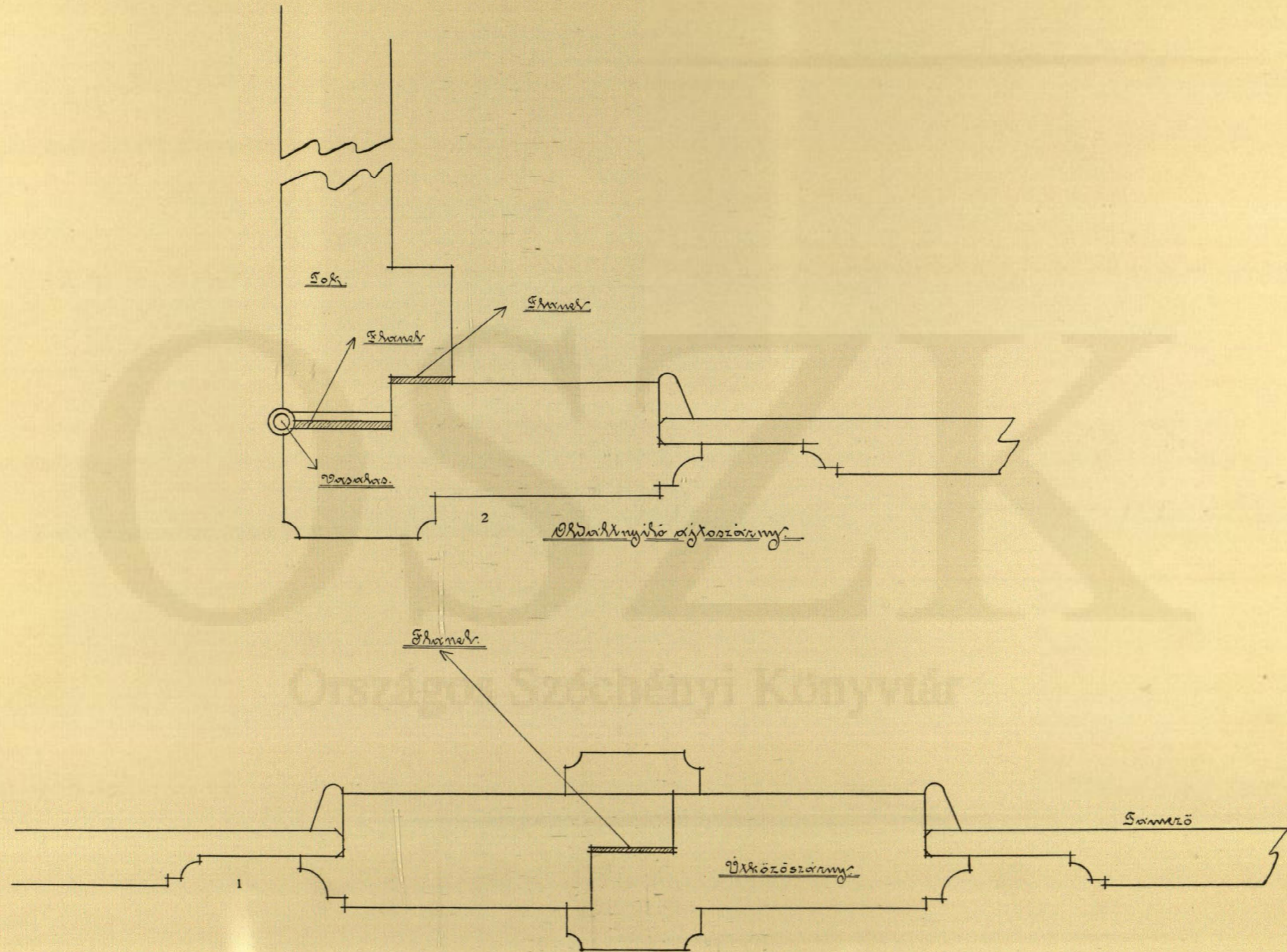
PORMENTESEN ZÁRÓ SZEKRENYAJTÓ-RÉSZLETEK.

1. Üveges szekrényajtók középső záródása. 2. Üveges szekrényajtósarok megoldása. 3. A szekrény hátfala.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

PORMENTESEN ZÁRÓ SZEKRENYAJTÓ RÉSZLETEK.

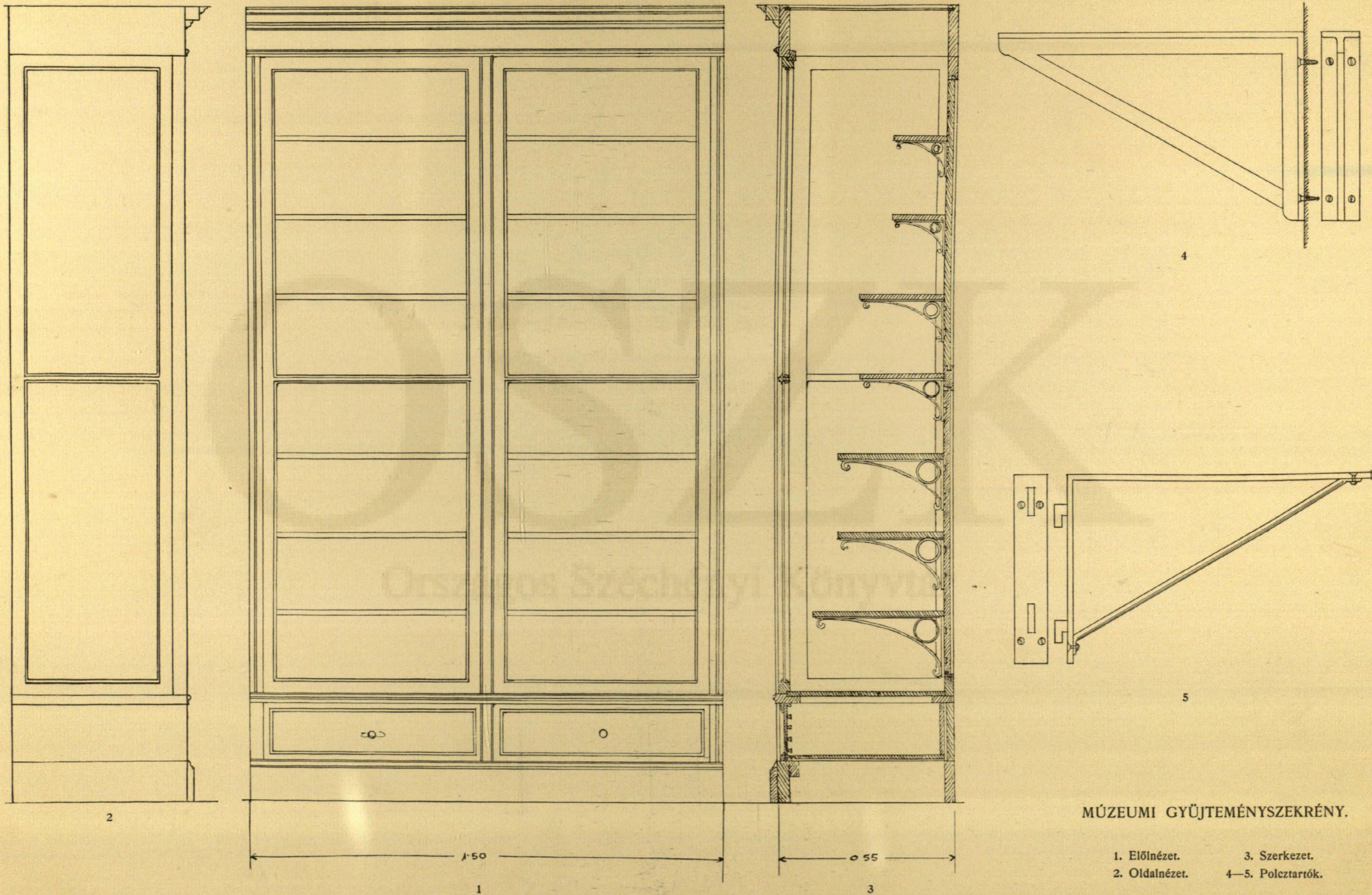
1. Tömörfa szekrényajtók középzáródása. 2. Tömörfa szekrényajtó sarokszerkezet.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

XIV. Tábla.

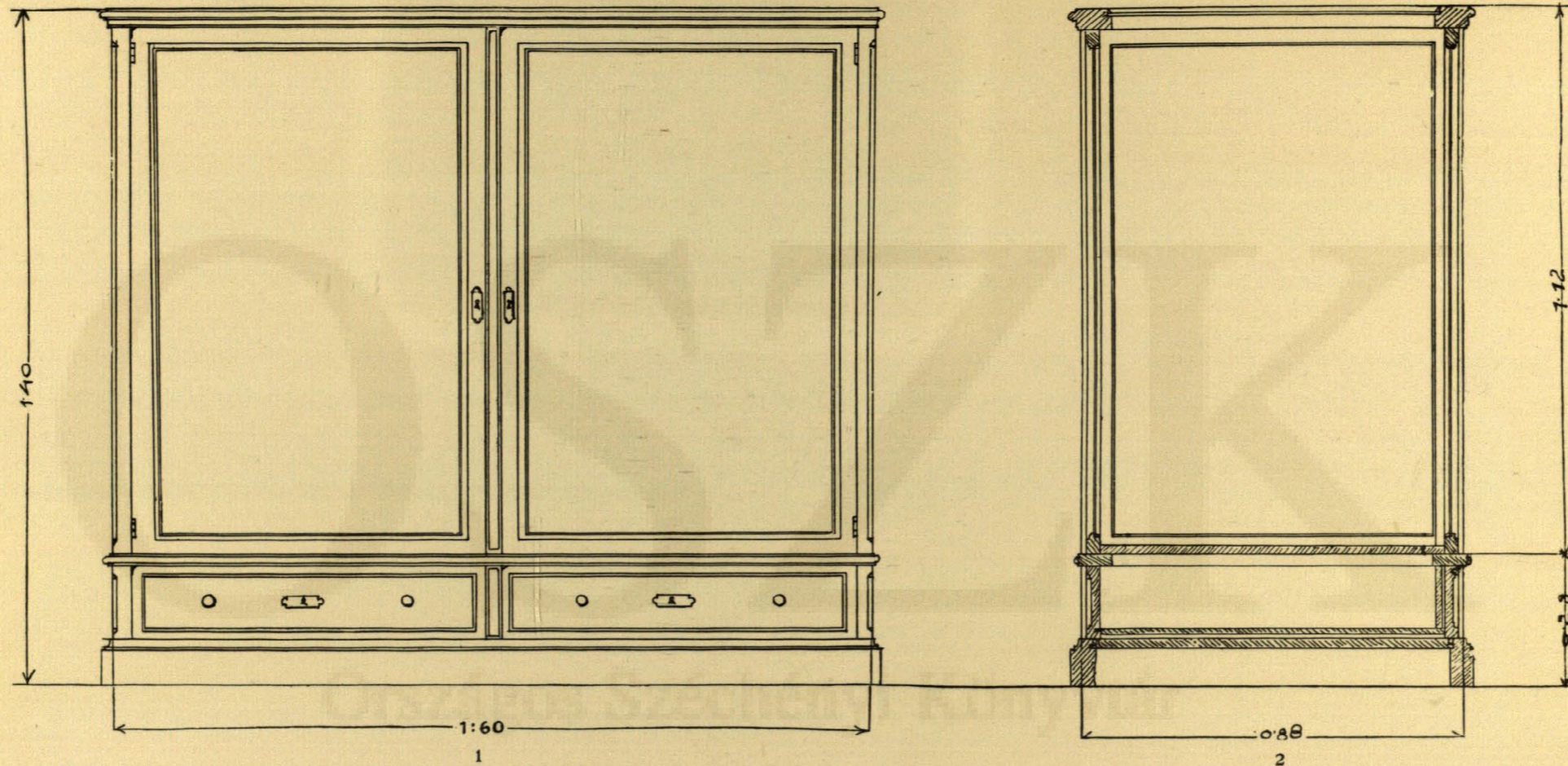

MÚZEUMI GYŰJTEMÉNYSZEKRÉNY.

- 1. Előnézet.
- 2. Oldalnézet.
- 3. Szerkezet.
- 4-5. Polcztartók.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

FÉLMAGAS SZEKRÉNY.

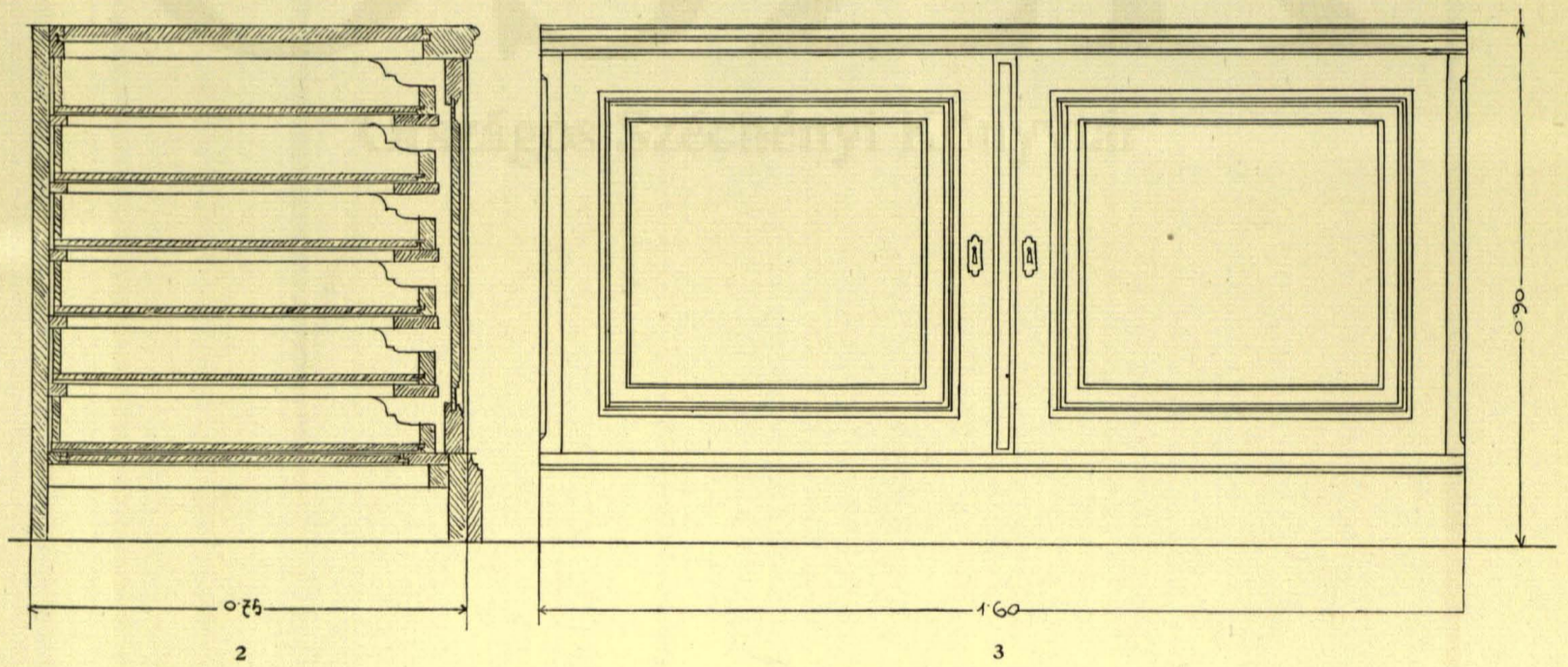
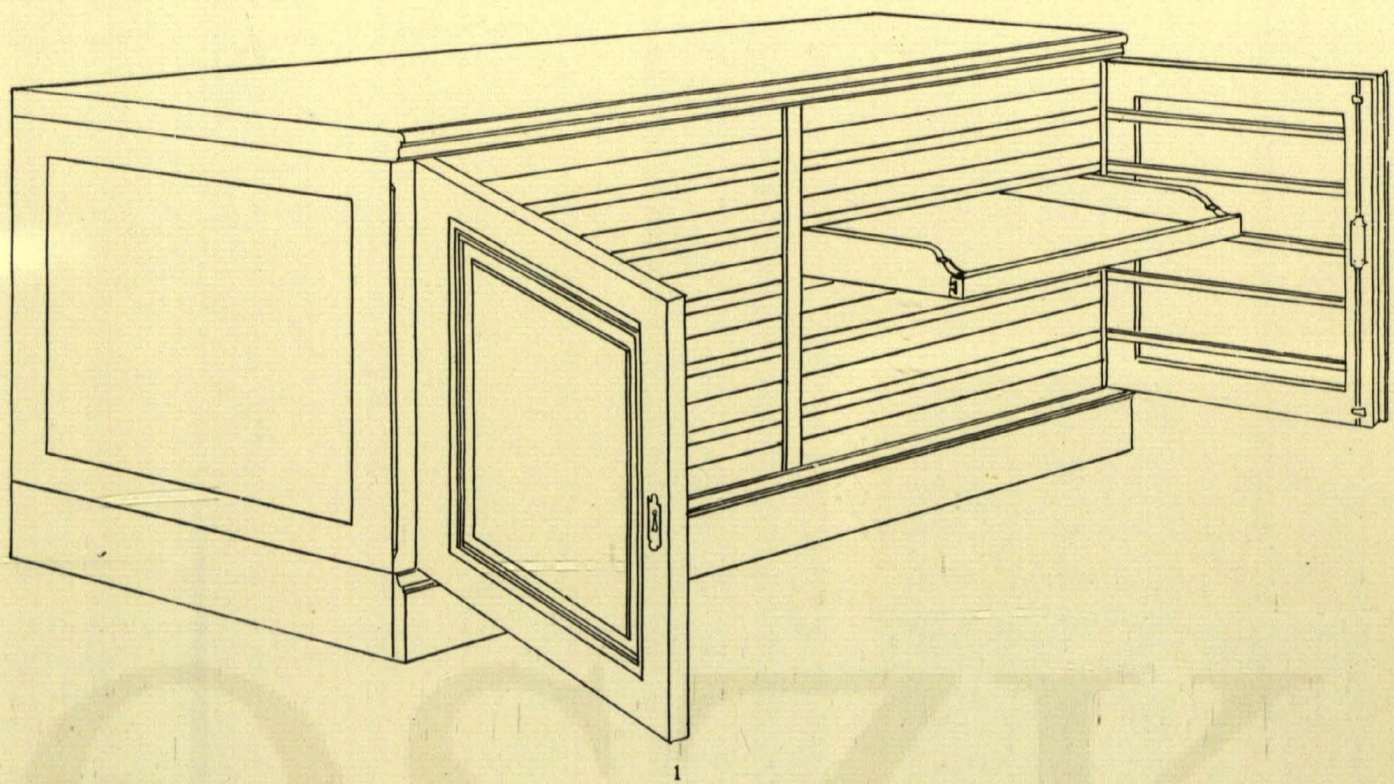
1. Előnézet. 2. Oldalnézet és szerkezet.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

XVI. Tábla.

MÚZEUMI SZEKRÉNY
ATLASZOK, TÉRKÉPEK, MÉTSZETEK S A T. SZÁMÁRA.

1. Távlati nézet. 2. Szerkezet. 3. Előlnézet.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

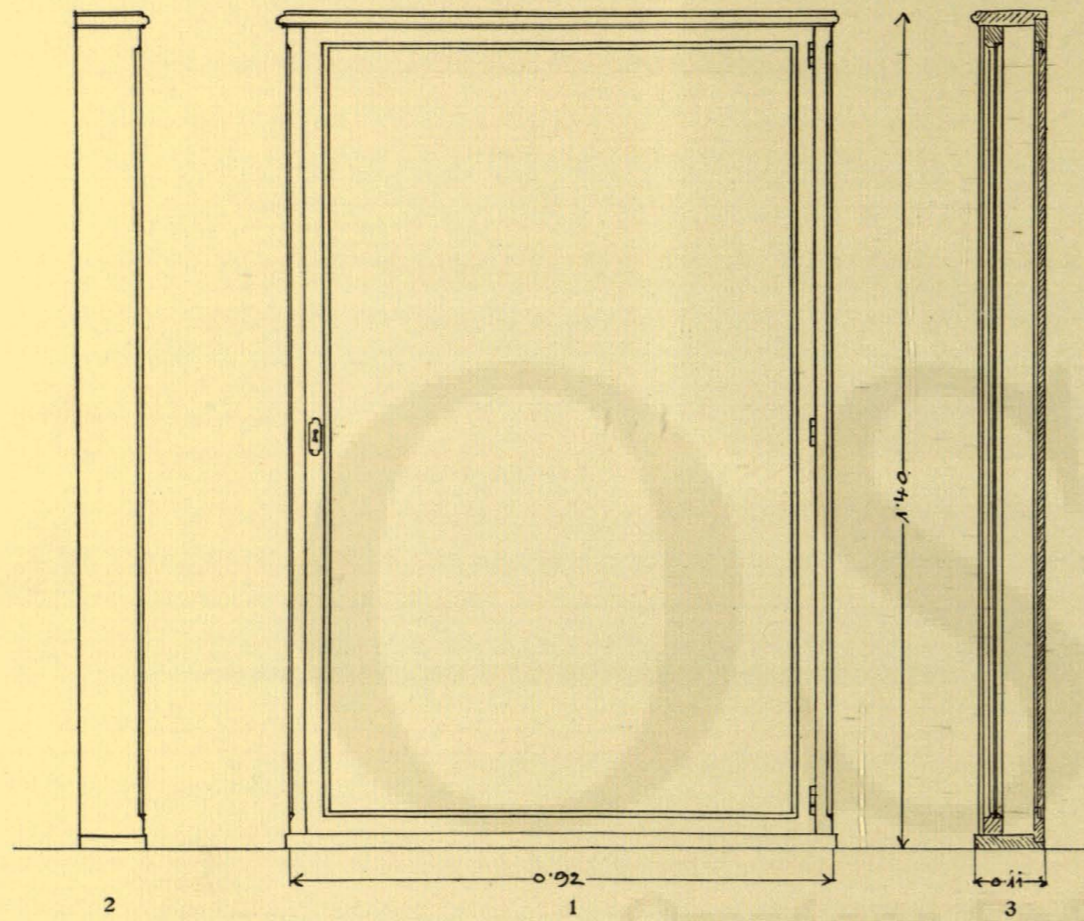
ÜVEGSZEKRÉNY
SZÖVETEK, HIMZÉSEK, EGYHÁZI ÖLTÖNYÖK S A T. SZÁMÁRA.

1. Előnézet. 2. Oldalnézet. 3. Szerkezet.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

FALI FÜGGŐ SZEKRÉNY, LAPOS TÁRGYAK SZÁMÁRA.

1. Előlnézet.

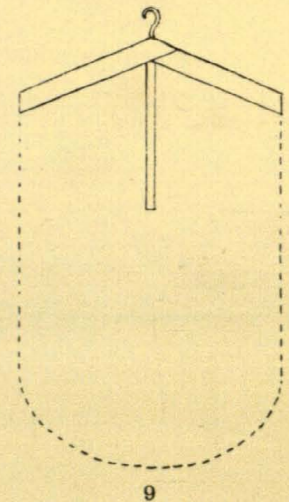
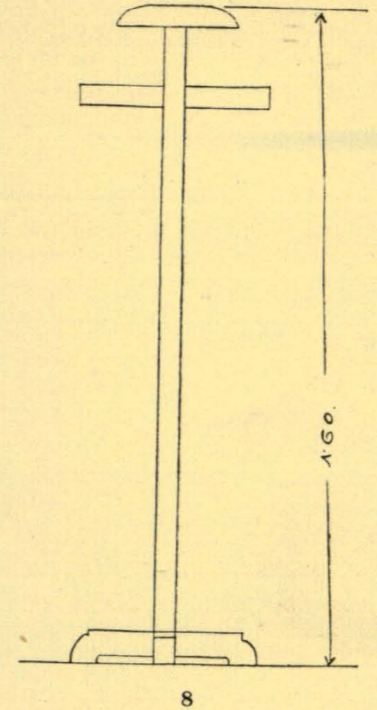
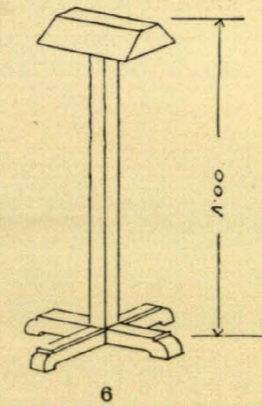
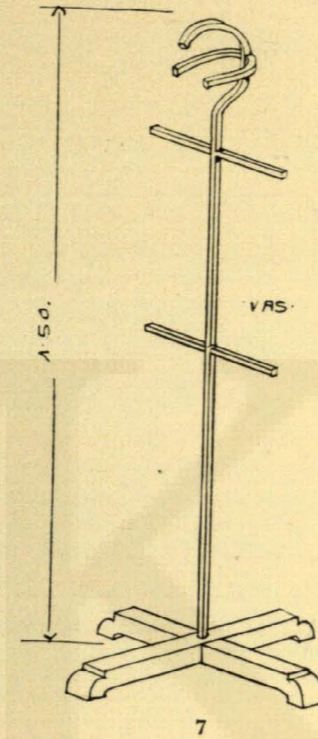
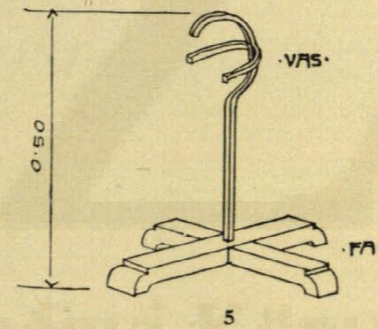
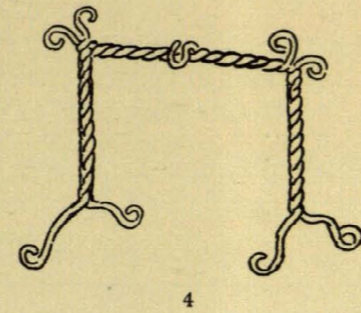
2. Oldalnézet.

3. Szerkezet.

4. Óra- vagy ékszettartó.
5. Sisak- vagy fejkötő-tartó.

6. Nyeregtartó.
7. Vértet-állvány.

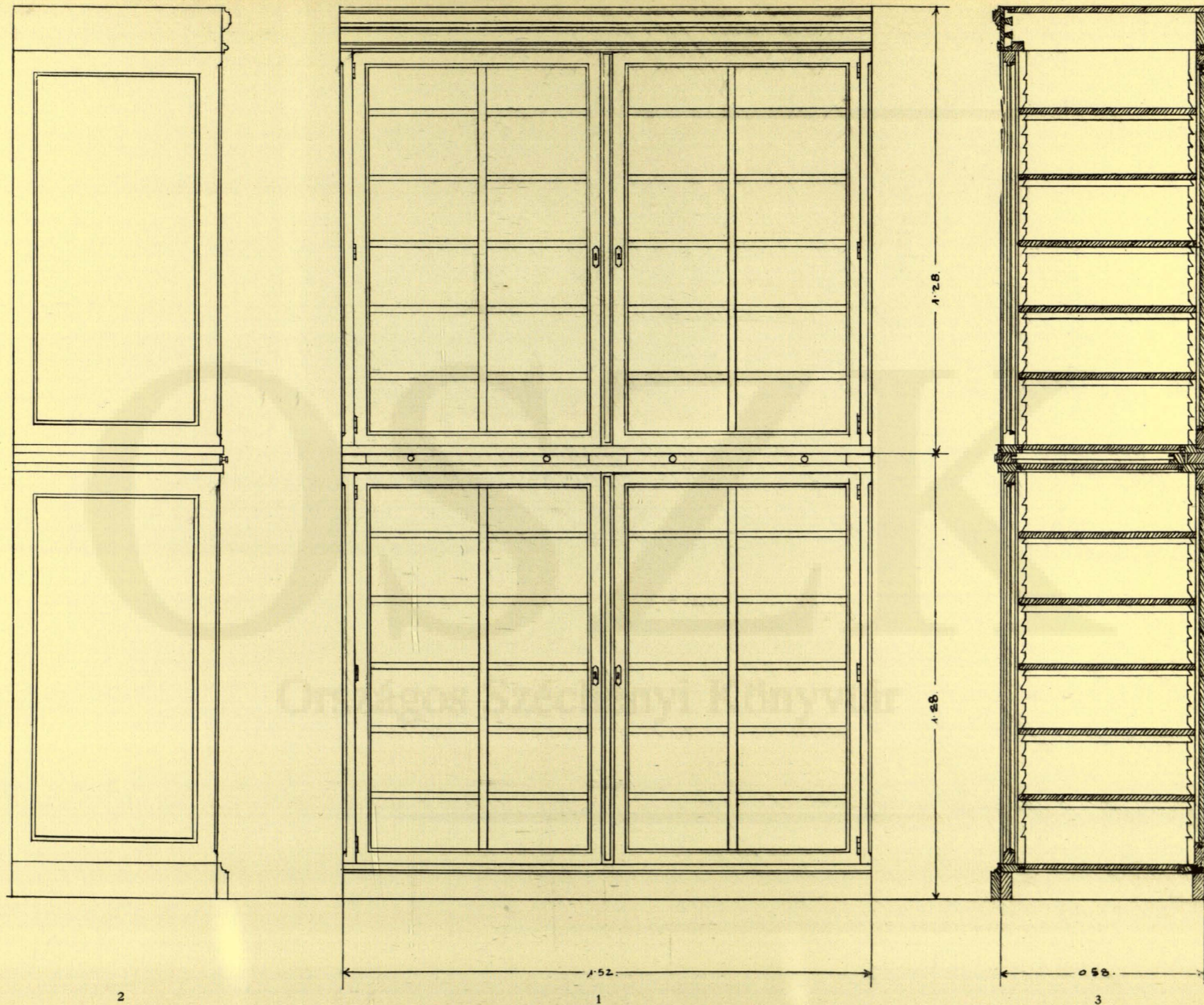
8. Ruhatartó.
9. Ruhafogas.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

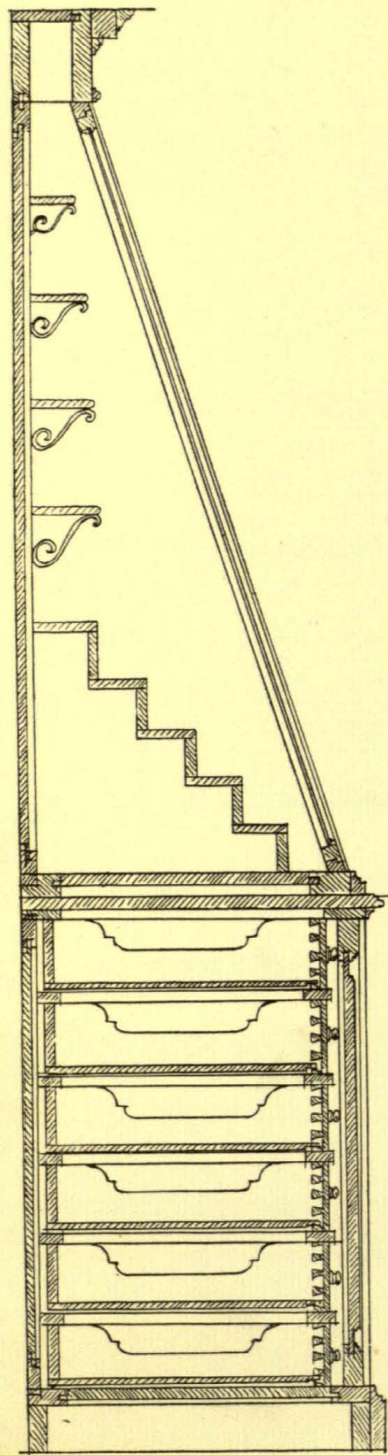
NÖVÉNYTÁRI SZEKRÉNY.

1. Előlnézet. 2. Oldalnézet. 3. Szerkezet.

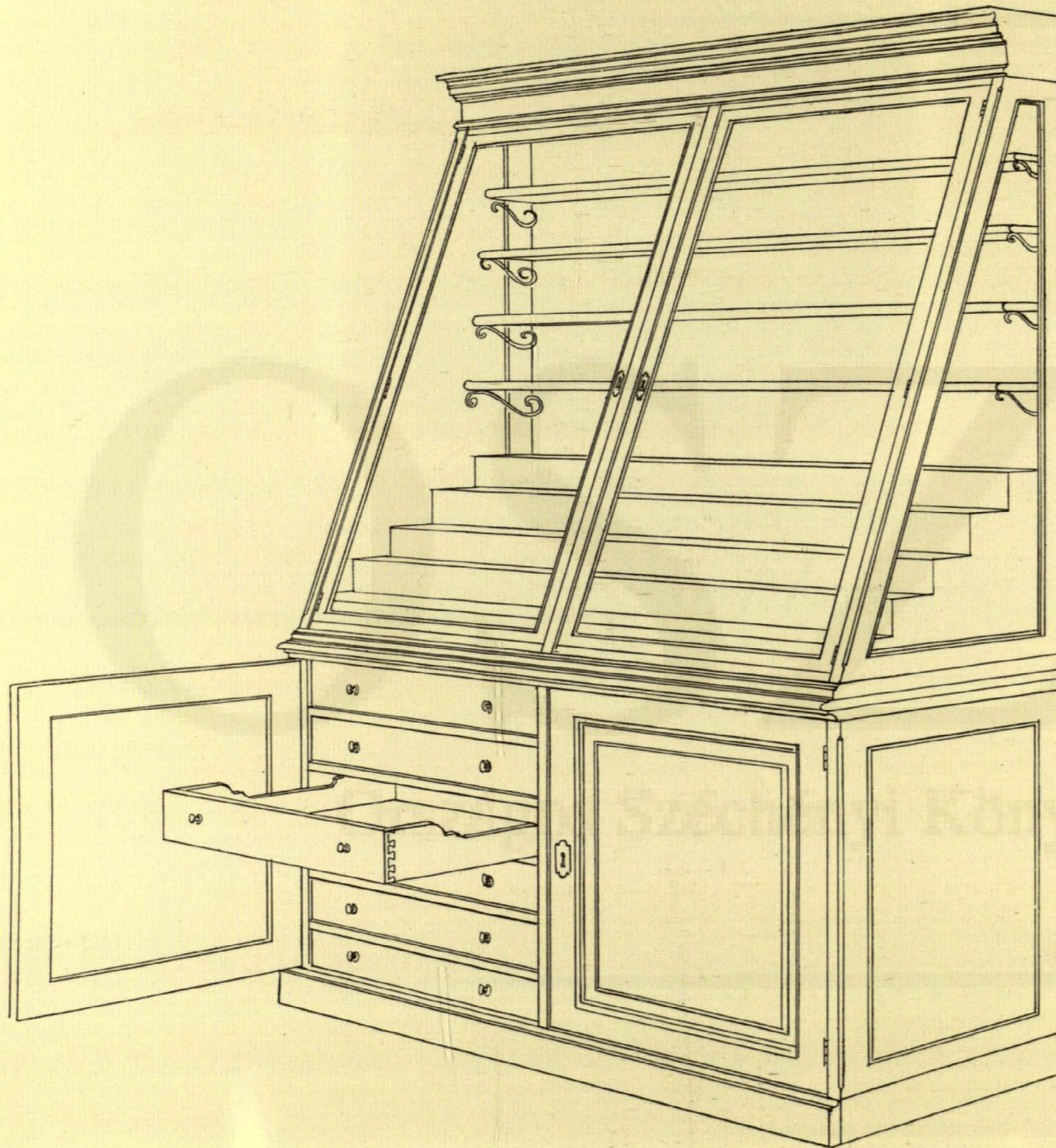
OSZK

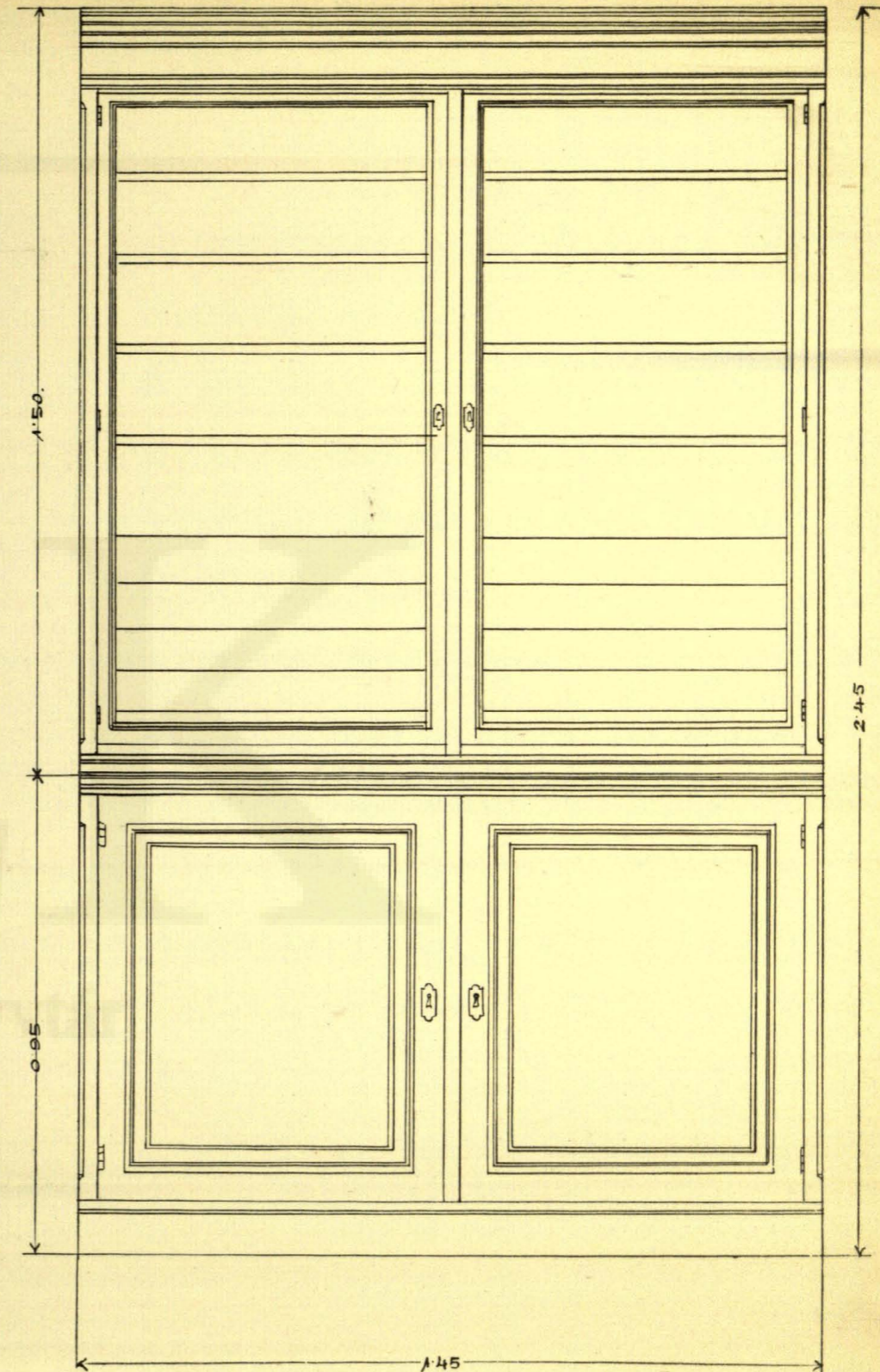
Országos Széchényi Könyvtár

2

1

3

ÁSVÁNYTÁRI SZEKRENY LÉPCSŐZETES BERENDEZÉSSEL
(gyűjteményszekrénynek is használható).

1. Távlati nézet. 2. Oldalnézet és szerkezet. 3. Előlnézet.

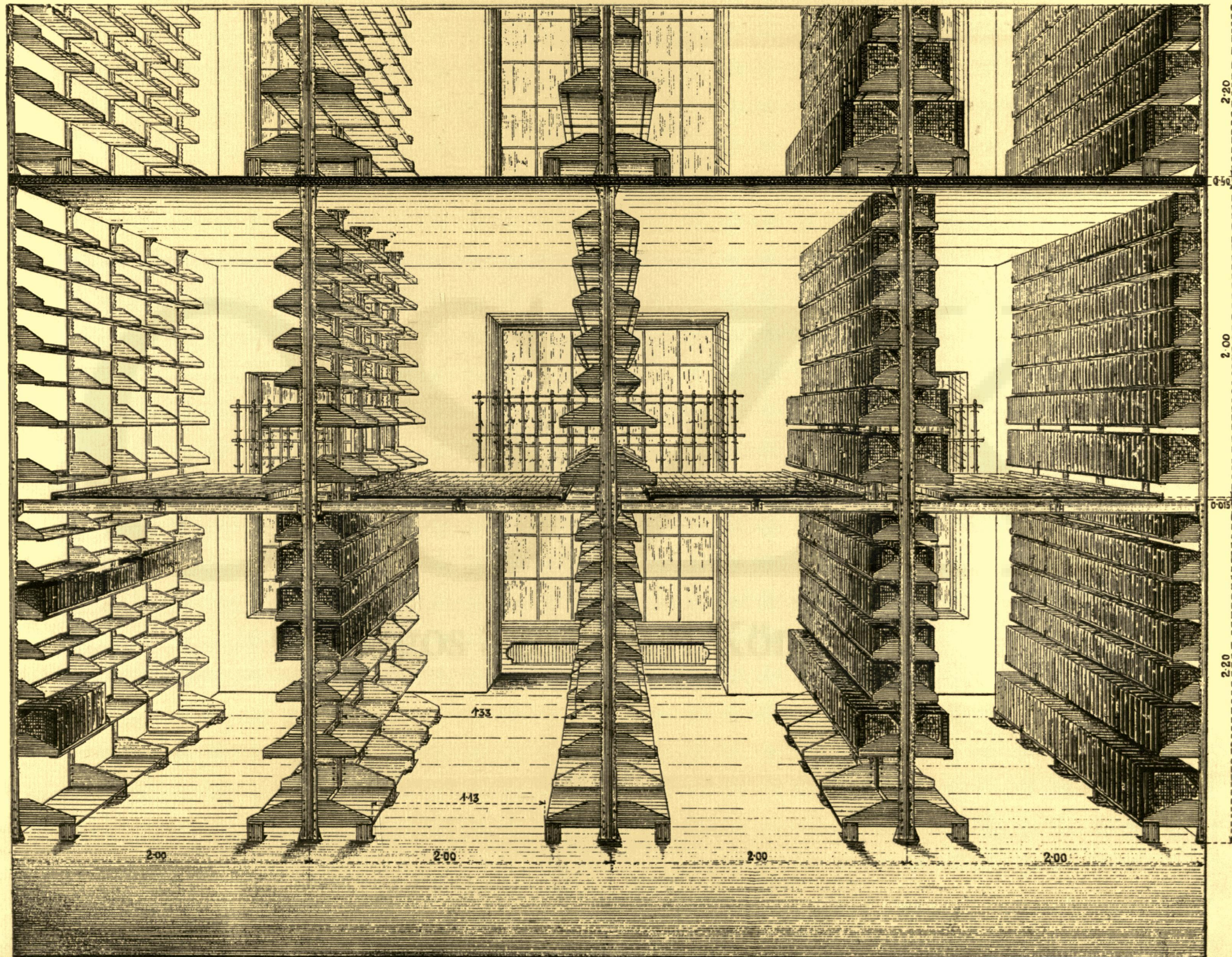
OSZTAK

Országos Széchényi Könyvtár

ÁLLAMTULAJDONOS KÖNYVTÁR

1887. 10. 1.

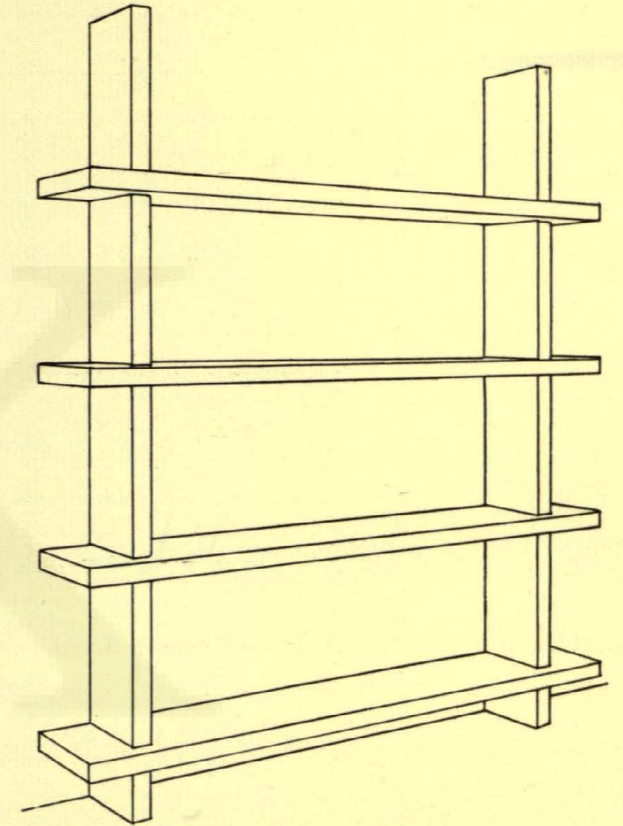
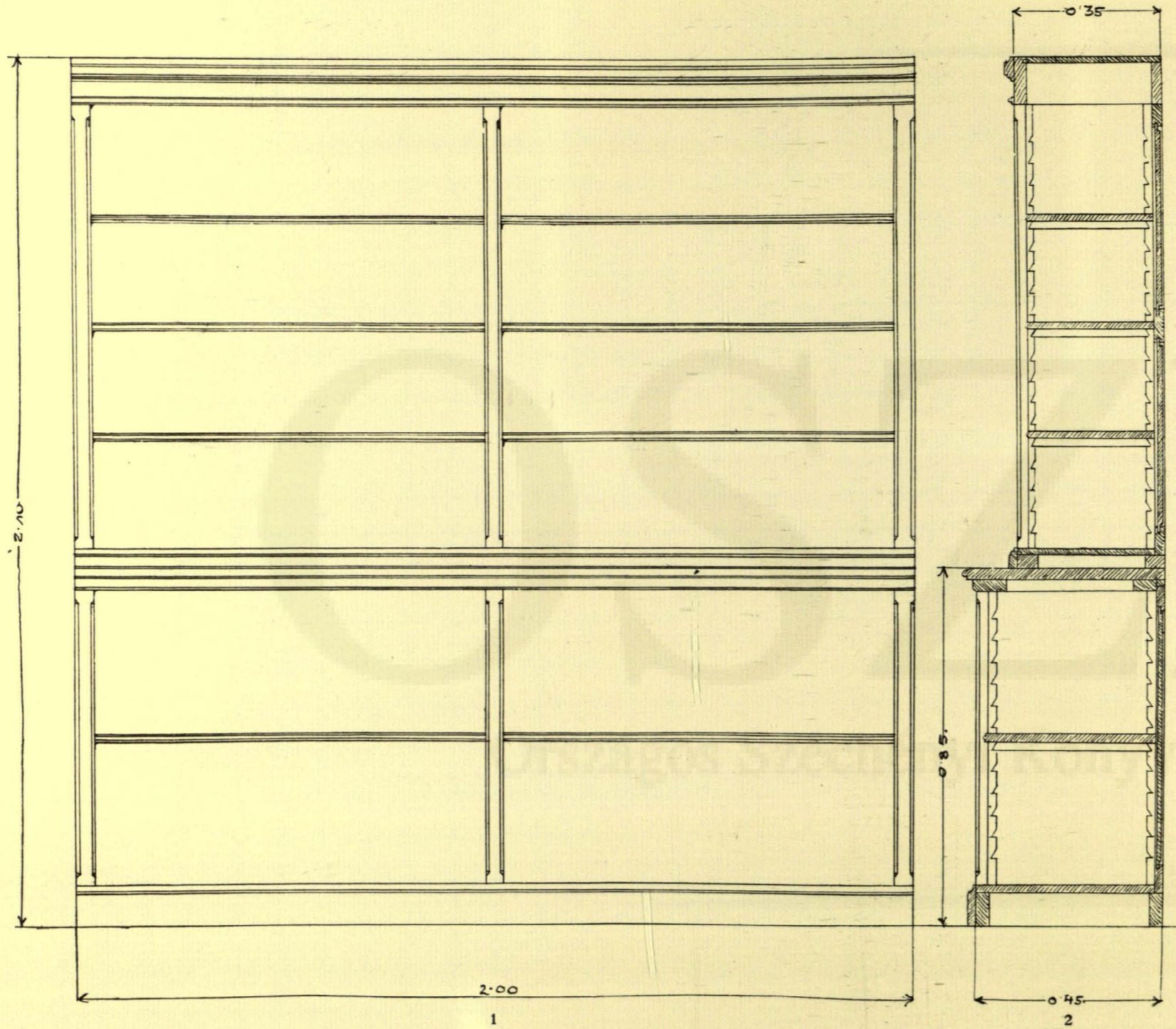
A SCHLICK-FÉLE VASÖNTÖDE KÖNYVTÁRI VASÁLLVÁNYAI A DR. ERDÉLYI PÁL-FÉLE SZABADALMAZOTT SZERKEZETTEL.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

XXII. Tábla.

KÖNYVPOLCZ.

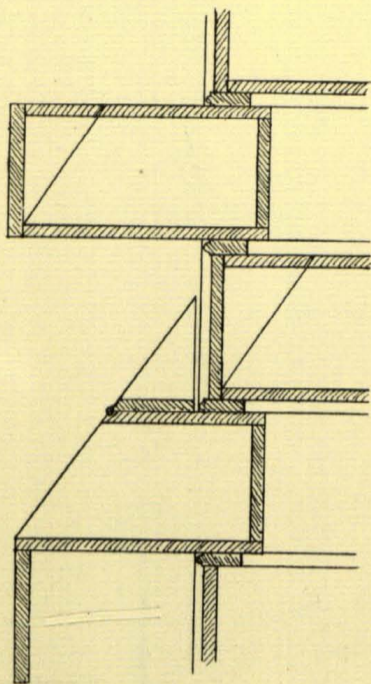
KÖNYVÁLLVÁNY.

1. Előnézet. 2. Szerkezet.

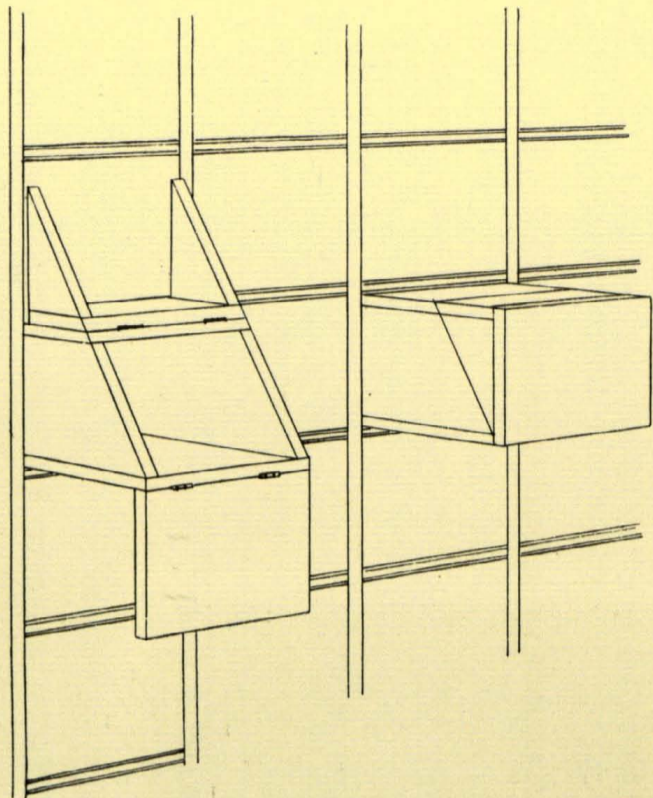
OSZK

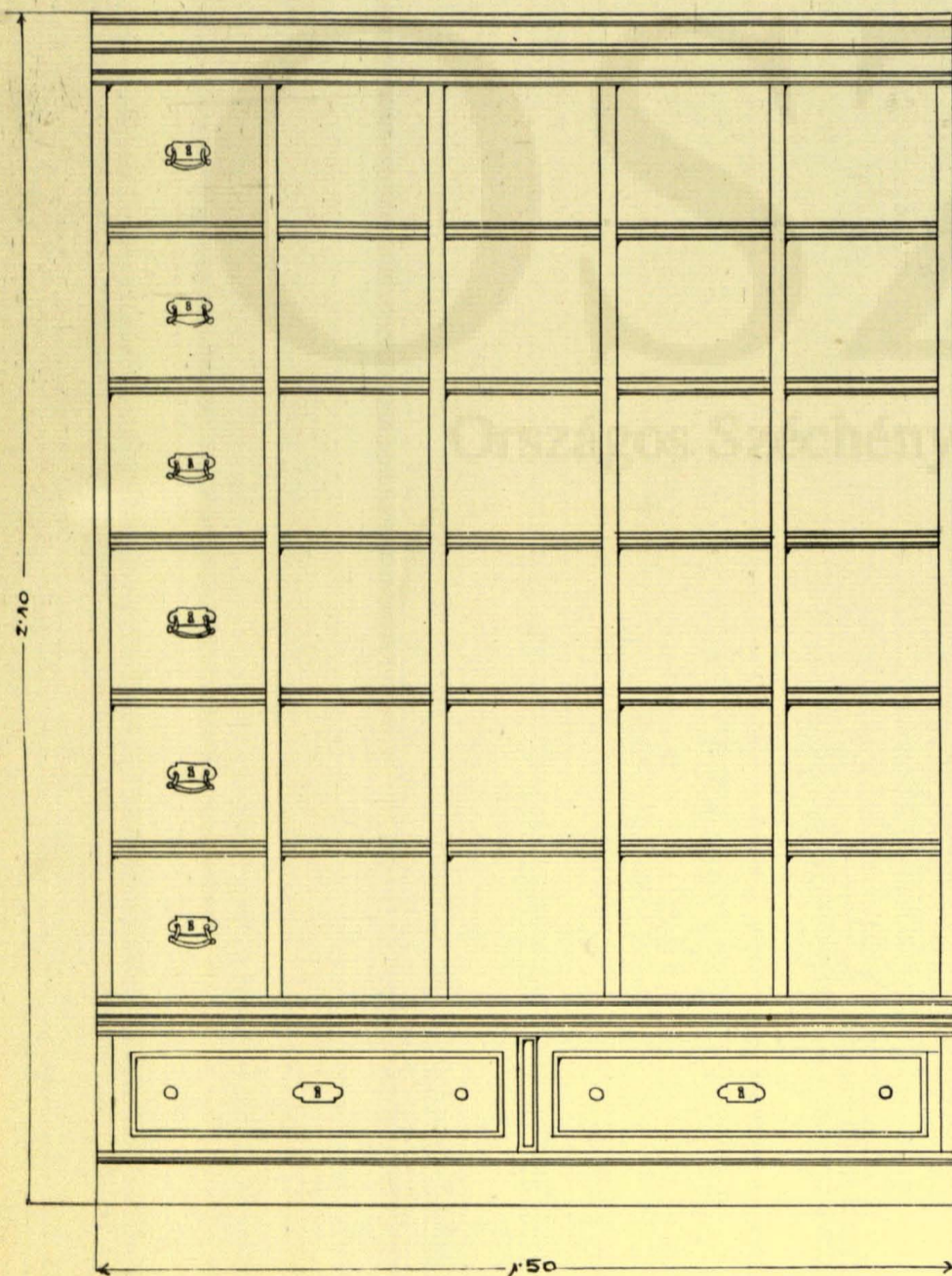
Országos Széchényi Könyvtár

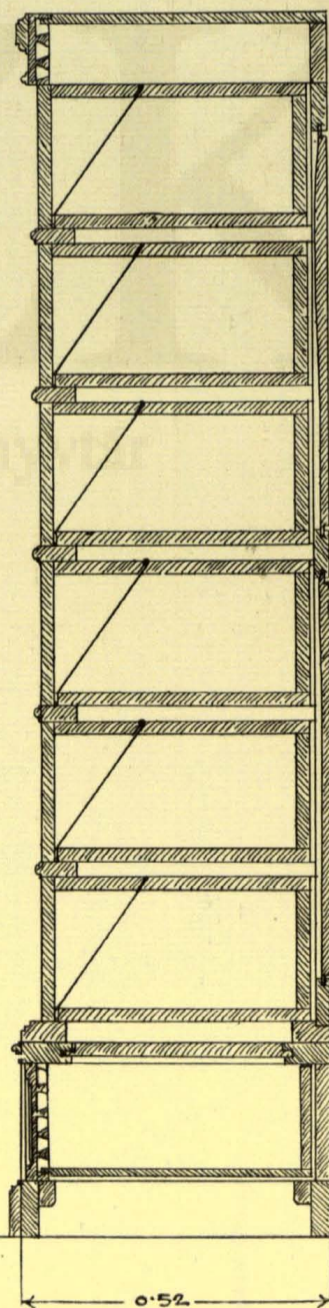
5

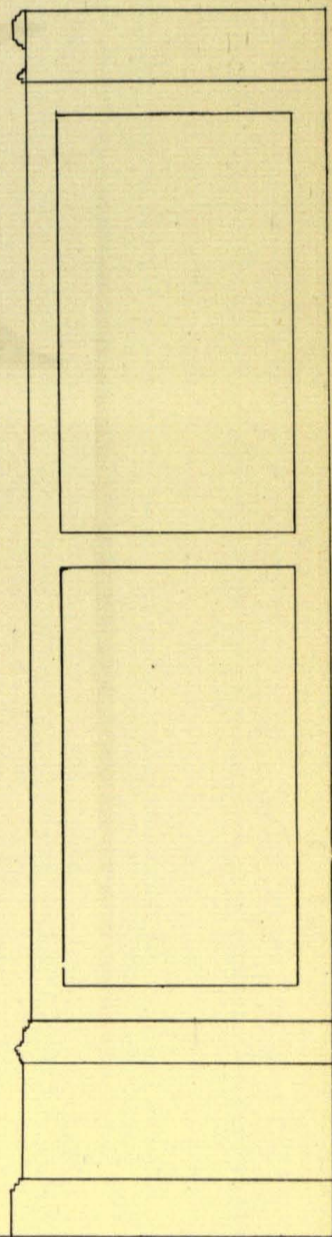
4

1

2

3

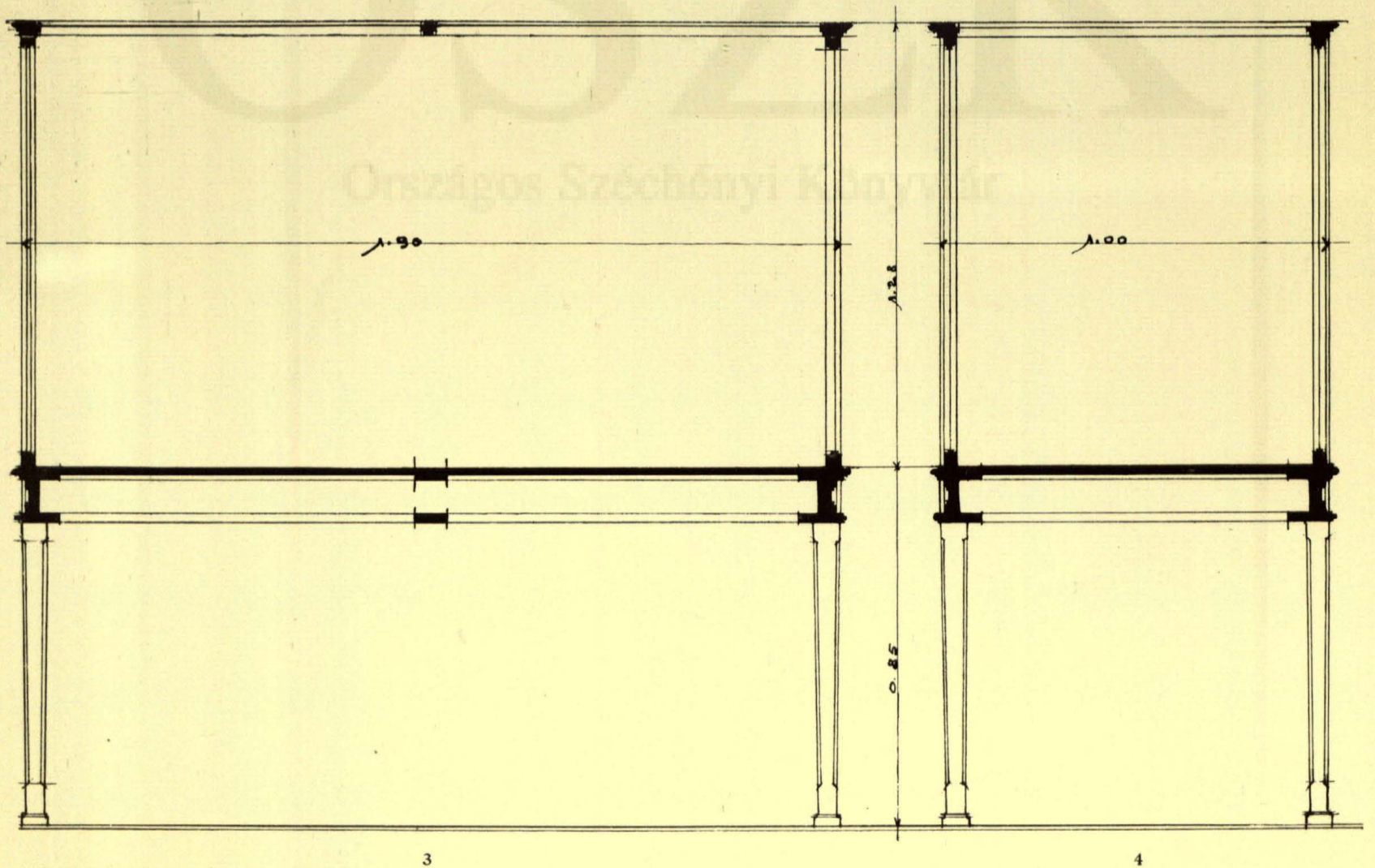
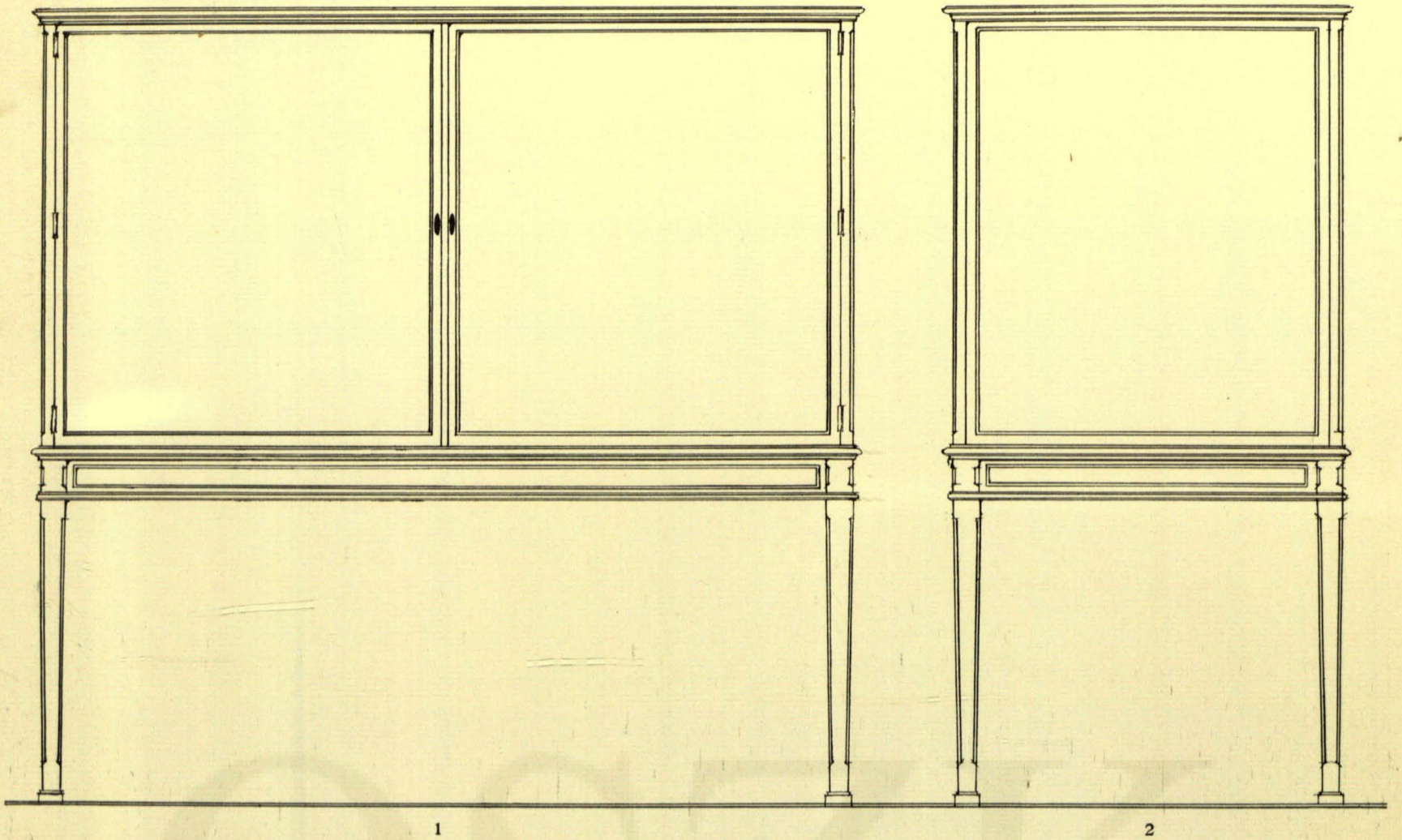
LEVÉLTÁRI SEKRÉNY.

1. Előlnézet. 2. Szerkezet. 3. Oldalnézet. 4. A fiókok külső képe. 5. A fiókok szerkezete.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

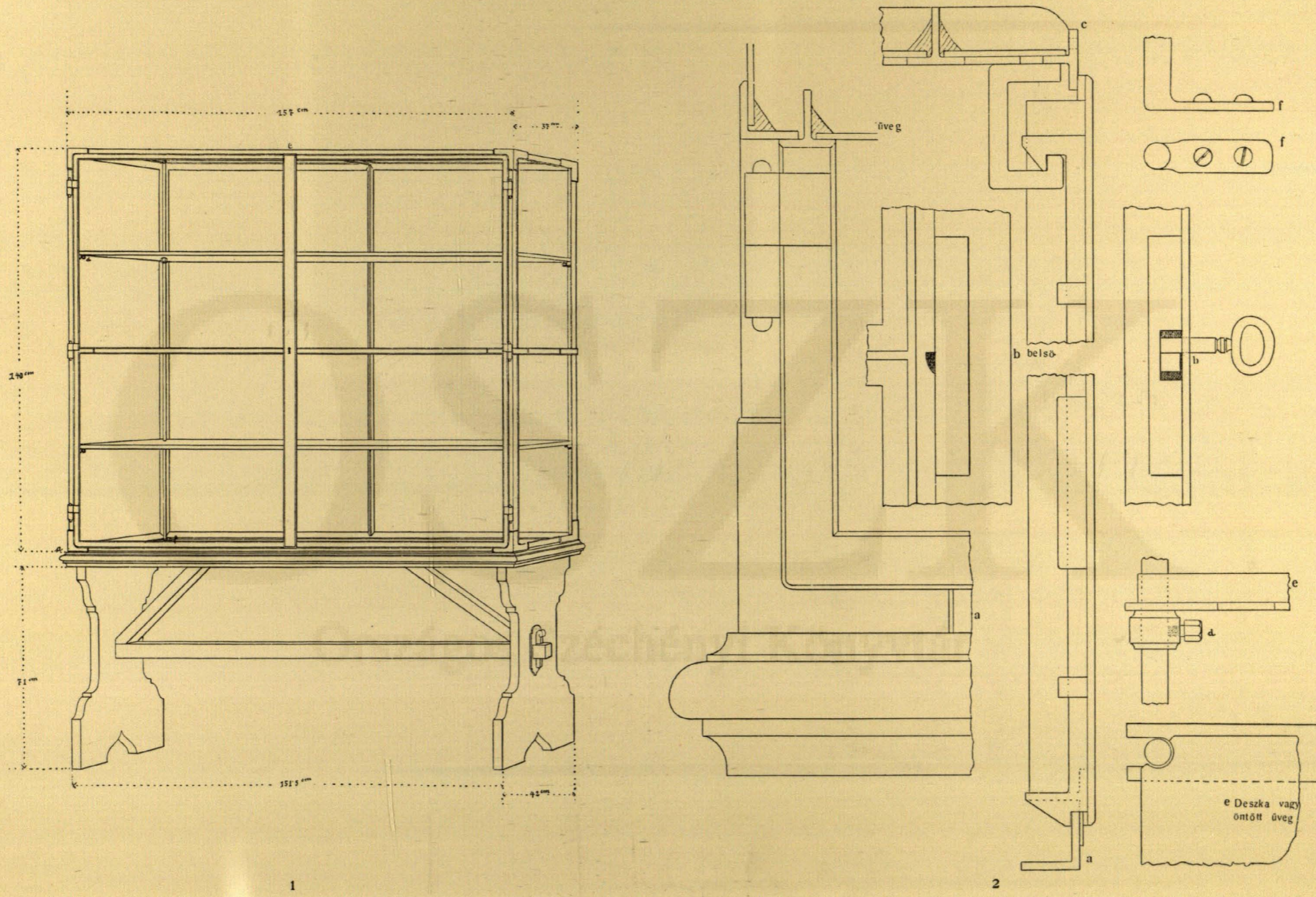
SZABADON ÁLLÓ LÁBAS SZEKRÉNY.

1. Előlnézet. 2. Oldalnézet. 3—4. Szerkezet.

OSZK

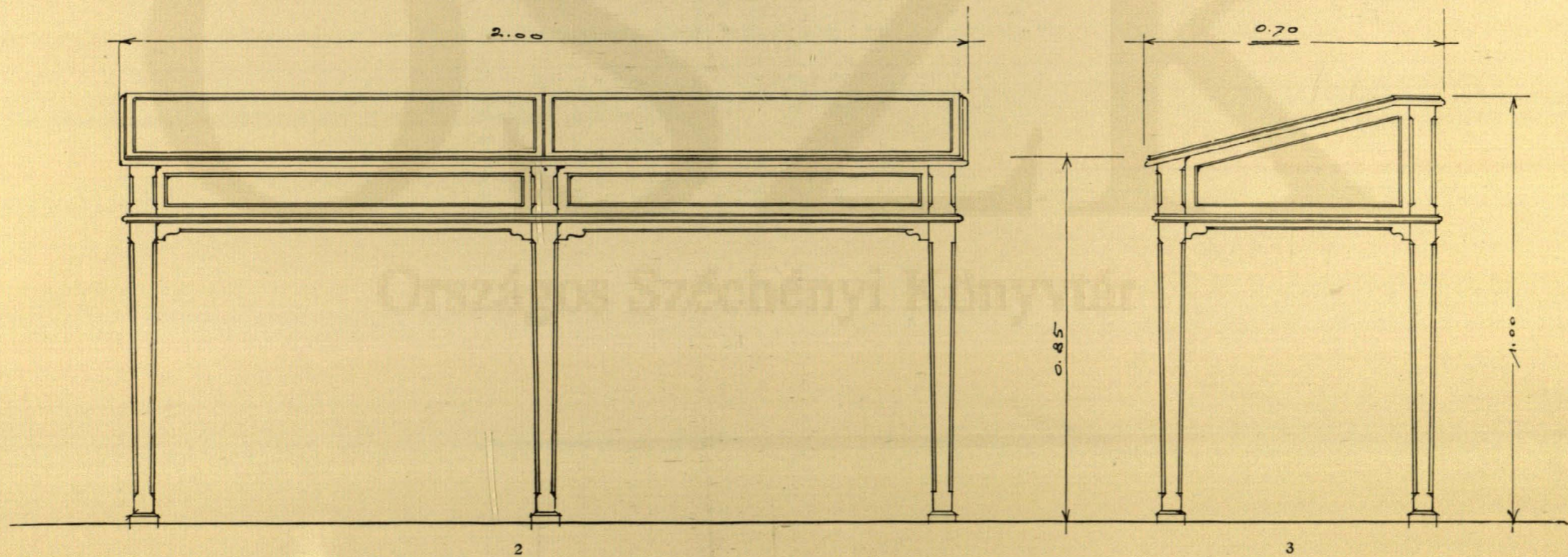
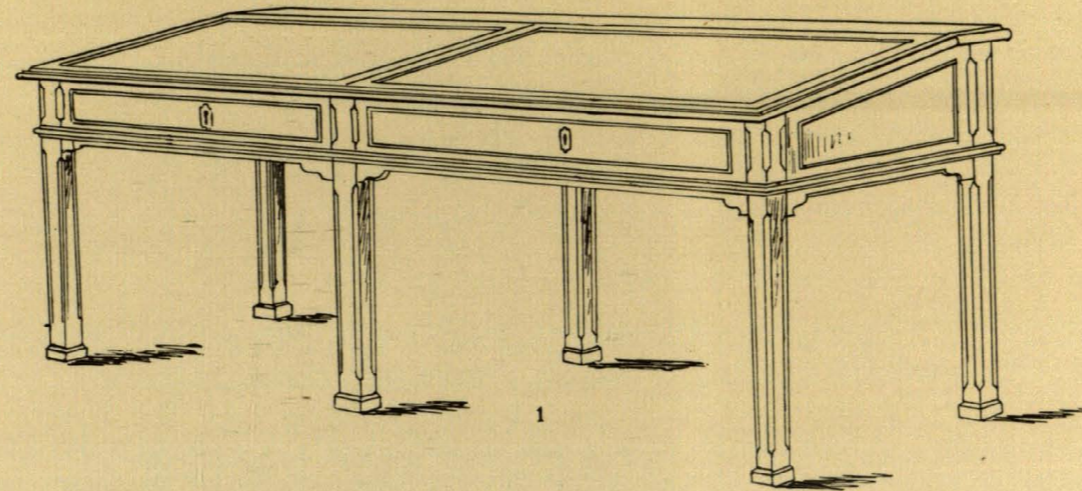

Országos Széchényi Könyvtár

SZABADON ÁLLÓ LÁBAS SZEKRÉNY, LACHER KAROLY SZERKEZETE SZERINT.

1. Távlati nézet. 2. A vasrészek szerkezete.

SZABADON ALLÓ TÁRLÓ.

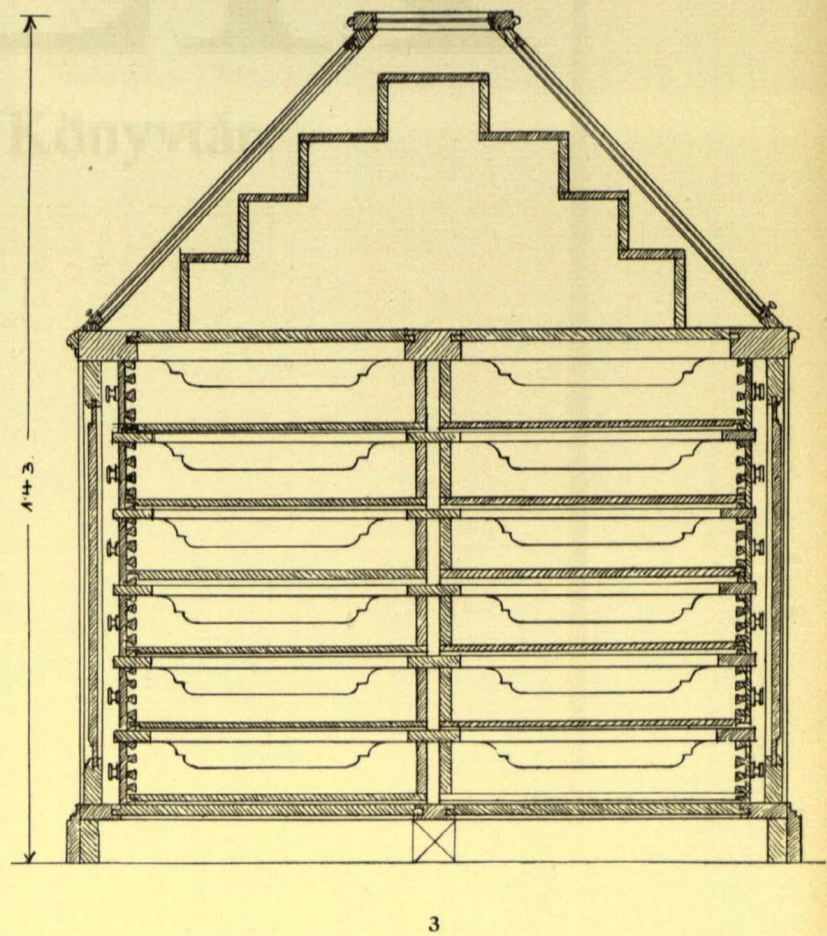
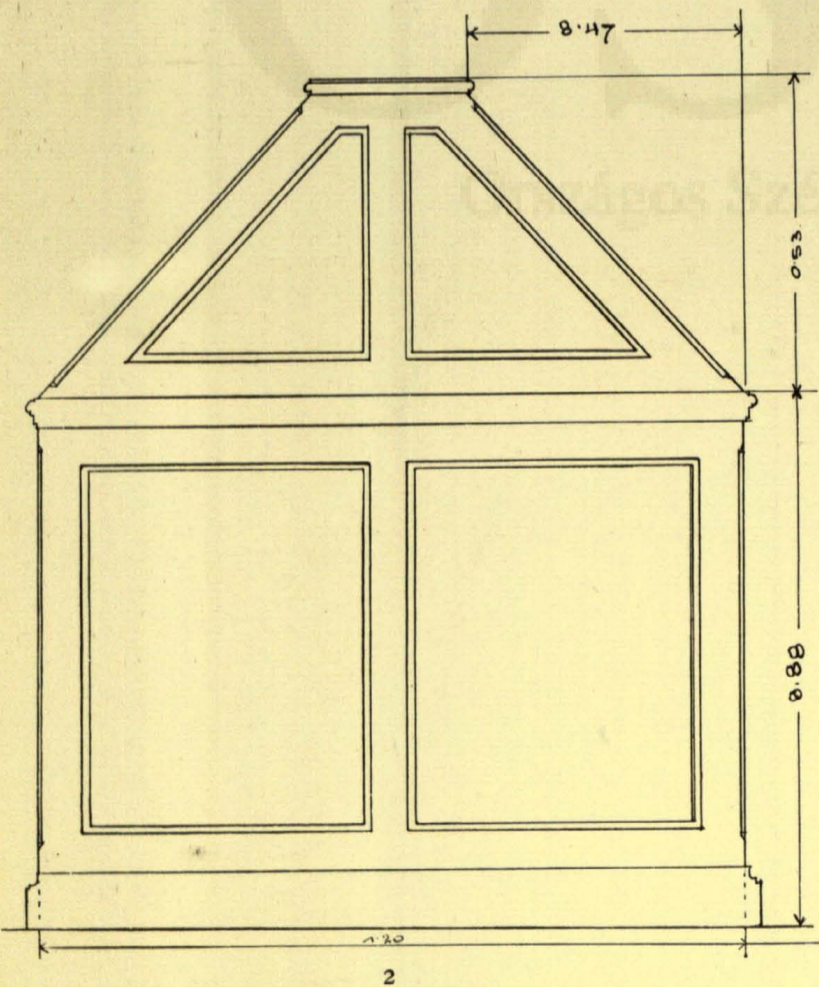
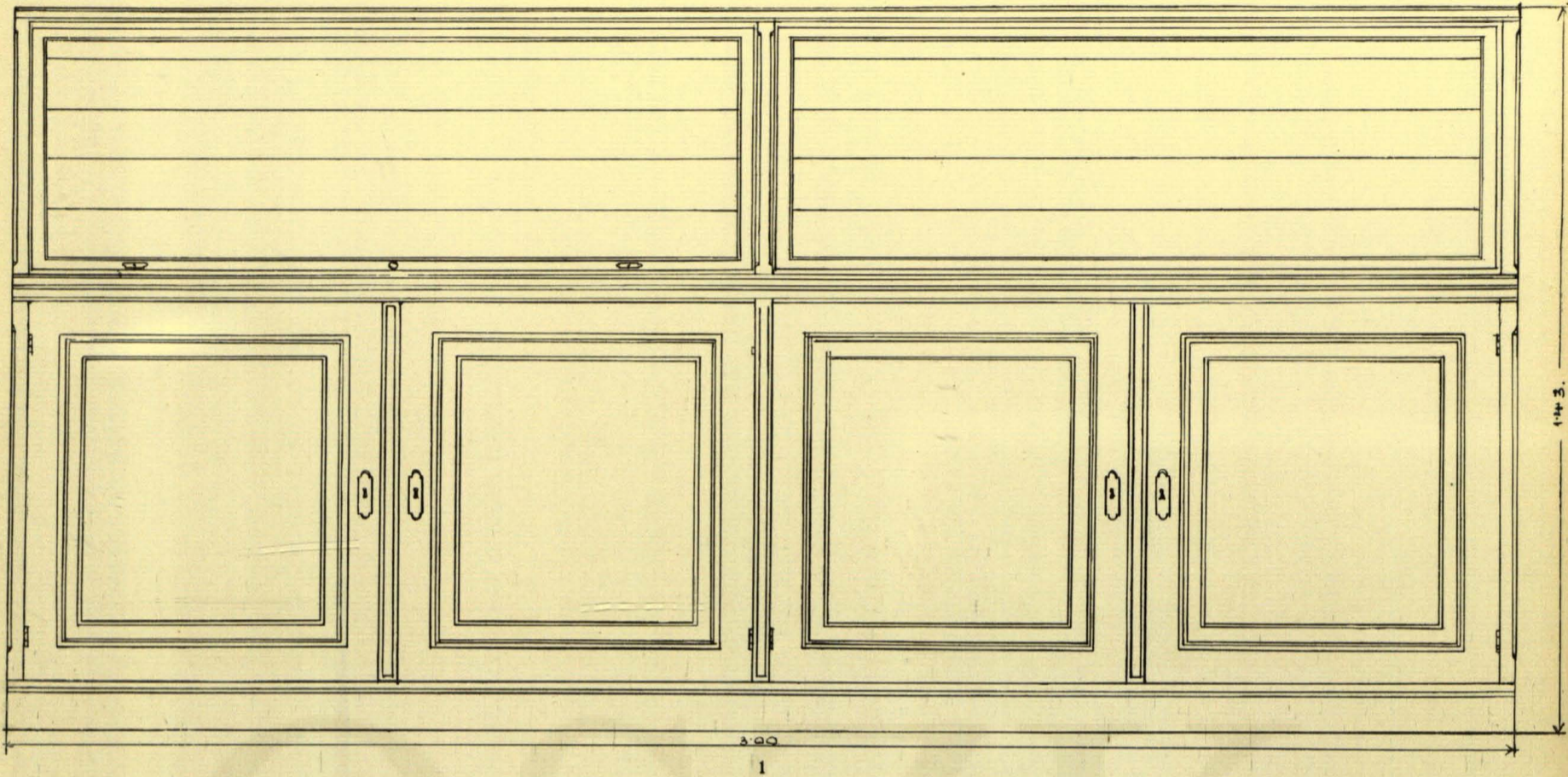
1. Távlati nézet. 2. Előlnézet. 3. Oldalnézet.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

XXVII. Tábla.

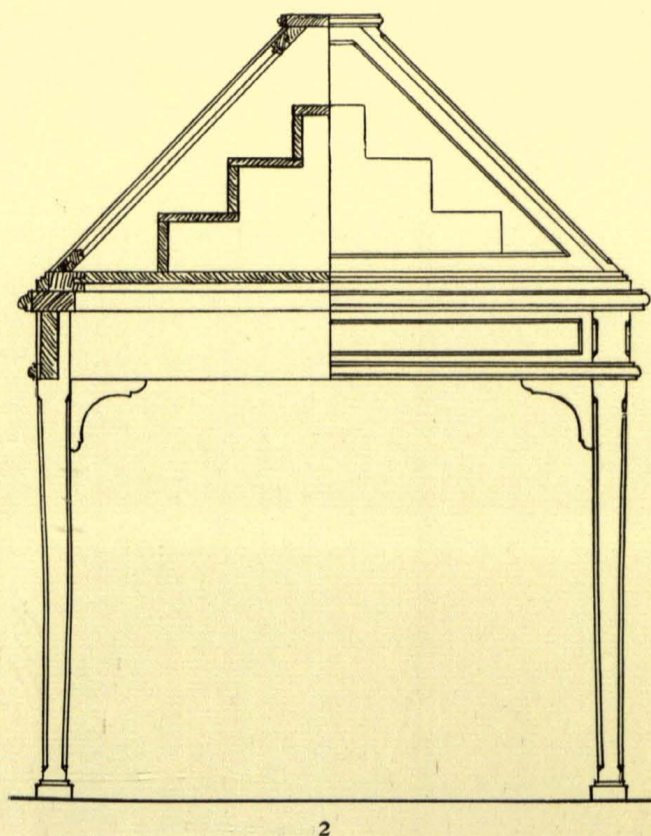
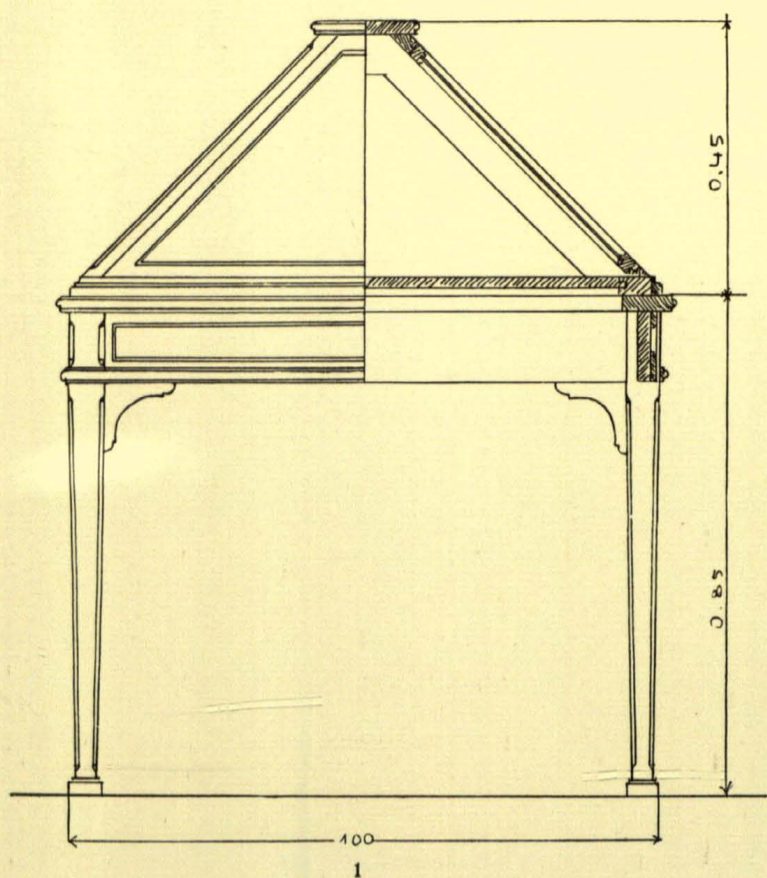
SZABADON ÁLLÓ TÁRLÓ SZERKEZETE FIÓKOKKAL ÉS LÉPCSŐZETES BERENDEZÉSSEL.

1. Előlnézet. 2. Oldalnézet. 3. Szerkezet.

OSZK

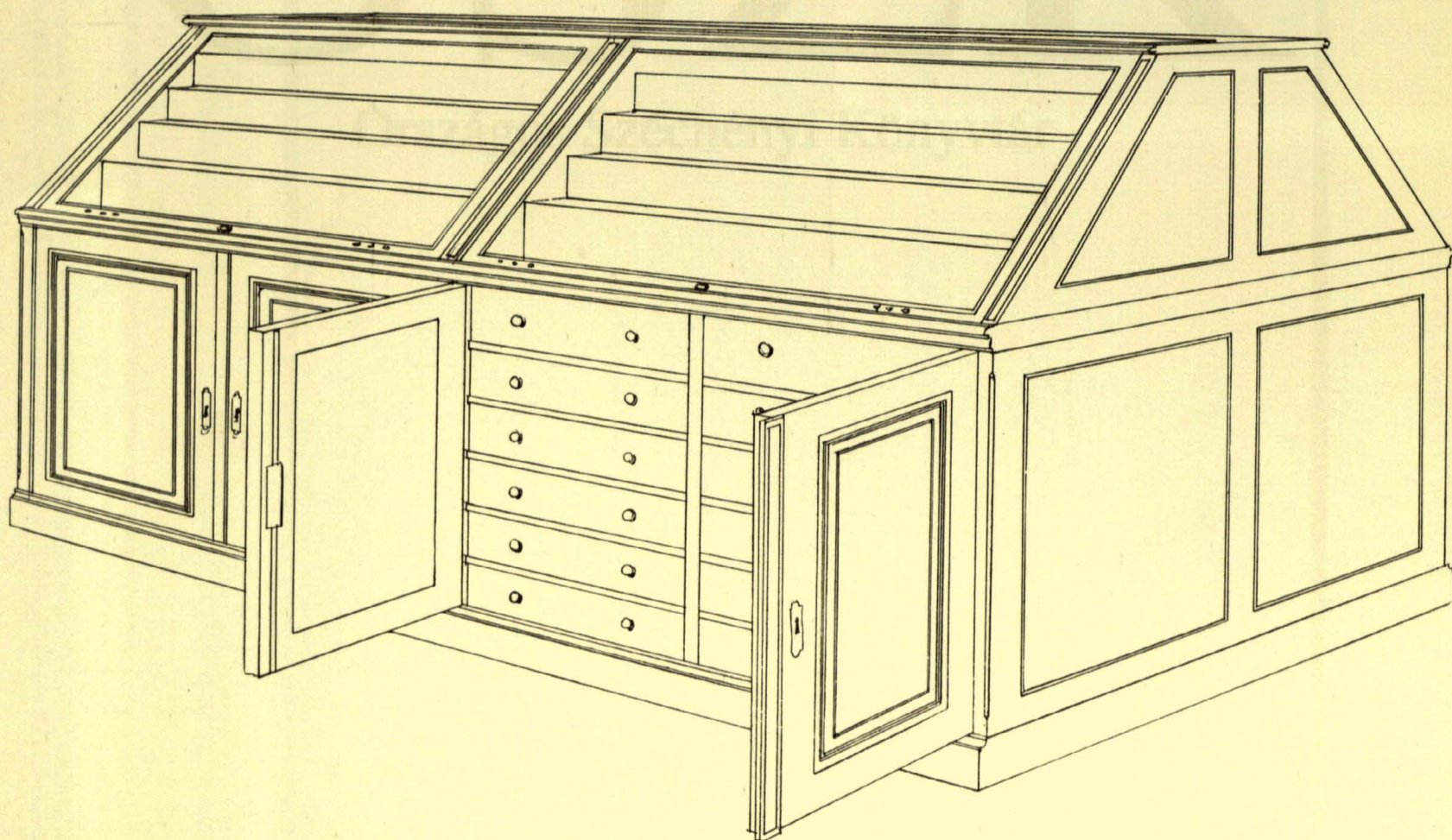

Országos Széchényi Könyvtár

SZABADON ÁLLÓ LÁBAS TÁRLÓ.

1. Oldalnézet és szerkezet. 2. Ugyanaz, lépcsőzetes berendezéssel.

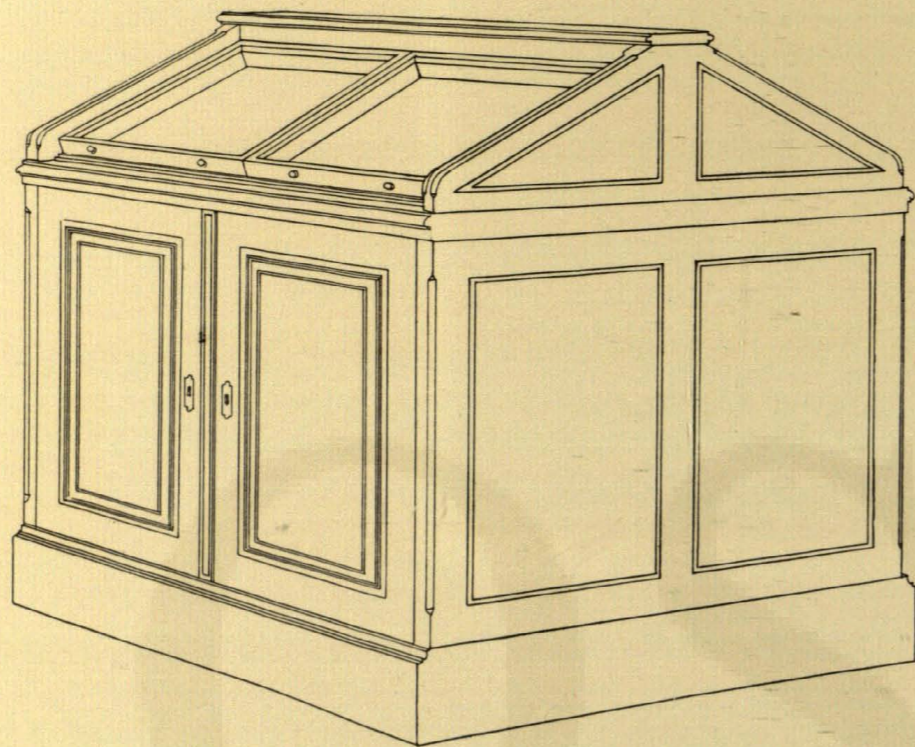
SZABADON ÁLLÓ TÁRLÓ FIÓKOKKAL.

Távlati nézet.

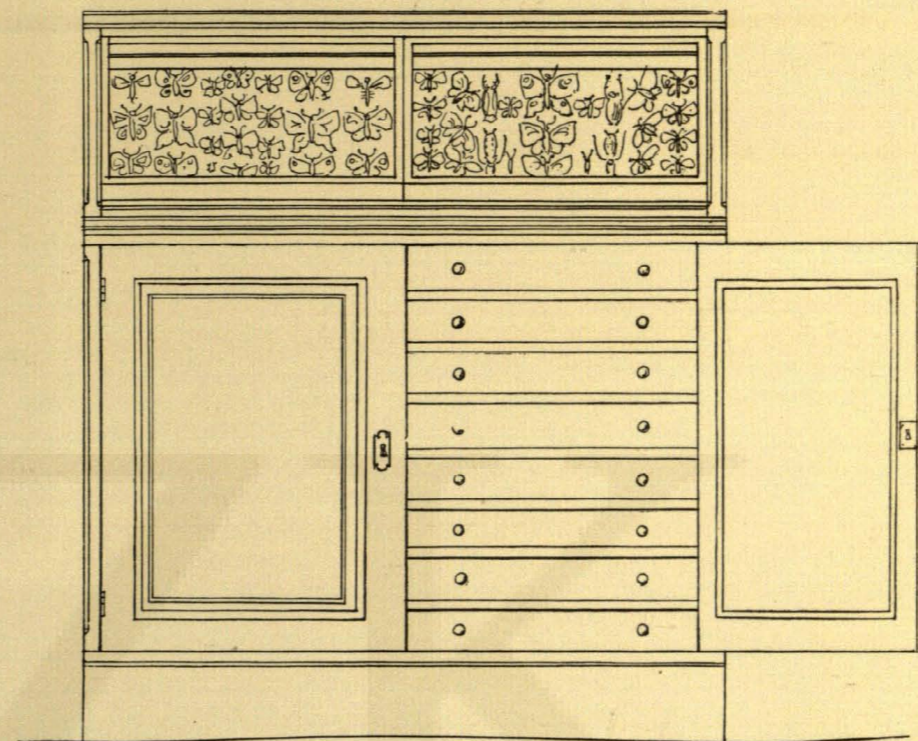
OSZK

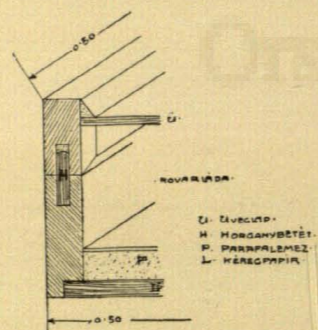
Országos Széchényi Könyvtár

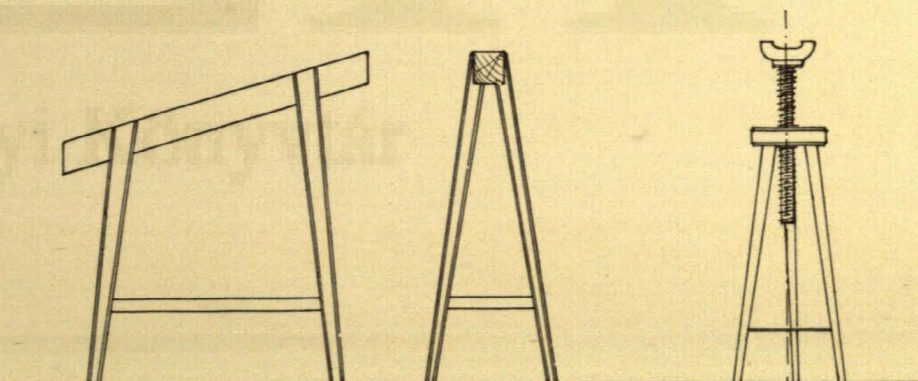
1

2

3

4

5

6

SZABADON ÁLLÓ TÁRLÓ.
(Rovargyűjtemény számára berendezve.)

1. Távlati nézet. 2. Előlnézet. 3. Rovarládák szerkezete.

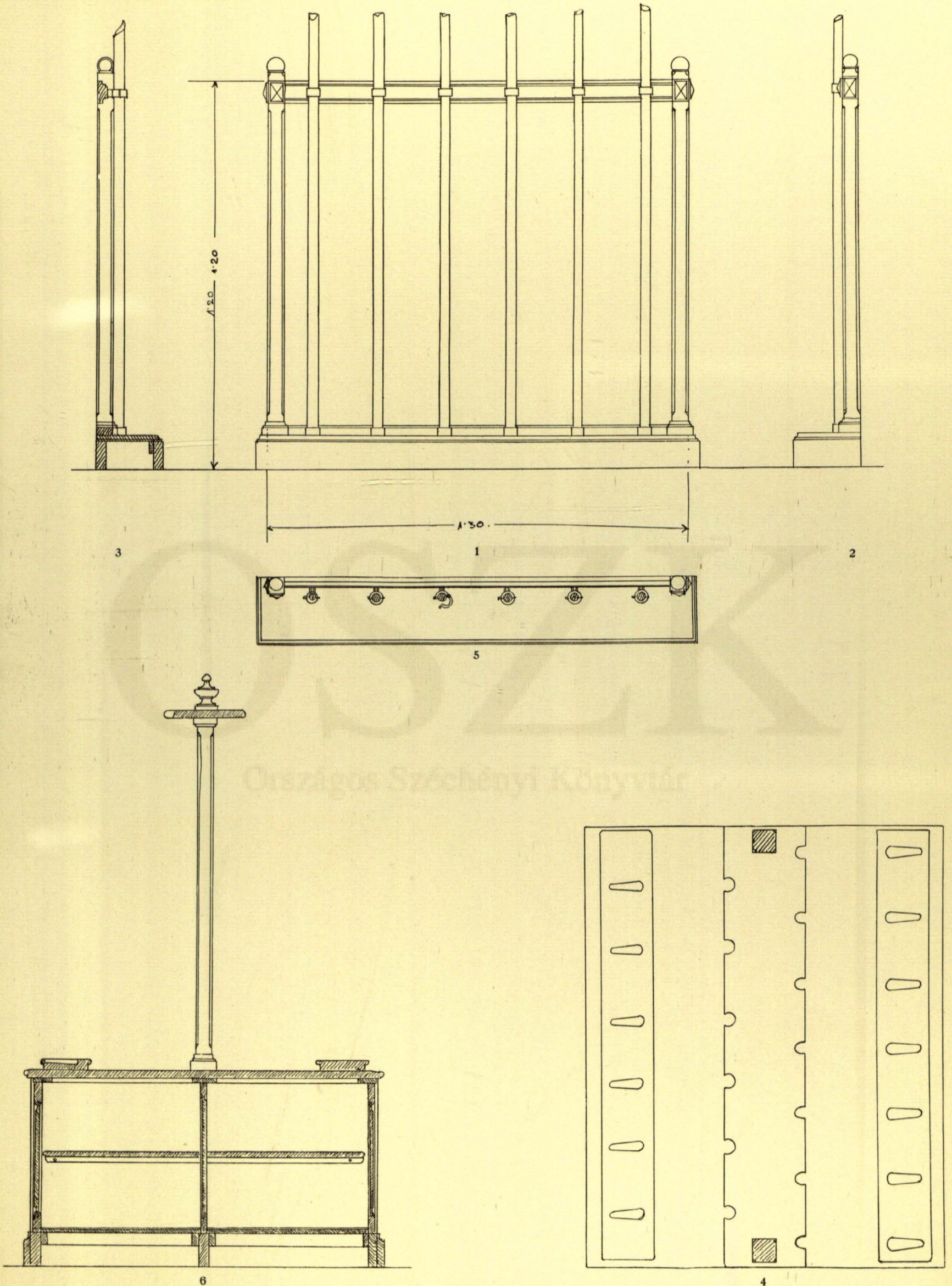
4. és 5. Ajtófémasztó bak elől- és oldalnézete. 6. Csavaros szerkezet.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

XXX. Tábla.

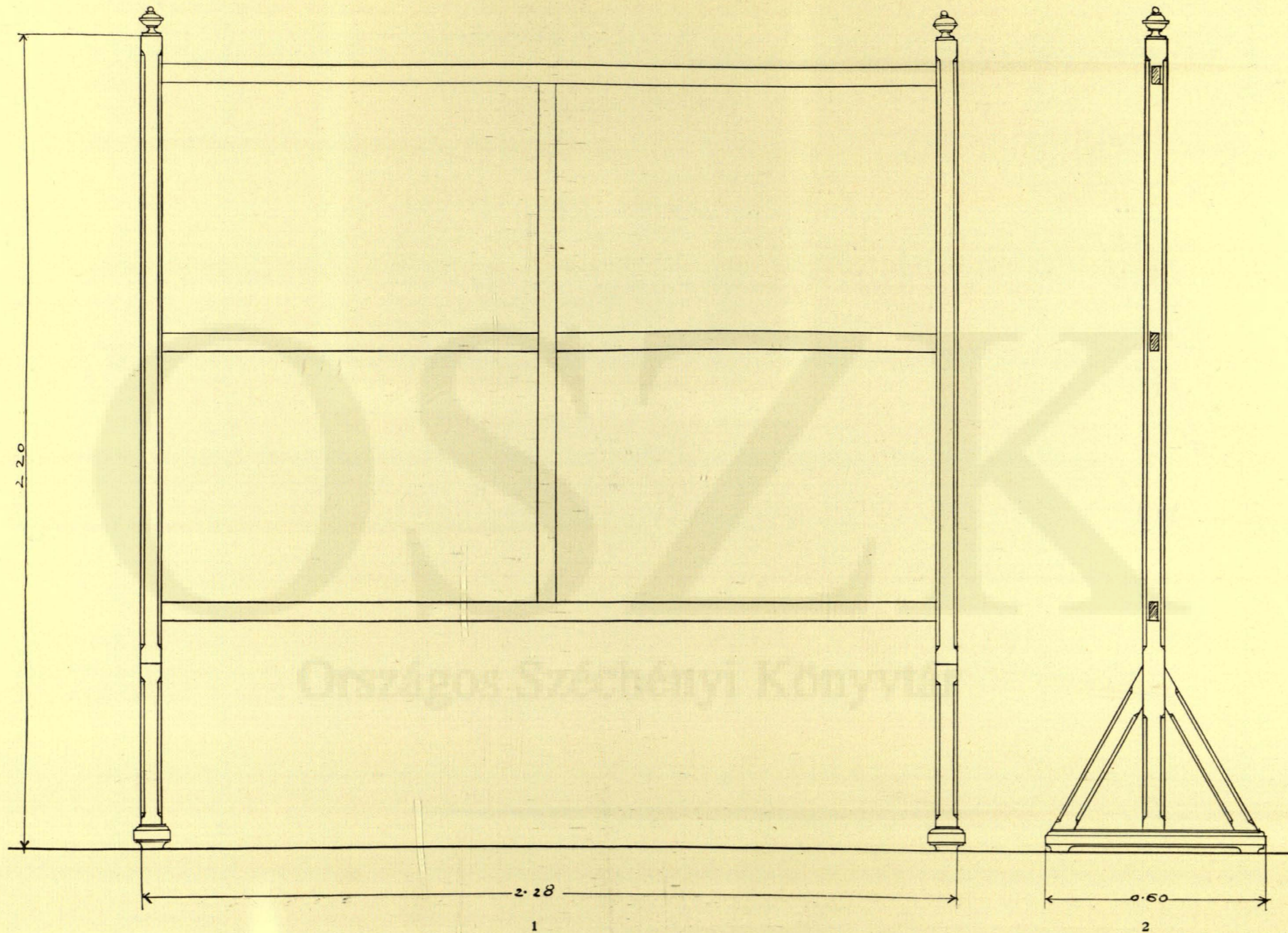
FEGYVERTARTÓ ÁLLVÁNY
(alsó szekrényvel vagy anélkül).

1. Előnézet. 2. Oldalnézet. 3. Szerkezet. 4. Alaprajz. 5. A támasztóléc szerkezete. 6. Fegyvertartó állvány alsó szekrényecé.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

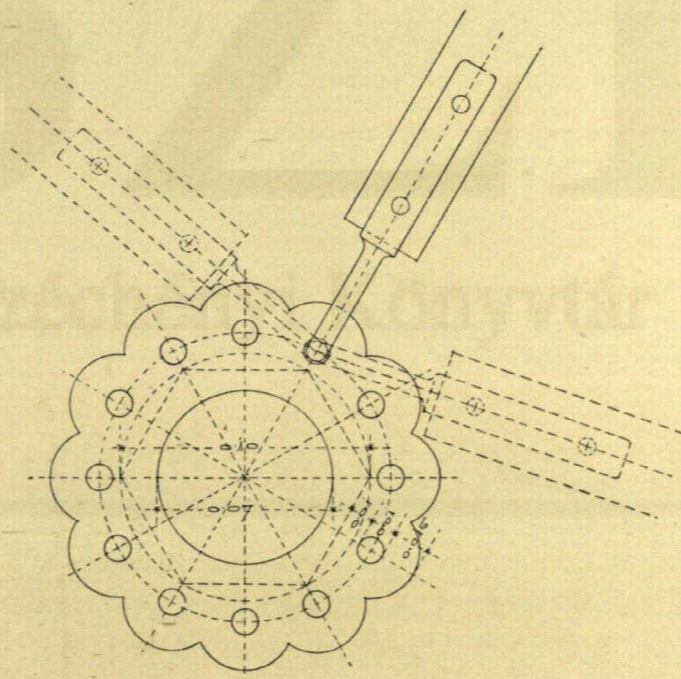
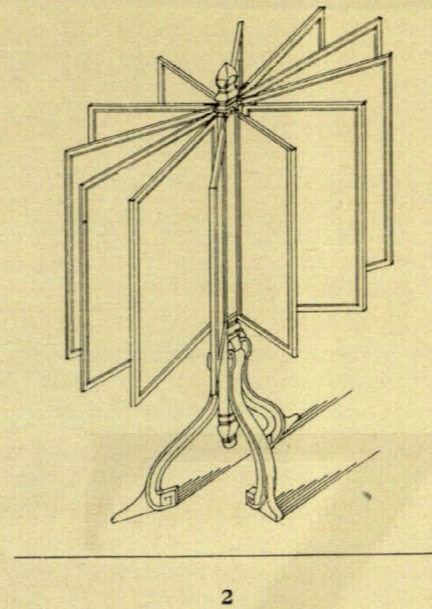
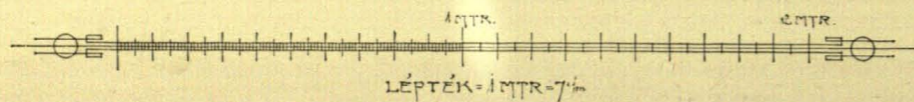
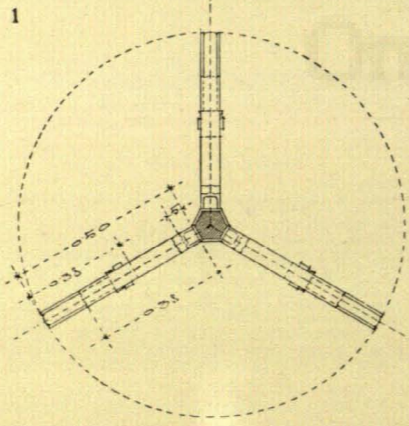
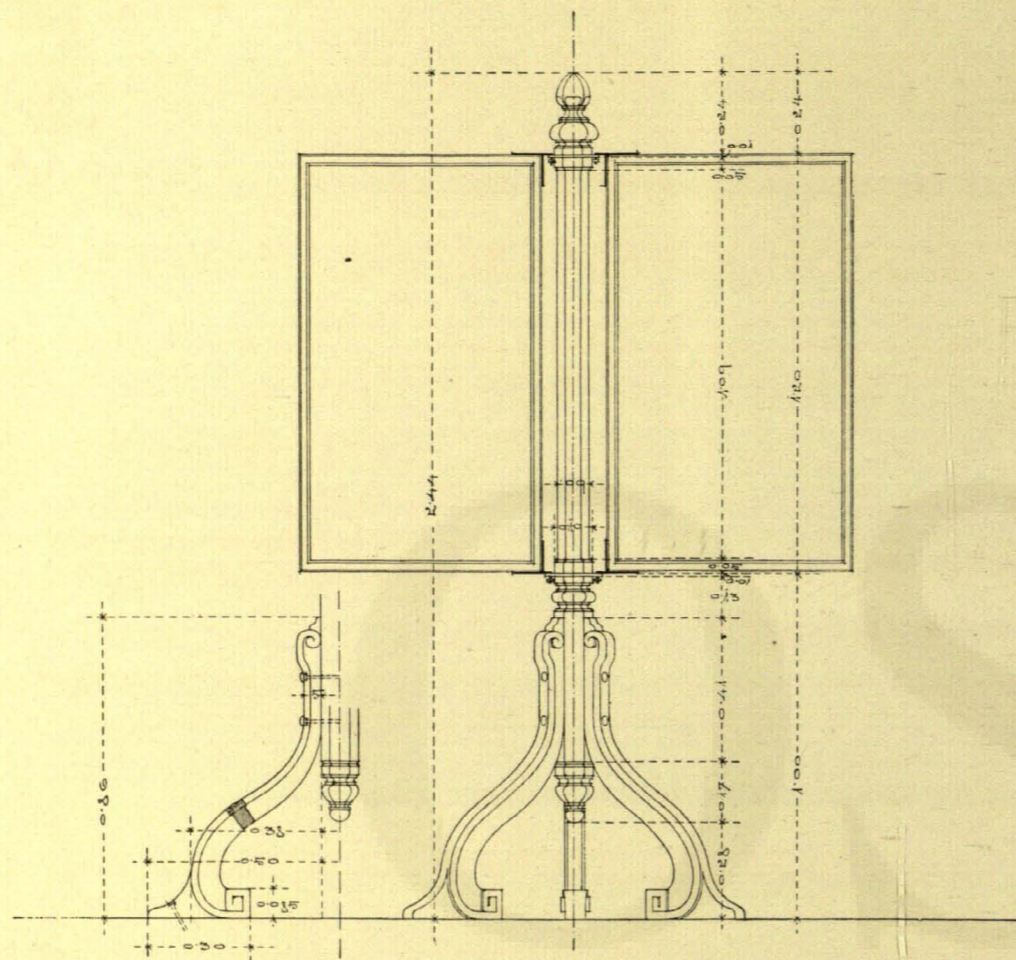
VENDÉGFAL.

1. Előlnézet. 2. Oldalnézet és szerkezet.

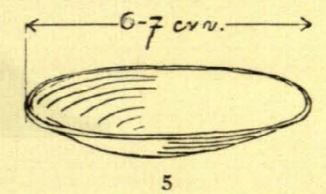
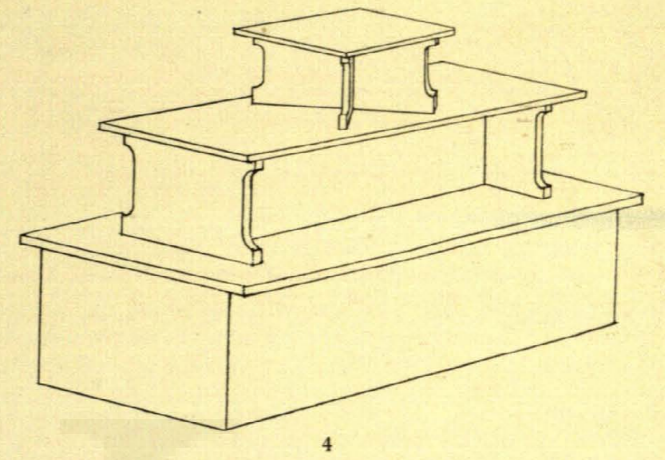
OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

3
LÉPTÉK = 1:2
1 MTR = 50 cm

FORGATHATÓ KÉPÁLLVÁNY.

1. Előlnézet és alaprajz.
2. Távlati kép.
3. Forgó szerkezet.
4. Szabadon álló lábas szekrény kiállítási polczai.
5. Zsebóra-üveg apró tárgyaknak.

ORSZÁG

Országos Széchényi Könyvtár

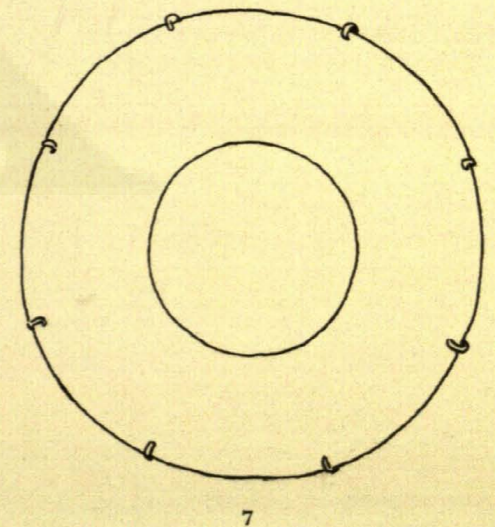
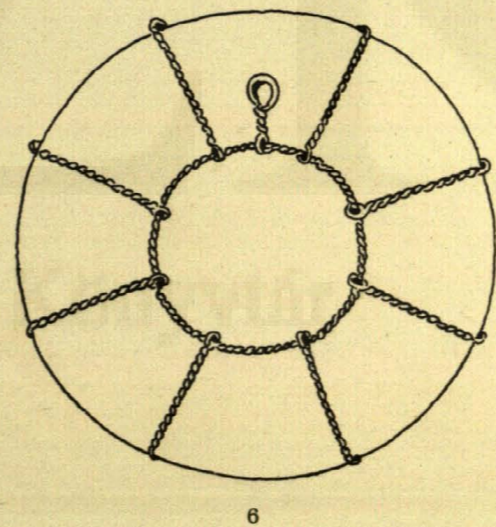
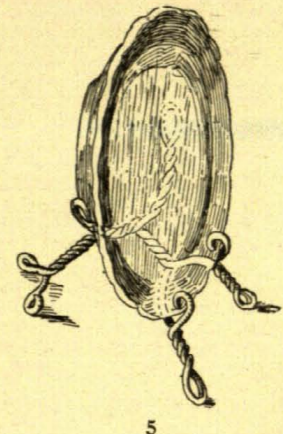
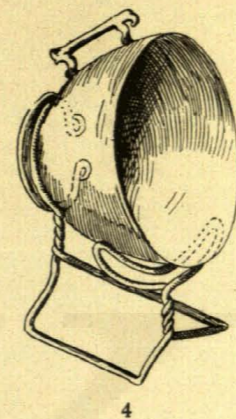
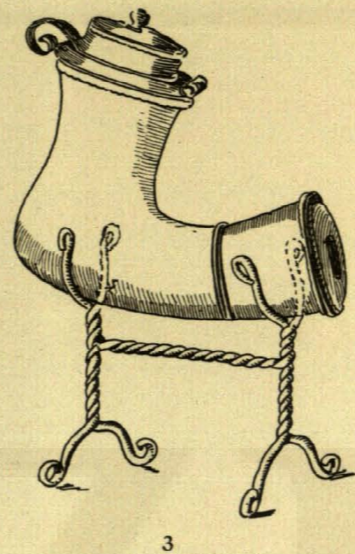
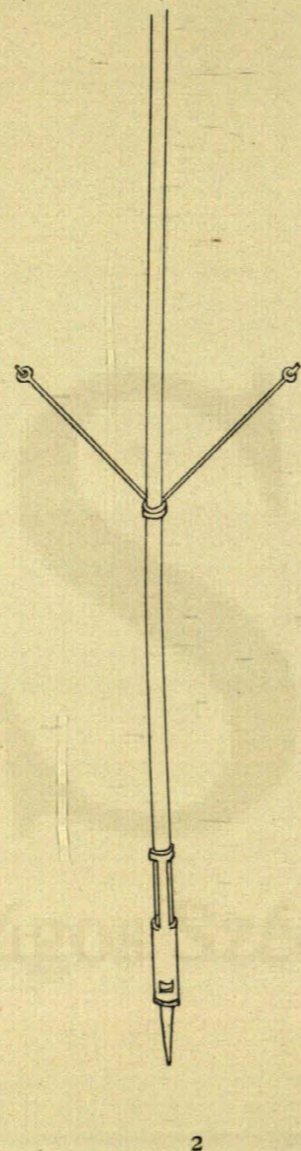
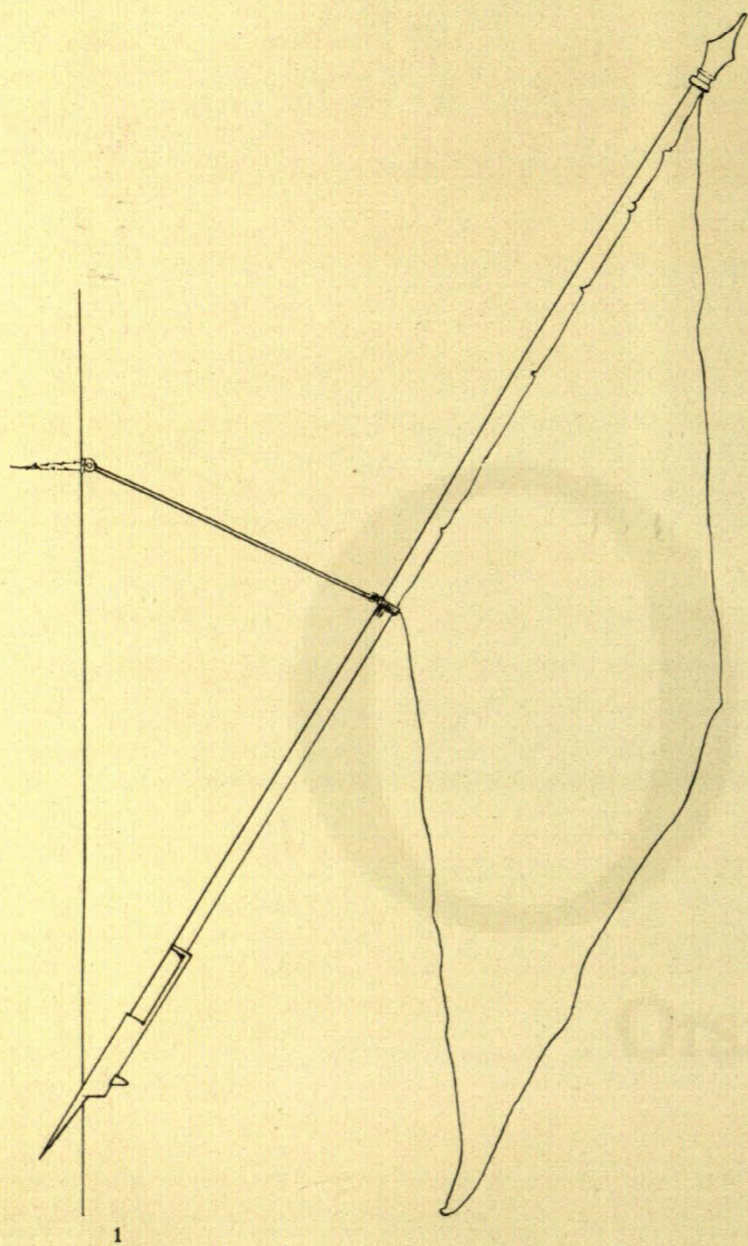
NYELV- és IRODALMI

1. osztály
2. osztály

3. osztály
4. osztály

5. osztály
6. osztály

ZÁSZLÓTARTÓ.

1. Előlnézet. 2. Oldalnézet.

3. Pipatartó. 4—5. Csésze- és csészealja-tartó.
6. Tányértartó hátulról. 7. Tányértartó előlről.

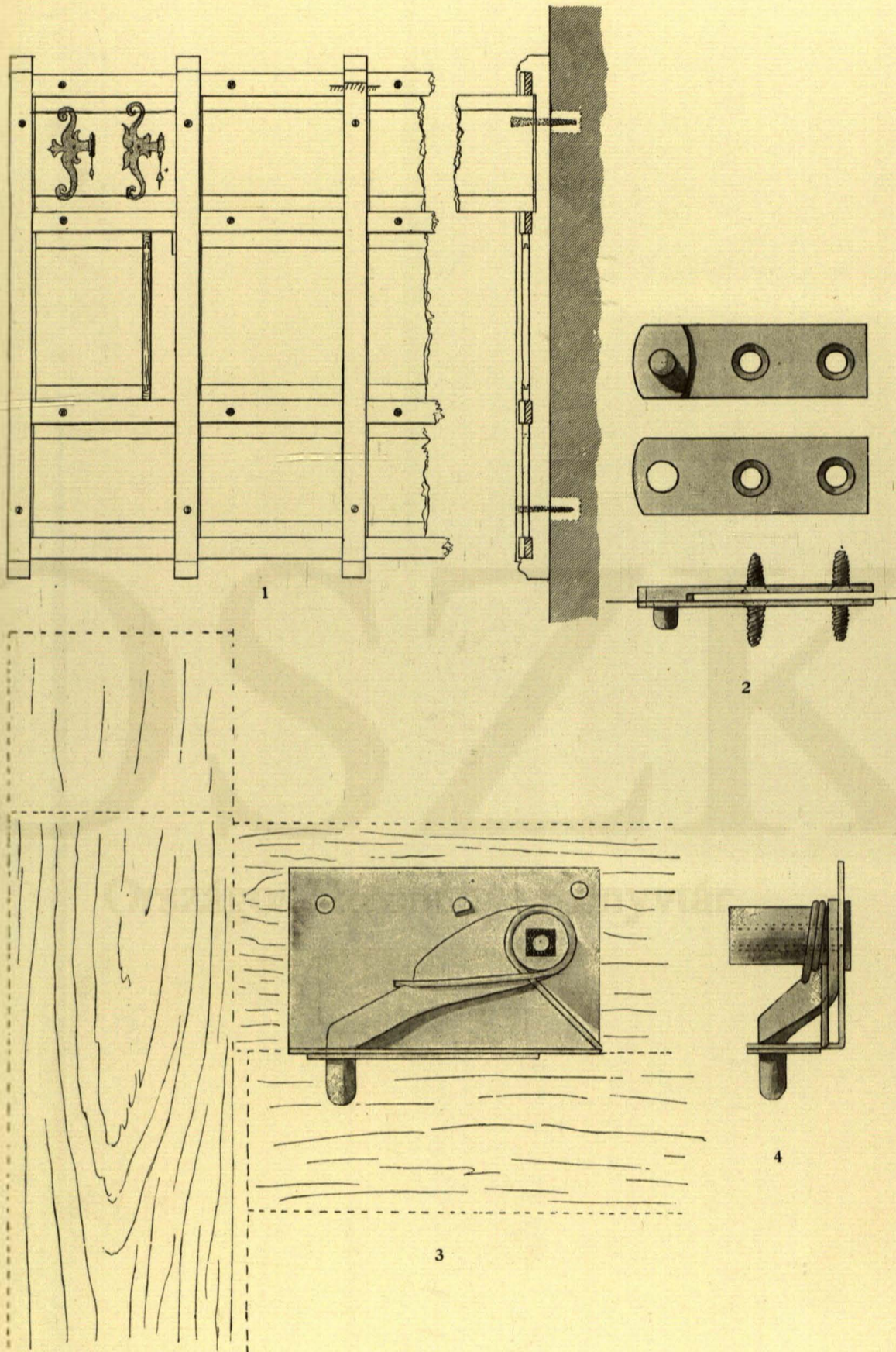
OSZAK

Országos Széchényi Könyvtár

Országos Széchényi Könyvtár
Budapest, Széchenyi fasor 1-3.
Telefon: 51-1111

NYELV TUDOMÁNY
1952. évi kötetek

VASTÁRGYAK KIÁLLÍTÁSÁRA SZOLGÁLÓ FATÁBLÁK
LACHER KÁROLY SZERKEZETE SZERINT.

1. Előlnézet. 2—4. Szerkezeti részek.

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

OSZK

Országos Széchényi Könyvtár

